

ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร

นายกิริติ ศรีสุชาติ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0667-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF TEACHING DRAWING AND PAINTING
BY USING GROUP PROCESS TECHNIQUE UPON LEARNING ACHIEVEMENT OF
PRATOMSUKSA FIVE STUDENTS , BANGKOK METROPOLIS

Mr. Kirati Srisuchat

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0667-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการสนทนาภาพพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
กรุงเทพมหานคร
โดย นาย กิรติ ศรีสุชาติ
ภาควิชา ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. เกษร ธิตะจारी

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. อัมไพ ตรีธรร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. เกษร ธิตะจारी)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี)

กิริติ ศรีสุชาติ : ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร (EFFECTS OF TEACHING DRAWING AND PAINTING BY USING GROUP PROCESS TECHNIQUE UPON LEARNING ACHIEVEMENT OF PRATOMSUKSA FIVE STUDENTS , BANGKOK METROPOLIS)
 อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. เกษร ธิตะจารี , 149 หน้า . ISBN 974 -17-0667-7

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวนทั้งหมด 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน วัดด้านเนื้อหาความรู้ ด้านทักษะในการวาดภาพระบายสี และด้านทัศนคติในการวาดภาพระบายสี 2) แผนการสอนการวาดภาพระบายสี 6 แผน ได้แก่ เรื่องเส้น รูปร่าง รูปทรง , สี , การจัดองค์ประกอบ , รูปและพื้นหลัง , การวาดภาพจากประสบการณ์ และการวาดภาพประเพณีไทย 3) แบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน 4) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่และค่าที (t – test)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1 . ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้ ด้านทักษะการวาดภาพระบายสี และทัศนคติในการวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. ผลการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 6 แผนอยู่ในเกณฑ์ระดับดี
3. ผลของผู้สังเกตการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี
4. ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
5. ข้อเสนอแนะของนักเรียนเพิ่มเติม คือ กิจกรรมกลุ่มน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ กิจกรรมแปลกและตื่นเต้น

ภาควิชา ศิลปศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ศิลปศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ปีการศึกษา 2544

4183658927 : MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD : TEACHING / DRAWING AND PAINTING / GROUP PROCESS / ART EDUCATION

KIRATI SRISUCHAT : EFFECTS OF TEACHING DRAWING AND PAINTING BY USING
GROUP PROCESS TECHNIQUES UPON LEARNING ACHIEVEMENT OF PRATOM
SUKSA FIVE STUDENTS BANGKOK METROPOLIS , THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF.KAESORN THITACHREE , Ed.D. 149 pp. ISBN 974-17-0667-7

The purpose of this research was to study the effects of teaching drawing and painting using group process techniques upon learning achievement of pratomsuksa five students bangkok metropolis . The sampling of this study were 40 pratomsuksa five lever Reavadee school , the experiment was conducted in 2 nd semester of academic year 2001 . The research instruments were 1) achievement test for pretest and posttest , measuring content knowledge , drawing and painting skill and attitude of drawing and painting , 2) six lesson plans of drawing and painting which were drawing (line , shape , form) , color , composition , foreground and background , drawing and painting from experience and drawing and painting from thai culture , 3) behavior observation form , 4) questionnaires concerning integrated teaching painting and drawing by using group process techniques . The obtained data were analyzed by means , standard deviations , frequencies and t – test .

According to the research findings , learning achievement of students were as followings

1. The achievement in measuring content knowledge , drawing and painting skill and attitude of drawing and painting were high at the .05 level of significance after the students learned by using group process techniques.
2. The result from six lesson plan were rated good.
3. The result from observer on learning behavior of the students was rated good.
4. The students opinions that teaching and painting by group process was very good.
5. The suggestions these students rated the activities as interesting, not boring, different and exciting.

DepartmentArt Education

Student's signature.....

Filed of study.....Art Education

Advisor's signature.....

Academic year.....2001

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร. เกษร อิตะจารี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่า ช่วยตรวจสอบและพิจารณางานวิจัย ให้คำแนะนำ เสนอข้อคิดเห็นและปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาศิลปศึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัย ทำ ให้งานวิจัยฉบับนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลา ให้ความช่วยเหลือและให้ คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ สุวัฒน์ ฤชาอนุกุล คณาจารย์โรงเรียนเวรดี และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดีทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการนำเครื่องมือวิจัยไปทดสอบใช้ และทดลองเก็บข้อมูล

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ที่ได้ความรักและให้กำลังใจใน การศึกษาเล่าเรียน รวมถึงแนะแนวทางในการดำเนินงาน ให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณกาญจนา นิตกรวรากุล ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญและขอขอบคุณเพื่อน ๆ ของผู้วิจัย ผู้ซึ่งให้ ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

สถาบันวิทยบริการ กิรติ ศรีสุชาติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา.....	10
การวาดภาพระบายสี.....	18
พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก.....	21
เทคนิคกระบวนการกลุ่ม.....	25
การสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายนอกประเทศ.....	48
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	53
การศึกษาค้นคว้าข้อมูล.....	53
การกำหนดกลุ่มประชากร.....	54

บทที่	หน้า
เครื่องมือในการวิจัย.....	55
การดำเนินการทดลอง.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผลการวิจัย.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	100
รายการอ้างอิง.....	102
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	112
ภาคผนวก ข หนังสือเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ.....	114
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	149

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การออกแบบกลุ่มให้เหมาะสมกับผู้เรียนและกิจกรรม	31
2	รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	40
3	ข้อเปรียบเทียบการสอนศิลปะแบบยึดครูเป็นศูนย์กลางและแบบยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง	41
4	เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง.....	64
5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะ การวาดภาพระบายสีก่อนการเรียน	65
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะ การวาดภาพระบายสีหลังการเรียน	66
7	การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะ การวาดภาพระบายสีก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง	67
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรม ของผู้เรียนในการวาดภาพระบายสีก่อนการเรียน.....	68
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรม ของผู้เรียนการวาดภาพระบายสีหลังการเรียน	69
10	เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรม ของผู้เรียนการวาดภาพระบายสีก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง.....	70
11	คำร้อยลอะคะแนผลงานปฏิบัติ ครั้งที่ 1 แผนการสอนเรื่อง “ เส้น รูปร่าง รูปทรง “	71
12	คำร้อยลอะคะแนผลงานปฏิบัติ ครั้งที่ 2 แผนการสอนเรื่อง “ สี “	72
13	คำร้อยลอะคะแนผลงานปฏิบัติ ครั้งที่ 3 แผนการสอนเรื่อง “ การจัดองค์ประกอบ “	73
14	คำร้อยลอะคะแนผลงานปฏิบัติ ครั้งที่ 4 แผนการสอนเรื่อง “ รูปและพื้นหลัง “	74
15	คำร้อยลอะคะแนผลงานปฏิบัติ ครั้งที่ 5 แผนการสอนเรื่อง “ การวาดภาพจากประสบการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ “	75

16	คำร้อยลະคะแนนผลงานปฏิบัติ ครั้งที่ 6 แผนการสอนเรื่อง “ การวาดภาพเกี่ยวกับประเพณีไทย “.....	76
17	คำร้อยลະคะแนนผลงานปฏิบัติ ทั้ง 6 แผนการสอน	77
18	คำร้อยลະคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 1 แผนการสอนเรื่อง “ เส้น รูปร่าง รูปทรง “	78
19	คำร้อยลະคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 2 แผนการสอนเรื่อง “ สี “.....	79
20	คำร้อยลະคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 3 แผนการสอนเรื่อง “ การจัดองค์ประกอบ “.....	80
21	คำร้อยลະคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 4 แผนการสอนเรื่อง “ รูปและพื้นหลัง “.....	81
22	คำร้อยลະคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 5 แผนการสอนเรื่อง “ การวาดภาพจากประสบการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ “...	82
23	คำร้อยลະคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 6 แผนการสอนเรื่อง “ การวาดภาพเกี่ยวกับประเพณีไทย “.....	83
24	คำร้อยลະคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน.....	84

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการศึกษาของไทยได้มีการพัฒนาเพื่อให้ทัดเทียมกับประเทศอื่น โดยเฉพาะในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการเตรียมและพัฒนาคนออกสู่สังคมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโดยเน้นศักยภาพในการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ ซึ่งนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (กรมวิชาการ , 2542) ได้มีข้อกำหนดซึ่งมีใจความอยู่ข้อหนึ่งคือ “ ..การปฏิรูประบบการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีการพัฒนาทั้งทางสติปัญญาร่างกายและจิตใจ...” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2538) และในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ในมาตราที่ 22 ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถและพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษาในระบบ , นอกกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม และสามารถบูรณาการความรู้ได้เหมาะสมทั้งเรื่องเกี่ยวกับตนเอง กับวิชาอื่นๆ ศาสนาและทักษะวิชาชีพต่างๆ มาตราที่ 24 ให้จัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ การฝึกทักษะความคิด การจัดกิจกรรม รวมทั้งให้รู้จักผสมผสานความรู้ และสนับสนุนผู้สอนให้รู้จักใช้สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนให้เกิดประโยชน์ และมาตราที่ 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 คือให้มีแนวความคิดที่ทำให้เกิดการจัดการ ปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถทั้งทางด้านความรู้ สติปัญญา ร่างกาย การรับรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2542)

ซึ่งแนวโน้มของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 จึงมุ่งเน้นไปในการปฏิรูป การศึกษา จากการเรียนการสอนที่เป็นรูปแบบเดิม ๆ มาเปลี่ยนเป็นระบบการเรียนการสอนรูปแบบ ใหม่ การเรียนการสอนในรูปแบบใหม่นี้ต้องมีการปฏิรูป ทั้งการปรับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การปรับกระบวนการสอนของครู การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม โลก (ประเวศ วะสี , 2541) การปรับปรุงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน ในการปฏิรูปการศึกษา มี จุดมุ่งหมายสำคัญก็เพื่อให้ เกิดการพัฒนากำลังคน เพื่อการเข้าสู่สังคมในอนาคตนั่นเอง ดังนั้น

ผู้เรียนที่เป็นความมุ่งหวังของสังคมในอนาคต จะมีลักษณะ เป็นผู้ที่คิดเป็น ฟังตนเองได้และรู้จักวิธีการวิเคราะห์ปัญหาในหลายแง่มุมและ ศึกษาค้นคว้าเพื่อวิเคราะห์แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้ จะต้องอาศัยกระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าวให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีบทบาทในการส่งเสริมผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์

ในการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงข้อบกพร่องของการจัดการศึกษาที่นักเรียนมีความรู้้อย่างอย่างผิวเผิน ขาดความสามารถทางกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ และสังเคราะห์ที่ลึกซึ้ง (กรมวิชาการ , 2539) จึงเป็นที่มาของแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขึ้น โดยให้สถานศึกษาปรับปรุงการปฏิบัติการเรียนการสอนของครูและนักเรียน โดยมุ่งการปฏิบัติงานของผู้เรียนให้เป็นผู้ตัดสินใจเอง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ ลงมือทำเองและค้นพบเอง ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ดีนั้น จึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2541) ที่กล่าวว่าระบบการศึกษาต้องเปลี่ยนไปจากระบบเดิม มุ่งเน้นไปที่ความสำคัญของผู้เรียน และกระบวนการการเรียนรู้

ในการปฏิรูปคุณภาพการศึกษา ได้เน้นการปฏิรูปในด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยการจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการเป็นผู้บอกความรู้แก่นักเรียนโดยตรง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ตามความสนใจของผู้เรียนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติ วัยของนักเรียน ลักษณะเนื้อหาวิชา รวมถึงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และชีวิตจริง (อารี ภูสุวรรณ , 2538) การเปลี่ยนแปลงการศึกษา ทำให้บทบาทของครูเปลี่ยนไปครูต้องเตรียมการสอน ทั้งรูปแบบการดำเนินการสอนและการประเมินผลที่สอดคล้องกับเนื้อหาและสถานะความเป็นจริง อันจะเป็นผลให้นักเรียนสามารถที่จะนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงนั้น ครูต้องมีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย และใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง (โกวิท ปรวาลพฤษ์ , 2535)

ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนจากเน้นครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูจะเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้นเพื่อผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงในการทำงานด้วยตนเอง หลักการพื้นฐานสำหรับการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางคือการให้ความสำคัญต่อลักษณะเฉพาะของนักเรียนแต่ละบุคคล ทั้งความสนใจ ระดับสติปัญญา ทักษะและความถนัด (อ่ำไพ ตีรณสาร , 2536) ดังนั้นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน จึงควรมุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาส

ลงมือทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพของตนเองให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกันแล้วจึงสรุปให้ออกมาเป็นรูปธรรม การเรียนแบบนี้เรียกว่า การเรียนแบบร่วมมือ (เกษร ธิตะจาวี , 2542) อีกทั้งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนจะต้องมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนที่เกิดจากจิตสำนึกและแสดงออกถึงความรับผิดชอบ การเสียสละต่อส่วนรวมและให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาอย่างฉลาดในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูผู้สอนก็ควรเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มด้วย แต่อย่าแสดงออกความคิดเห็นนำผู้เรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนคล้อยตามและไม่กล้าแสดงออก ครูควรทำตัวเป็นผู้สนับสนุนมากกว่าเป็นผู้แสดงความคิดเห็น (เกษร ธิตะจาวี , 2542) ซึ่งวิธีสอนแบบร่วมมือนี้จัดเป็นทฤษฎีหนึ่งของคณะปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ด้วย 5 แนวคิดหลัก คือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรีและกีฬา และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยทางด้าน กาย วาจา และใจ (ทิศนา แชนมณี , 2540) การสอนแบบร่วมมือจัดเป็นการเรียนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา . กระทรวงศึกษาธิการ , 2539) ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานร่วมกันจะช่วยพัฒนาทั้งทางด้านความคิดและการทำงานจะประสบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น (Johnson , Johnson and Smith , 1991) ซึ่งสอดคล้องกับ Smith R. (อ้างถึงใน เกษร ธิตะจาวี , 2542) ที่แสดงความเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม พบว่า

1. ช่วยให้นักเรียนพบความแตกต่างในทักษะการทำงานของเพื่อน
2. ทำให้เรียนรู้การทำงานที่หลากหลาย
3. ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น
4. ทำให้ผู้เรียนชวนชวยและพากเพียรในการทำงาน
5. ทำให้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และความสามารถให้กับกลุ่ม
6. ทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มดีขึ้น
7. ทำให้ผลงานดีขึ้นและคะแนนสูงขึ้นด้วย

แต่ในสภาพความเป็นจริงการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ครูมักจะเป็นผู้ดำเนินการสอนแต่เพียงผู้เดียว แต่ยังมีครูบางท่านพยายามนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นลักษณะการแบ่งงานกันทำแต่ละคนก็จะรับผิดชอบในส่วนที่ตัวเองทำ การประเมินผลครูส่วนมากจะวัดที่ผลงานมากกว่ากระบวนการทำงาน (สุพิน บุญชูวงศ์ , 2538) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำงานกลุ่ม เพราะการทำงานกลุ่มไม่ได้

หมายความว่าครูแบ่งกลุ่มแล้วปล่อยให้ นักเรียนทำงานตามลำพังแต่หมายถึงครูจะต้องแนะแนวทางในการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการทำงานร่วมกันและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในการทำงาน ตลอดจนถึงให้นักเรียนสามารถหาวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดมาใช้ในการทำงานร่วมกัน (ทิศนา เขมมณี และคณะ , 2530) ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับกลุ่มเข้าไปในรายวิชาจะช่วยให้การเรียนการสอน สมบูรณ์ขึ้นและได้ผลมากขึ้นซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ ได้สะท้อนความคิดและอภิปราย ได้สรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนถึงทดลองหรือประยุกต์แนวคิด กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสูงสุดและทำให้บรรลุผลงานสูงสุด (วัฒนาพร ระงับทุกข์ , 2542)

กระบวนการกลุ่มเป็นการที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความคิด มีการกระทำ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยที่แต่ละคนในกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อกัน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ , 2540) การจัดการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่มจะก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้เพราะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มจะเป็นการศึกษาจากประสบการณ์จริงที่ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันด้วยการร่วมคิด ร่วมทำ ที่จะทำให้การศึกษาเรียนรู้ต่างๆ เต็มไปด้วยความสนุกสนาน มีชีวิตชีวาเป็นผลให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้ได้ซาบซึ้งและจดจำได้นาน (เกษร ธิตะจारी , 2542) ตลอดจนถึงสามารถฝึกนิสัยให้สามารถเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี การศึกษาแบบกลุ่มจะทำให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มสามารถฝึกฝนทักษะในการแก้ปัญหาร่วมกันและฝึกความเป็นผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนถึงความสามัคคีและฝึกความเป็นประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดีอีกด้วย (จำเนียร ศิลปวานิช , 2538) กิจกรรมกลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนเป็นอย่างมาก ครูสามารถจะนำประโยชน์ของกิจกรรมมาพัฒนาพฤติกรรม ตลอดจนถึงความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะกิจกรรมกลุ่มจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกำลังใจแก่สมาชิกในการทำงานให้ประสบความสำเร็จไม่ว่านักเรียนจะเรียนอ่อนเพียงใดก็ตาม กลุ่มจะเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีโอกาสแสดงออกในด้านต่างๆ รวมทั้งเป็นโอกาสที่เด็กจะได้รู้จักตนเองจากการตอบสนองและปฏิกริยาของสมาชิกในกลุ่ม การเรียนเป็นกลุ่มเป็นการสร้างความอบอุ่นทางใจ ตลอดจนถึงทำให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และช่วยให้เกิดการระดมสมองที่จะคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาต่างๆได้ดี ทำให้มีความเข้าใจเนื้อหามากขึ้น รวมทั้งสมาชิกได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่นมากขึ้น (เฉลิม วราวิทย์ , 2537)

วัฒนาพร ระบุว่าหลักการสอนวิธีกระบวนการกลุ่ม มีหลักการในการจัดการเรียนการสอน สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนโดยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุด เพราะการเข้าร่วมและมีบทบาทในการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อม มีความกระตือรือร้น และมีความสุขในการเรียน
2. เป็นการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด กลุ่มจะเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญที่จะฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถปรับตัวและทำงาน เข้ากับคนอื่นได้
3. เป็นการสอนที่ยึดหลักการค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้จัดการ เรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหา และพบคำตอบด้วยตนเอง อันจะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ดีและจำได้นาน

ดังนั้นการใช้วิธีกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอนจึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง ซึ่งเป็นผลที่ส่งกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและส่งผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย (ประพนอม เดชชัย , 2531) ซึ่งมีความแตกต่างกันโดยสรุปคือ

1. พุทธิพิสัย เป็นด้านที่เน้นความจำ การจดจำ และสามารถนึกย้อนนำสิ่งที่เรียนไปแล้วกลับมาใหม่ ซึ่งรวมไปถึงเขาว์ปัญญาในการแก้ปัญหา จุดมุ่งหมายในด้านนี้มีหลายระดับขั้นตอน ตั้งแต่ความสามารถในการจำสิ่งที่เรียนไปแล้ว ไปจนถึงระดับที่สูงขึ้น เช่น การสร้างสรรค์หรือการนำเอาความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไปแล้วมาผสมผสานให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ด้านนี้
2. จิตพิสัย เป็นด้านที่เกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์ การยอมรับและการไม่ยอมรับ ค่านิยมหนึ่งค่านิยมใด มีระดับแตกต่างกันตั้งแต่การรับรู้ไปจนถึงความสนใจ ความรักชื่นชม ความรู้คุณค่าและอารมณ์ต่างๆ
3. ทักษะพิสัย เป็นด้านที่เน้นการกระทำเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ การปฏิบัติที่ต้องใช้ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของกล้ามเนื้อ

จากการศึกษารายละเอียดของการใช้วิธีกระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับหลักการในระดับประถมศึกษา ที่ต้องการเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ซึ่งรายวิชาศิลปะศึกษาก็เป็นรายวิชาบังคับในหมวดสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันถือว่าศิลปะศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้งในทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ

สติปัญญา การศึกษาในระดับประถมศึกษาได้เน้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการรู้จัก ค้นคว้าและคิดวิเคราะห์ กรมวิชาการ (2539) กล่าวว่าในการสอนที่ยึดถือเอาครูเป็นศูนย์กลางที่ยึดถือปฏิบัติกันมานาน ทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ไม่พัฒนาเท่าที่ควรและซึ่งในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาในระดับประถมศึกษาเป้าหมายสำคัญก็คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความงอกงามทั้งทางด้าน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ส่วนในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นที่การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการแสดงออกทางความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของเด็ก (โอบาส บุญครองสุข , 2532)

วิชา ศิลปะศึกษาจากหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มวิชาส่งเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งมีจุดประสงค์ ดังนี้ คือ

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. สามารถสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อภิปรายผลการสังเกตที่ทำให้เกิดความชื่นชมธรรมชาติแล้วนำไปถ่ายทอดความรู้สื่อออกมาเป็นผลงานทางศิลปะ
4. มีความสนุกสนานเพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่นรู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดคุณค่าและระสนิยมที่ดี

การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ได้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ และเกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์ โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจางจนเป็นนิสัย (กรมวิชาการ , 2532) และวิชาศิลปะศึกษา จัดอยู่ในรายวิชาเพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งในหมวดรายวิชาประกอบด้วย จริยศึกษา ศิลปะศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ พศึกษา

ในวิชาศิลปะศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เด็ก ได้มีโอกาสแสดงออกได้อย่างอิสระทางความคิด จินตนาการ ตามความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติของเด็ก กิจกรรมศิลปะประกอบด้วย การวาดภาพระบายสี การปั้นแกะสลัก และงานประดิษฐ์ (เลิศ อานันท์ , 2527) ซึ่งการวาดภาพระบายสี เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปะวัตถุของชาติ รวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กแสดงออกในทางสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัยและเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมให้แก่เด็กโดยตรงซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งที่มีคุณค่าแก่เด็ก

และชีวิตในสังคม (วิรุณ ตั้งเจริญ , 2526) ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ (2520) ที่ว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมอันดีงามด้านศิลปะ ศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้านต่างๆ โดยให้เด็กได้มีโอกาสสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และได้สัมผัสกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เด็กเจริญในด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคล่องแคล่วในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออก และ เลิศ อานันทะ (2532) ได้กล่าวว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่เสริมเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็ก ด้านต่าง ๆ การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้คุณค่าทางศิลปะ การรักษาความสะอาด ความสวยงาม และเป็นผู้มีรสนิยม โดยมีการจัดกิจกรรมศิลปะ ต่าง ๆ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

แต่ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร ครูขาดความรู้พื้นฐาน ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กได้อย่างเหมาะสม (วุฒิวัฒน์สิน , 2541) ครูส่วนมากต้องการได้รับการอบรมทางด้านการสอนศิลปศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมกระบวนการคิด การวัดผลและการประเมินผล (วิชัย วงศ์ใหญ่ , 2529)

จากที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษารายงานการเรียนวาดภาพระบายสีโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือ การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อผู้เรียนจะได้ทำงานร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานและลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันในกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับนิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร (2525) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทางศิลปะจะสามารถเป็นตัวนำไปสู่ความคิด การสร้างสรรค์ จินตนาการ ศิลปศึกษาเป็นการศึกษาเรื่องของการสร้างสรรค์ ซึ่งอาจทั้งการสร้างสรรค์งานศิลปะของผู้เรียนเอง หรือการสร้างงานของผู้อื่น และเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และ เจริญก้าวหน้า เช่น ภาพวาดของเด็กสะท้อนถึงความเจริญของงานในด้านต่างๆ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวาดภาพระบายสี จึงขึ้นอยู่กับการจัดเตรียมรูปแบบที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามลักษณะเฉพาะตัว การสร้างเสริมประสบการณ์ประสบการณ์ที่กว้างขวาง การกระตุ้นบุคลิกภาพด้วยกลวิธีต่างๆ รวมทั้งการโยนโยนความคิดไปสู่ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม นอกจากนี้วิชาวาดภาพระบายสี ยังเป็นวิชาที่ให้เด็กได้แสดงออกได้อย่างเต็มที่ การแสดงออกทางศิลปะจึงเป็นการแสดงออกตามความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นไปตาม วัย สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู หรือการสั่งสมประสบการณ์ของตัวเอง และถ้าได้มีการส่งเสริมการแสดงออกทางศิลปะให้ถูกทาง และเป็นไปตามธรรมชาติของเด็กแล้ว จะยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพหรือพลังในตัวเด็กเอง ซึ่งพลังดังกล่าว จะเป็นไปตามการรับรู้ การเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติในทุกๆ ด้านอีกด้วย

(วิรุณ ตั้งเจริญ , 2532) หนึ่งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งอยู่ในวัย 10 – 12 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีกระตือรือร้นและสนใจในการทำงานที่เป็นรูปธรรม เช่น สามารถเขียนภาพตามของจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Lowenfield and Brittain (1987) ที่กล่าวว่า เด็กจะมีการแสดงออกที่คล้ายคลึงกันเมื่ออยู่ในวัยเดียวกัน และเด็กอายุ 9 – 12 ปี เป็นวัยที่เกาะกลุ่ม (Gang Age) ซึ่งเป็นวัยเริ่มสร้างงานในลักษณะเหมือนจริง เด็กในวัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางกายและความคิดรวบยอดหลายประการ การแสดงออกของเด็กจะเริ่มเหมือนจริงมากขึ้น ช่วงนี้เป็นช่วงที่เด็กจะมีความคิดรวบยอด 2 แบบ คือ พวกที่มีความคิดรวบยอดทางจักขุประสาท (Visually minded) และพวกที่แสดงออกตามอารมณ์และประสบการณ์ (Non - Visually minded)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดี ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนขนาดกลาง อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการและสนับสนุนการเรียนศิลปะทั้งทางด้านอุปกรณ์ กระบวนการเรียนการสอน และสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ใช้นักเรียนเป็นกลุ่มทดลองในการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้เรียนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 40 คน
2. ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม
 - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ช่วงเวลาที่ใช้การทดลอง สัปดาห์ละ 1 วันจำนวน 8 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเรวดี ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร หลักสูตรที่โรงเรียนใช้เป็นหลักสูตรศิลปศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯทั่วไป และครูผู้สอนโรงเรียนเรวดีเป็นครูที่วุฒิต่างด้านศิลปะ จึงทำให้การเรียนการสอนไม่แตกต่างจากโรงเรียนอื่นๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม หมายถึง การสอนโดยทำกิจกรรมซึ่งมีการแบ่งกลุ่มจำนวน 5 คน โดยมีการใช้เทคนิคการจัดกลุ่ม และผู้เรียนจะมีการระดมความคิด ทดลอง และทำงานร่วมกันในกลุ่ม
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้านเนื้อหาความรู้ ทักษะการวาดภาพระบายสี พฤติกรรมทางการเรียน ที่ได้หลังจากการเรียนรู้ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงผลการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อนำเสนอผลงานการวิจัยต่อครูผู้สอนศิลปศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนการวาดภาพระบายสีต่อไป
3. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนวาดภาพระบายสีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. การเรียนการสอนศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษา
2. การวาดภาพระบายสี
3. พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก
4. เทคนิคกระบวนการกลุ่ม
5. การสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเรียนการสอนศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษา

เกษร ธิตะจारी (2541) กล่าวว่า ศิลปะศึกษาเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาอย่างมีระบบของการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งมีขอบเขตการสร้างสรรคหลายวิธีการขึ้นอยู่กับลักษณะและประเภทของงานที่จะสร้างสรรค์และสอดคล้องจุดมุ่งหมายของผู้สร้างเป็นสำคัญ โดยเฉพาะศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมและมัธยม เป็นการฝึกการทำงานด้านศิลปะให้มินิสัยรักงานศิลปะ เห็นคุณค่าของงานศิลปะ ซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะที่ศิลปินในอดีตได้สร้างสรรค์ไว้เป็นพื้นฐานการศึกษาในระดับสูงต่อไป

Barkan (1995) กล่าวว่า ศิลปะศึกษา คือ การศึกษาเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนศิลปะ ในหลาย ๆ แขนง โดยมุ่งเน้นที่ให้ผู้เรียนได้จับไปประกอบอาชีพเป็นครูผู้สอนที่มีพื้นฐานและทักษะในการสอนศิลปะ ในสถานบันการศึกษาระดับต่างๆ

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2520) กล่าวว่า ศิลปะศึกษาเป็นวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมอันดีงามด้านศิลปะ ศิลปะศึกษาจึงเป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในด้าน

ต่างๆ โดยให้เด็กได้มีโอกาสสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และได้สัมผัสกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้เด็กเจริญในด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคล่องแคล่วในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายให้สัมพันธ์กับความคิดและการแสดงออก

เลิศ อานันท์ (2527) กล่าวว่า วิชาศิลปะศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เด็ก ได้มีโอกาสแสดงออกได้อย่างอิสระทางความคิด จินตนาการ ตามความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของเด็ก กิจกรรมศิลปะประกอบด้วย การวาดภาพระบายสี การปั้น แกะสลัก และงานประดิษฐ์ ซึ่งการวาดภาพระบายสี เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปะวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กแสดงออกในทางสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัยและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมให้แก่เด็กโดยตรงซึ่งเป็นเป้าหมายหนึ่งที่มีคุณค่าแก่เด็กและชีวิตในสังคม

วิรุณ ตั้งเจริญ (2531) กล่าวว่า ศิลปะศึกษา จัดเป็นวิชาหนึ่งที่ช่วยในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยของเด็กให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม โดยให้เด็กมีโอกาสในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และเป็นวิชาที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยจากประสบการณ์ จากโลกภายนอก และจินตนาการโดยมีครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน

หลักสูตรประถมศึกษา 2531 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้จัดให้ศิลปะศึกษาเข้าอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีพัฒนาการในด้านต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เฉพาะ ดังนี้ คือ

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. สนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. สามารถสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อภิปรายผลการสังเกตที่ทำให้เกิดความชื่นชมธรรมชาติแล้วนำไปถ่ายทอดความรู้สึกออกมาเป็นผลงานทางศิลปะ
4. มีความสนุกสนานเพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่น

นอกจากนี้หลักสูตรยังได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สำหรับแต่ละชั้น ดังนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2
 - 1.1 สนุกสนานเพลิดเพลินในการแสดงออกอย่างอิสระ
 - 1.2 สังเกตสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่ใกล้ตัวและนำมาทดลองปฏิบัติได้
 - 1.3 แสดงออกตามรูปแบบที่ต้องการอย่างมั่นใจ
 - 1.4 เขียนรูปหรือระบายสีตามเรื่องราวได้
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4
 - 2.1 สนุกสนานเพลิดเพลินในการแสดงออกอย่างอิสระ
 - 2.2 สังเกตผลที่มนุษย์สร้างขึ้นและธรรมชาติ
 - 2.3 แสดงออกตามรูปแบบที่ต้องการอย่างมั่นใจ
 - 2.4 ชื่นชมและซาบซึ้งในผลงานศิลปะของตนเองและผู้อื่น
 - 2.5 มีความเป็นระเบียบ รักสวยรักงาม และรสนิยมที่ดี
 - 2.6 อธิบายลักษณะรูปทรงสองมิติและสามมิติได้
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6
 - 3.1 เขียนเส้น รูปแบบ สีและความสมดุลของภาพได้
 - 3.2 มีความมั่นใจในการแสดงออก
 - 3.3 สามารถบูรณาการศิลปะศึกษากับวิชาอื่นได้
 - 3.4 นำวัสดุต่างๆ มาแกะสลักในทางศิลปะได้
 - 3.5 มีใจกว้าง ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รับฟังความคิดเห็นและยอมรับการ
แสดงออกของผู้อื่น

สำหรับเนื้อหาวิชาศิลปะศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 ไม่จัดแยกออกมาเป็นรายวิชา แต่มีลักษณะบูรณาการร่วมกันทั้งกลุ่ม และมาแยกรายวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ซึ่งแบ่งเนื้อหาวิชาเป็น 5 หน่วย ได้แก่

1. การเขียนภาพระบายสี
2. การปั้นและการแกะสลัก
3. การพิมพ์
4. การสร้างสรรค์ด้วยวัสดุต่างๆ
5. การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ

คำอธิบายรายวิชานั้น กล่าวถึงเนื้อหาและกิจกรรมอย่างกว้างๆ แสดงให้เห็นแนวทางในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดคำอธิบายแต่ละหน่วยไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ , 2533)

การเขียนภาพระบายสี

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 สังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อภิปรายผลการสังเกตที่ทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชมธรรมชาติ นำผลจากการสังเกตไปถ่ายทอดความรู้สึกให้เป็นศิลปะในรูปแบบต่างๆ

ฝึกเขียนภาพให้มีรูปร่าง รูปทรง ให้เป็นรูปแบบตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เขียนภาพประกอบเรื่อง เหตุการณ์ในชุมชน ฝึกออกแบบและฝึกทดลองด้วยสีและเทคนิคต่างๆ อภิปรายผลของการปฏิบัติ บอกความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการวาดภาพระบายสี ตามรูปแบบและเปลี่ยนรูปแบบ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ยอมรับ ให้กำลังใจ ชี้ข้อบกพร่อง ให้ข้อเสนอแนะ นำกิจกรรมการเขียนภาพระบายสีไปใช้ในชีวิตประจำวัน

เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสวยงามตามธรรมชาติ สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ความสามารถ ความเพลิดเพลิน ชื่นชม ภูมิใจในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำติชมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 สังเกตธรรมชาติ ศิลปะของไทย ศิลปะท้องถิ่น และศิลปะสากล อภิปรายผลจากการสังเกตที่ทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชมความงาม ความประณีตของศิลปะไทย ศิลปะท้องถิ่น และศิลปะสากล นำผลจากการสังเกตไปใช้ถ่ายทอดความรู้สึกให้เป็นศิลปะในรูปแบบต่างๆ

ฝึกแสดงออกโดยใช้เส้น รูปทรง สี แสง เงา ทดลองด้วยสีและเทคนิคต่างๆ ให้เป็นรูปแบบธรรมชาติ ศิลปะของไทย ศิลปะท้องถิ่น และศิลปะสากลด้วยการออกแบบโดยใช้จินตนาการและประสบการณ์ อภิปรายผลของการปฏิบัติ และความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการวาดภาพระบายสีจากธรรมชาติ ศิลปะของไทย ท้องถิ่นและศิลปะสากล ฝึกวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ยอมรับ ให้กำลังใจ ชี้ข้อบกพร่อง

เพื่อให้เกิดคุณค่าของความงามตามธรรมชาติ ศิลปะของไทย ศิลปะท้องถิ่น ศิลปะสากล เกิดความรู้สึกชื่นชมในความงามของ ธรรมชาติและภาคภูมิใจในความประณีต ความสวยงาม ศิลปะของไทย ศิลปะท้องถิ่น และศิลปะสากล สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ในความงาม ความประณีต

การปั้นและแกะสลัก

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการคัดเลือกวัสดุที่เหมาะสมไปใช้ในการปั้นและแกะสลัก สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ ความงาม ความประณีต ความเพลิดเพลิน ยอมรับคำติชมและแก้ไขข้อบกพร่อง

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการคัดเลือกวัสดุที่เหมาะสมไปใช้ในการปั้นและแกะสลัก สามารถคิดสร้างสรรค์และแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ในความงาม ความประณีตและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชื่นชมและภูมิใจในความสามารถของตนเอง

การพิมพ์

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 เพื่อให้เห็นคุณค่าและความสวยงามของวัสดุตามธรรมชาติ เกิดความชื่นชม สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ความงาม ความเพลิดเพลิน ความสะอาด ความประณีต ยอมรับคำติชมและแก้ไขข้อบกพร่อง

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อให้เห็นคุณค่าของวัสดุและความงามตามธรรมชาติ เกิดความชื่นชมในงานศิลปะ สามารถคิดสร้างสรรค์และแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ความงาม ความประณีต ความเพลิดเพลิน ยอมรับคำติชมและแก้ไขข้อบกพร่อง ชื่นชมในความสามารถของตนเอง

การสร้างสรรค์ด้วยเศษวัสดุ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 4 เพื่อให้เห็นคุณค่าของเศษวัสดุต่างๆ เกิดความชื่นชมในการนำเศษวัสดุมาใช้ประโยชน์ทางด้านความสวยงาม ด้วยการออกแบบสร้างสรรค์ สามารถคิดและแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ในความงาม ความเพลิดเพลิน ชื่นชมในความสามารถของตนเอง ยอมรับคำติชมและแก้ไขข้อบกพร่อง

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อให้เห็นคุณค่าของเศษวัสดุต่างๆ และเศษวัสดุที่ทิ้งแล้ว เกิดความชื่นชมในการนำเศษวัสดุที่ทิ้งแล้วมาใช้ประโยชน์ทางด้านความสวยงาม สามารถคิดสร้างสรรค์และแสดงความรู้สึกจากการรับรู้ในความงามเพื่อความเพลิดเพลิน ยอมรับคำติชมและแก้ไขข้อบกพร่อง ชื่นชมในความสามารถของตนเอง

การเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เพื่อให้เห็นคุณค่าของงานศิลปะ ชื่นชมในผลงานที่จัดแสดง มีความมั่นใจในการทำงาน มีนิสัยในการทำงานร่วมกัน รู้จักวางแผนในการทำงาน

เกษร ธิตะจาวี (2542) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมศิลปศึกษาให้กับผู้เรียน มีดังนี้

1. เป็นการวัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนโดยกำหนดกิจกรรมจากบทเรียน ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ
2. เป็นการทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วทุกครั้งที่เรียนเนื้อหาจบ ผู้สอนนอกจากจะทบทวนด้วยคำถามแล้ว ทางศิลปะจะทบทวนความเข้าใจของผู้เรียนโดยการปฏิบัติ เช่น การวาด การปั้น
3. เป็นการประเมินผลการสอนของผู้สอนว่าสอนได้ดีเพียงใด นักเรียนเข้าใจบทเรียนที่สอนหรือไม่ ครูสอนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

กรมการฝึกหัดครู (2530) กล่าวว่า การเรียนวิชาศิลปศึกษามีการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียน โดยข้อหนึ่งคือ การที่ให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ ซึ่งได้กล่าวถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตรศิลปศึกษาไว้ดังนี้

1. สนุกสนานเพลิดเพลินในการแสดงออกอย่างอิสระ การแสดงออกด้านอารมณ์เป็นความปรารถนาพื้นฐานของมนุษย์ และถ้าสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระจนเกิดมีความเพลิดเพลินแล้ว ก็จะช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาในด้านอารมณ์ซึ่งจะเป็นผลกับบุคลิกภาพที่ดี
2. สังเกตสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติใกล้ตัว แล้วนำมาทดลองปฏิบัติจริงได้ การสังเกตเป็นพฤติกรรมทางศิลปะในด้านการรับรู้ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ ซึ่งจะเห็นในคุณค่าความงามของศิลปะ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) กล่าวว่า จุดประสงค์เฉพาะของศิลปศึกษา หลักสูตรได้เน้นคุณค่าการฝึกปฏิบัติกิจกรรมศิลปะไว้ 3 ด้านคือ

1. คุณค่าทางจิตใจ (Spiritual Values) ได้แก่ ธรรมเนียมที่พึงมีต่อศิลปะ การชื่นชมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเห็นคุณค่าของความงาม
2. คุณค่าทางกาย (Physical Values) ได้แก่ การแสดงออกด้วยการริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกตามความถนัดและความสามารถเฉพาะบุคคล รวมทั้งการได้มีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน
3. คุณค่าทางสังคม (Social Values) ได้แก่ การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2532) จากจุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษาจะเห็นได้ว่า ศิลปศึกษามุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยม เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีความสามารถในการแสดงออก สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ แก้ปัญหาที่มีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ นอกจากนี้วิชาศิลปศึกษา ยังทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2529) กล่าวถึงหลักการสอนศิลปศึกษาว่ามุ่งเน้นการเสริมสร้างศิลปะนิสัยให้กับผู้เรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน และมีได้มุ่งหวังจะให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนเป็นศิลปิน แต่เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีประสบการณ์ทางศิลปะ มีความคิดที่ดีต่อศิลปะ กิจกรรมทางศิลปะจึงเน้นหนักไปทางหวังผลกระทบต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าแก่สังคมมากขึ้นโดยวัตถุประสงค์ของการสอนวิชาศิลปศึกษาประกอบด้วย 6 ประการคือ

1. เพื่อการพัฒนาศิลปะนิสัยให้กับผู้เรียน ให้มีบุคลิกภาพและอารมณ์ที่ประณีตละเอียดอ่อน โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนทางศิลปะ การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ การมีความรู้คู่กับความดีความงามมากกว่ามีความรู้ความสามารถแต่หยาบคาย
2. เพื่อความตระหนักรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ วัตถุประสงค์ของการสอนศิลปะเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการรับรู้งานทัศนศิลป์ว่า เป็นงานศิลปะที่สื่อความคิดความรู้สึกสัมผัสได้ด้วยตา เกิดความชื่นชมเสริมสร้างความรื่นรมย์ ความพอใจในศิลปะนั้นได้แก่ การรับรู้ การมองเห็น ความรู้สึกสัมผัส ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการด้วยจิตใจที่เปี่ยมปิติต่องานศิลปะ
3. เพื่อฝึกฝนทางศิลปะ เพื่อมุ่งสนับสนุนผู้เรียนให้แสวงหาประสบการณ์อย่างกว้างขวางในด้านความรู้ทักษะ การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ใช้วัสดุเพื่อการสำรวจ การทดลอง การแก้ปัญหา การใช้เทคนิคต่าง ๆ สร้างสรรค์และแสดงออกในทางศิลปะ การฝึกฝนทางศิลปะที่เหมาะสม จะเป็นพื้นฐานทำให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ความสนใจ มีค่านิยม และมีทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ
4. เพื่อตอบสนองความรู้สึกทางด้านคุณค่าและความงามที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์มีความโน้มเอียงไปในเรื่องความรักสวยรักงาม ต้องการแสดงออกถึงการสร้างสรรค์ศิลปะอยู่ในตัวมาตั้งแต่เด็ก การจัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนการสอนที่น่าพอใจ การสร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างคุณลักษณะค่านิยมทางศิลปะ เพื่อการตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับความรู้สึกด้านความงาม ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลได้มีโอกาสพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์

5. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ แสดงความสามารถความสนใจและแสวงหา ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปลูกฝังรสนิยมทางศิลปะ ที่ดีให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งใช้ในทางสร้างสรรค์

6. เพื่อพัฒนาการสื่อความหมายทางศิลปะวัฒนธรรมที่ดีในแต่ละบุคคล การพัฒนา ผู้เรียนให้มีศิลปะนิสัยได้แก่ การมีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจละเอียดอ่อน ประณีต มีสุนทรีย์ สามารถติดต่อสื่อสาร รู้จักแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การดำรงชีวิตที่เรียบง่ายและมีจุดหมายที่ สร้างสรรค์ การจัดประสบการณ์ทางศิลปะและวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามีความหมายต่อผู้เรียน

การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูทราบ ว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ โดยวิชาศิลปะในระดับประถมศึกษา ใช้หลัก ประเมินผลการเรียนตามระเบียบการประเมินตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยการประเมินต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งใน รายวิชาศิลปะศึกษามีหลักการประเมิน ดังนี้

1. นักเรียนสามารถอธิบายหลักการและวิธีการปฏิบัติงานที่จะนำไปใช้ในการทำงานที่กำหนด
2. นักเรียนสามารถวิจารณ์ผลงาน ตามหลักการเกี่ยวกับผลงาน
3. นักเรียนสามารถวางแผนปฏิบัติงานจากงานที่กำหนด
4. นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว
5. นักเรียนสามารถปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของตนเองและผู้อื่น
4. นักเรียนสามารถนำจินตนาการมาร่วมในการปฏิบัติงาน
7. นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความชื่นชอบ สนุกสนาน และชื่นชมผู้ที่มีผลงานดีเด่น
8. นักเรียนสามารถนำผลงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไปใช้ในโอกาสต่างๆ ได้ตามแผน และ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

เกษร ธิตะจारी (2541) กล่าวว่า การประเมินศิลปะ ประเมินได้เป็น 3 ด้าน คือ

1. ประเมินด้านพุทธิพิสัย โดยใช้ความรู้ในการตอบคำถาม การทำงานได้ถูกต้อง เช่น ความรู้ในเนื้อหาที่สามารถแสดงออกด้วยการอธิบายหรือการสร้างสรรค์งานที่ได้รับ
2. ประเมินทางด้านจิตพิสัย โดยใช้ความรู้สึกที่ได้รับด้วย การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น ความตั้งใจ ความพร้อม ความอดทน

3. ประเมินทางด้านทักษะ พิจารณาตัวผลงาน เช่น ความสมบูรณ์ของงาน การแสดงออกในด้านต่างๆ รวมทั้งเทคนิคในการสร้างงาน พิจารณาความคิดสร้างสรรค์ กรณีที่มีงานจำนวนมาก ก็มีหลักการประเมินด้วยการจำแนกคุณภาพของงาน (Q – sort) โดยมีขั้นตอนดังนี้ สุ่มภาพขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ และให้พิจารณาภาพที่เหลือมาคุณภาพเหนือกว่าหรือด้อยกว่า โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มตามคุณภาพของงานจะเป็นกีกกลุ่มก็ได้ แล้วให้คะแนนตามลำดับของคุณภาพแต่ละกลุ่ม เช่น 10,9,8,.....

เด ฟราน เซสโก (1958) ได้ตั้งหลักการประเมินผลทางศิลปศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการทางการศึกษา ดังนี้

1. ครูศิลปะต้องเข้าใจและตั้งสิ่งที่ต้องการให้ชัดเจนเกี่ยวกับการประเมินผล ว่าต้องการประเมินผลงานหรือด้านกระบวนการ ด้านผลงานนั้น เช่น หลักการจัดภาพ วิธีการสร้างงาน ความคิดสร้างสรรค์ ส่วนด้านกระบวนการ เช่น ขั้นตอนการทำงาน ความสะอาดในการทำงาน
2. การประเมินผลควรประเมินให้ คลอบคลุมพัฒนาการทุกด้านของโรงเรียน
3. การประเมินผลสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน
4. การประเมินผลต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
5. การประเมินผลควรเป็นผลของความสัมพันธ์โดยส่วนร่วมกับพัฒนาการของนักเรียน

การวาดภาพระบายสี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปีพุทธศักราช 2525 คำว่า “วาด” แปลว่าร่างลวดลายหรือรูปเป็นเค้าโครงขึ้น หรือเขียนเป็นลายเส้น ส่วนคำว่า “ภาพ” หมายถึงสิ่งที่วาดเขียนขึ้นเป็นรูป “ระบายสี” หมายถึง การวาดหรือเขียนขึ้นเป็นรูปแล้วลงสีซึ่งนับได้ว่าการวาดภาพระบายสีนี้เป็นการแสดงออกที่บริสุทธิ์ต่อทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต ทั้งที่เป็นความฝัน เป็นจินตนาการหรือเป็นสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ (สุชาวดี สุภโกษะ , 2527)

โกศล ภูพลอย (2532) การวาดภาพระบายสี หมายถึง การใช้วัสดุต่าง ๆ ชีดเขียน และระบายสี ลงบนพื้นระนาบรองรับ ซึ่งอาจเป็นกระดาษหรือวัสดุอื่น เพื่อเด็กจะได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งมีคุณค่า และความสำคัญต่อตัวเด็กเองในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาทางร่างกายจิตใจส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รักความสะอาด มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปวัตถุของชาติ เป็นผู้รักความก้าวหน้าตลอดจนรสนิยมที่ดี

อารี สุทธิพันธุ์ (2528) การวาดภาพ หมายถึง การลาก ชูด ชีด เขียน ด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่างๆ เช่น ดินสอ ปากกา ซอส์ค บรณะนาบรองรับ ซึ่งอาจเป็นดิน โลหะ กระดาษหรือวัสดุอื่น ๆ ที่มีผิวหน้าเรียบ แบน โค้ง โดยทำให้เห็นเป็นรูปร่างด้วยเส้น ซึ่งอาจเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ฯลฯ ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้มีลักษณะยาว ลึก ก็ทำได้โดยการลากเส้นหลาย ๆ เส้นตามวิธีการแรเงา

วิรุณ ตั้งเจริญ (2532) กล่าวว่า วิชาวาดภาพพระบายสี เป็นวิชาที่ให้ได้เด็กได้แสดงออกได้อย่างเต็มที่ การแสดงออกทางศิลปะจึงเป็นการแสดงออกตามความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นไปตาม วัย สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู หรือการสั่งสมประสบการณ์ของตัวเอง และถ้าได้มีการส่งเสริมการแสดงออกทางศิลปะให้ถูกทาง และเป็นไปตามธรรมชาติของเด็กแล้ว จะยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพ หรือพลังในตัวเด็กเอง ซึ่งพลังดังกล่าว จะนำไปตามการรับรู้ การเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติในทุกๆ ด้านอีกด้วย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537) กล่าวว่า ภาพเขียนของเด็กนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีและจะสะท้อนให้เห็นสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความคิดที่บริสุทธิ์ที่มีต่อสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้วย

ประภัสสร นิยมธรรม (2537) กล่าวถึง การวาดภาพพระบายสี หรือการขีดเขียนต่าง ๆ ของเด็กว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ศึกษาความคิดความอ่านของเด็ก ซึ่งผลงานเด็กจะสื่อให้เห็นความคิดริเริ่มที่หลังไหลออก ความคิดเชิงประดิษฐ์จะสื่อให้เห็นว่าพลังผลักดันทางศิลปะเป็นสากลไม่ว่าจะเป็นเด็กจากเชื้อชาติใด ภาษาใด เด็กจะวาดของอย่างเดียวกันในลักษณะแบบเดียวกัน การเรียนรู้ของเด็กเกี่ยวกับธรรมชาติจากการลากเส้นตั้งแต่เริ่มการวาดครั้งแรกไปยังภาพครั้งหลัง ๆ เด็กทุกคนจะผ่านขั้นของการพัฒนาไปในทำนองเดียวกัน ชั้นเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล บางคนอาจช้า เร็ว หรือเป็นปกติ ซึ่งเป็นไปตามหลักพัฒนาการโดยทั่วไป

อารี รังสินันท์ (2527) ผลงานที่เกิดขึ้นอาจเป็นภาพวาดในลักษณะต่าง ๆ เช่น การวาดภาพตามใจชอบ การวาดภาพตามประสบการณ์ การวาดภาพจากการฟังนิทาน เด็กจะแสดงทั้งความรู้สึกนึกคิดทางสติปัญญา และความรู้สึกด้านจิตใจ ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ

จากงานวิจัยของ สมสมร ภูประกร (2531) พบว่า การวาดภาพระบายสีของเด็กแต่ละช่วงอายุ ตรงตามเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld , 1957) และเด็กที่มีอายุมากกว่าจะสามารถวาดภาพได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยที่อยู่ในขั้นพัฒนาการเดียวกัน ซึ่งการแสดงออกของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ต่างต่างกัน

บราวน์ (Brown , 1994 อ้างถึงใน อารุช มะกล้าทอง) กล่าวว่า ขั้นตอนการวาดภาพของเด็กไทยในระดับประถมศึกษานั้น เด็กส่วนใหญ่จะเริ่มร่างภาพด้วยดินสอดำก่อน แล้วจึงระบายสีด้วยสีชอล์คน้ำมัน หรือสีเทียน แสดงให้เห็นว่าเด็กไทยนั้นมีการฝึกมือแบบศิลปินในการวาดภาพ ตั้งแต่อายุยังน้อย ลักษณะเช่นนี้น่าจะมีสาเหตุมาจากระบบการสอนหรือความเคยชินกับวิธีการวาดภาพ โดยการร่างภาพด้วยดินสอดำจนเป็นรูปร่างหรือโครงสร้างของสิ่งต่างๆ แล้วจึงระบายสีตกแต่งภาพจนเสร็จสมบูรณ์

เลิศ อานันท์ (2535) กล่าวว่า การสอนวาดภาพระบายสีสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่นิยมแพร่หลายวิธีการหนึ่งคือการสอนศิลปะแบบตั้งหัวเรื่อง ให้นักเรียนแสดงออกตามความสามารถและความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละคน การสอนวาดภาพระบายสีตามแนวคิดดังกล่าวเป็นการตั้งเป้าหมาย ทิศทาง หรือจุดประสงค์ในการแสดงออกของเด็ก ๆ เพื่อป้องกันเด็กแสดงออกอย่างไร้ขอบเขต

กรมวิชาการ (2537) ได้กำหนดแนวทางในการวัดผลการทำงานในวิชาวาดภาพระบายสี โดยไม่ควรเน้นทักษะฝีมือเพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพ โดยดูจาก

1. ผลงานที่สำเร็จ
2. พัฒนาการของแต่ละบุคคล
3. การร่วมกิจกรรม และพัฒนาการเรียนรู้
4. การเลือกใช้สีและวัสดุได้เหมาะสม
5. ทักษะและเทคนิคการระบาย และวัสดุ
6. ความมั่นใจ ความตั้งใจและการมีสมาธิในการทำงาน
7. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน
8. ความสะอาดและความปราณีตในการทำงาน

เลิศ อานันท์ (2533) ; วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่าในการดำเนินการวัดและประเมินผล ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเลือกใช้เครื่องมือหรือวิธีวัดประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนวิชาวาดภาพระบายสี สรุปได้ดังนี้

1. การทดสอบ เป็นวิธีวัดและประเมินผลที่สำคัญและใช้มากในการวัดพฤติกรรมทางสมอง การทดสอบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สอนทราบถึงสมรรถภาพของผู้เรียน แต่ไม่เหมาะกับวิธีวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน
2. การสังเกต ครูเป็นผู้สังเกตดูความตั้งใจของผู้เรียน ตั้งแต่ความตั้งใจของผู้เรียน ความสนใจของครู และการปฏิบัติงาน
3. การสัมภาษณ์ ครูและนักเรียนสนทนากันอย่างมีจุดหมาย ซึ่งอาจทำให้ครูพบข้อเท็จจริงบางประการ
4. เทคนิคระดับ 5 ดาว ครูนำผลงานนักเรียนมาเปรียบเทียบกันแล้ววางผลงานนักเรียนตามคุณภาพออกเป็น 5 กอง แล้วครูให้ระดับคะแนนตามคุณภาพของผลงานแต่ละกอง
5. การสะสมคะแนนตามเกณฑ์ ครูคิดคะแนนผลงานนักเรียนมาเปรียบเทียบกัน และให้คะแนนในแต่ละเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 1. ความเป็นต้นแบบ 2. ความสมดุลย์ 3. พื้นผิว 4. ความขัดแย้ง 5. ความหลากหลาย 6. แสง-เงา 7. ความสะอาด แล้วนำคะแนนในแต่ละเกณฑ์ มารวมเป็นคะแนนตัดสิน วิธีการนี้เหมาะกับการประกวดวาดภาพ
6. การวิจารณ์ นักเรียนเจ้าของผลงานอธิบายและวิจารณ์ผลงานตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มนักเรียน
7. การประชุมเป็นรายบุคคล ครูและนักเรียนประชุมเป็นรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนเจ้าของผลงานมีความคิดเห็น อธิบายแนวคิดและวิธีการสร้างงานของตนอย่างเต็มที่
8. การจัดเก็บแฟ้มสะสมงาน การจัดเก็บแฟ้มผลงานนักเรียนคือการสะสมอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อแสดงถึงผลงาน ความก้าวหน้า และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน หรือหลายส่วนของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักฐานที่สะท้อนการประเมินตนเองของนักเรียน

พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ (2529) กล่าวว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 จัดอยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นเริ่มเหมือนจริง หรือเรียกว่า ขั้นการเข้ากลุ่มเพื่อน มีความสนิทสนมกับเพื่อนมากขึ้น ชอบอยู่เป็นกลุ่มเป็นพรรคเป็นพวกมีความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เด็กต้องการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตน มีการรับรู้และการถ่ายทอดรวมถึงการเริ่มมีความคิดฝันมาก

ขึ้น มีความสนใจในสิ่งแวดล้อม และเป็นวัยที่สนใจในการทดลอง เริ่มสนใจการเขียนภาพภูมิประเทศ อาคาร โดยมีการแสดงระยะ

ชัยณรงค์ เจริญพานิชกุล (2533) กล่าวว่า เด็กวัยนี้จะรู้จักวิจารณ์วิเคราะห์ตนเอง มีความสามารถในการมอง ทำให้เด็กสามารถแยกแยะลักษณะของสิ่งของและสิ่งแวดล้อมต่างๆ การทำงานศิลปะเริ่มพัฒนาเข้าสู่การเขียนแบบเหมือนจริง ขั้นพัฒนาการนี้ต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากครูอย่างมาก ผลงานศิลปะของเด็กจะเน้นที่คุณค่าทางความงามแบบศิลปะ ซึ่งคำแนะนำจากครูเป็นสิ่งเด็กต้องการควบคู่ไปด้วย

อุบล ตูจินดา (2532) กล่าวว่า เด็กวัยนี้ต้องการเพื่อนรุ่นเดียวกัน ต้องการความไว้วางใจอย่างผู้อื่น มีอารมณ์รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ต้องการให้ผู้ใหญ่คิดว่าโตแล้ว ชอบอิสระ สนใจการแสดงออกตามสภาพธรรมชาติของวัตถุและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ครูควรส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกัน วิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน ควรเน้นกิจกรรมที่ทำทลายความคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา

เด ฟราน เซสโก (1958) กล่าวถึง ลักษณะบุคลิกของเด็กในช่วงนี้ว่า

1. เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างมาก
2. เป็นช่วงที่เด็กคิดว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อม
3. มีความเป็นตัวของตัวเอง
4. มีความรักต่อกลุ่มเพื่อนและสนใจสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว
5. เป็นช่วงที่เกิดความสงสัยในเรื่องต่างๆ ทำให้เกิดปัญหา และต้องการหาคำตอบ
5. เริ่มไม่พอใจในสิ่งที่ตัวเองทำ และต้องการหาทางให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ตัวเองจะทำ
6. เป็นช่วงที่มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกมาในรูปแบบเฉพาะตัว

พรพนี ช.เจนจิต (อ้างถึงใน วิรัตน์ คุ่มคำ , 2534) เด็กระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จะมีช่วงอายุระหว่าง 10-12 ปี โดยมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ลักษณะทางร่างกาย (Physical Characteristics)

เด็กหญิงจะเติบโตเร็วกว่าเด็กชาย ทำให้เด็กหญิงบางคนที่มีความคิดว่า ผู้หญิงจะต้องมีรูปร่างเล็กบอบบาง มีความรู้สึกกังวล ส่วนใหญ่เด็กหญิงจะเริ่มย่างเข้าสู่วัยสาว สนใจเรื่องเพศมากขึ้น เด็กชายชอบเล่นรุนแรงใช้กำลังแข่งขันกัน

2. ลักษณะทางสังคม (Social Characteristics)

เด็กต้องการเป็นคางคกเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนๆ รักพวกพ้องและมีการเข้ากลุ่มเฉพาะ เด็กอาจกระทำความผิดกฎบังคับ หรือกฎหมายเพียงเพื่อเป็นการท้าทาย เป็นวัยที่ต้องการอิสระ เด็กจะเกิดความรู้สึกนิยมคนเก่งหรือครูแบบหรือหว่าจริงจัง แต่เด็กจะมีพัฒนาการด้านการยอมรับระเบียบวินัย ความถูกต้องด้านศีลธรรมจรรยา และความมีเหตุมีผล

3. ลักษณะทางสติปัญญา (Mental Characteristics)

เด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นในทุก ๆ เรื่อง แต่จะเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ จึงควรมีกิจกรรมหลาย กิจกรรมให้เลือกทำ เด็กจะตั้งความหวัง ผลสำเร็จในงานสูงมาก จึงควรสนับสนุนให้ทำ กิจกรรมจากง่ายไปหายาก เพื่อว่าเด็กจะได้รู้ความสามารถของตนเอง ด้วยการให้อิสระกับเด็ก ทำงานด้วยตนเอง

ประเทิน มหาจันทร์ (2531) ยังได้กล่าวถึงเด็กในระดับอายุ 10-12 ปี ว่าเมื่อร่างกายของเด็กเติบโตขึ้นควบคู่กับพัฒนาการด้านต่าง ๆ พัฒนาการด้านศิลปะของเด็กจะก้าวหน้าขึ้นเช่นกัน จากลักษณะเฉพาะของศิลปะที่เน้นในแง่การแสดงออกอย่างอิสระ การแสดงออกตามธรรมชาติที่เน้นอารมณ์และความรู้สึก ไปสู่การเน้นความเหมือนของจริงตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน เด็กจะเริ่มควบคุมรูปแบบที่แสดงออกในงานศิลปะ มีการจัดภาพจัดรูปทรงให้สมบูรณ์ขึ้น เพิ่มเติมรายละเอียดมากขึ้น มีการตรวจตราความแม่นยำ ความเที่ยงตรงมากขึ้น กล่าวโดยสรุปก็คือ เด็กในวัยนี้มีความพิถีพิถันทางด้านศิลปะ เน้นด้านรูปแบบมากกว่าเน้นการแสดงออก ศิลปะของเด็กวัยนี้โดยเฉพาะการวาดส่วนใหญ่มักมีลักษณะแข็งกระด้าง ไม่มีชีวิตชีวา ไม่มีความอ่อนไหว อาจเป็นเพราะเด็กไม่ได้แสดงออกตามอารมณ์และความรู้สึก แต่คอยระมัดระวังให้เหมือนของจริง ๆ ใช้เวลาในการวาดมากขึ้น เด็กอาจลากเส้นใหม่แล้วลบตลอดเวลา

วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (1987) นักวิชาการทางศิลปะศึกษาได้กล่าวว่า เด็กโดยทั่วไปนั้นจะมีการแสดงออกที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าเด็กเชื้อชาติใด ภาษาใด เด็กจะวาดของอย่างเดียวกันในลักษณะแบบเดียวกัน เมื่ออยู่ในวัยเดียวกัน เด็กมีความสามารถแสดงออกทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี แตกต่างกันไปตามระดับขั้นพัฒนาการทางศิลปะ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนอย่างเป็นไปตามธรรมชาติ นอกจากนี้การวาดภาพระบายสีเป็นขั้นพื้นฐานของการพัฒนาตามลำดับอายุ ซึ่งจะมีสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยรองลงมา เด็กส่วนใหญ่ที่อยู่ในช่วงขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นเดียวกันจะมีลักษณะการแสดงออกทางศิลปะที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ นั้น จะมีการแสดงออกในลักษณะที่คล้ายกันมาก แต่เมื่อเด็กโตขึ้นอายุประมาณ 10-12

ปี ผลจากการอบรมสั่งสอน การช่วยเหลือ การสนับสนุนทางด้านศิลปะจะปรากฏให้เห็นในงานที่มีคุณภาพของเด็ก และถ้าเด็กโตขึ้นไปอีกอิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ จะส่งผลต่อการแสดงออกทางศิลปะ ในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กให้มีความแตกต่างกัน ซึ่งได้แบ่งพัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กไว้เป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ขั้นขีดเขียน (Ten Scribbling Stage) เด็กที่อยู่ในขั้นพัฒนาการนี้จะมีอายุระหว่าง 2-4 ปี เป็นขั้นพัฒนาการตอนต้น การแสดงออกทางศิลปะเริ่มครั้งแรกเมื่ออายุ 18 เดือน ถึง 4 ปี โดยการขีดเครื่องหมายต่างๆ ลงบนกระดาษอย่างไร้จุดหมาย ในช่วงนี้การแสดงออกจะเป็นไปตามพัฒนาการทางร่างกาย กล้ามเนื้อและสายตา

ขั้นที่สอง ขั้นเริ่มสัญลักษณ์ (The Preschematic Stage) หรือขั้นเริ่มต้นวาดภาพให้มีความหมาย เด็กอยู่ในขั้นนี้อายุราว 4-7 ปี เด็กเริ่มค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างการขีดเขียน และสิ่งแวดลอมรอบๆตัว ภาพวาดของเด็กมีการแสดงออกที่มีความหมาย แต่ยังไม่มียาวละเอียดในภาพ เริ่มวาดภาพโดยใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ และใช้สีตามความพึงพอใจโดยการที่ใช้สีซ้ำๆ

ขั้นที่สาม ขั้นการเขียนภาพอย่างมีความหมาย (The Schematic Stage) หรือขั้นการวาดภาพได้คล้ายคลึงของจริง เด็กขั้นนี้มีอายุระหว่าง 7-9 ปี ในช่วงนี้เด็กเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง และสิ่งแวดลอมมากขึ้น จะวาดสิ่งต่างๆ เป็นรูปร่างแน่นอนตามแบบแผน เฉพาะตัวของแต่ละคน และมีความสัมพันธ์กับความรูสึก อารมณ์และความคิดของเด็ก และจะวาดเฉพาะสิ่งที่มีความสำคัญต่อเขา

ขั้นที่สี่ ขั้นรวมกลุ่ม (The Gang Age) เด็กขั้นนี้มีอายุระหว่าง 9-12 ปี วัยนี้เริ่มมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ การแสดงออกทางศิลปะจะเปลี่ยนจากวาดวัตถุต่างๆ มาเป็นการวาดที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ การวาดรูปคนเริ่มเหมือนจริงมากขึ้น แต่ยังไม่วาดตามที่มองเห็น การใช้สีเริ่มสัมพันธ์กับสีของวัตถุมากขึ้น

ขั้นที่ห้า ขั้นการเขียนภาพเลียนแบบธรรมชาติ (The Pseudo Naturalistic) เด็กจะมีอายุระหว่าง 12-14 ปี เป็นช่วงของเด็กที่มีการเปลี่ยนแปลงทางกาย และความคิดรวบยอดหลายประการ การแสดงออกของเด็กเริ่มเหมือนจริงมากขึ้น

ขั้นที่หก ขั้นการตัดสินใจ หรือช่วงวัยรุ่น (The Period of Decision) เด็กในช่วงวัยรุ่นคือช่วงอายุระหว่าง 14-17 ปี การแสดงออกทางศิลปะของเด็กวัยนี้จะแสดงออกด้วยตนเองอย่างมีจุดหมาย และมีความพยายามในการพัฒนาทักษะ ในช่วงนี้เด็กเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ การวาดภาพคนเริ่มมีความใกล้เคียงกับธรรมชาติ มีสัดส่วนที่ถูกต้อง และมีแสงเงา

จากทฤษฎีทางศิลปะเด็กนั้น กล่าวได้ว่า ในเด็กวัยระหว่าง 9-12 ปี โลเวนเฟลด์ และบริตเทน (Lowenfeld and Brittain, 1982) จัดให้เป็นวัยเริ่มสร้างงานในลักษณะเหมือนจริง

(The Gang Age) ลักษณะการवादเริ่มใส่ใจกับรายละเอียดมากขึ้น เริ่มพิถีพิถันกับงานवादของตนเอง เริ่มใส่ใจถึงสิ่งแวดล้อมในภาพ ถ่ายทอดเหตุการณ์ในลักษณะตลกแต่มากกว่ามุ้งถ่ายทอดลักษณะตามธรรมชาติ

เทคนิคกระบวนการกลุ่ม

ทิสนา แชมมณี (2537) ให้ความหมายของความร่วมมือในการทำงานกลุ่มว่า การที่กลุ่มบุคคลเข้ามาร่วมปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีเป้าหมายร่วมกัน และทุกคนในกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน และตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

Good (1973) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง รูปแบบของการปะทะสังสรรค์กันในกลุ่ม หรือวิถีดำเนินงานของกลุ่ม ซึ่งจากคำจำกัดความนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2527) ที่กล่าวว่า ความหมายของ กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันในสังคม โดยมีลักษณะสำคัญต่างๆ ร่วมกัน หรือมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1. มีการรับรู้ร่วมกันในสังคม
2. มีแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
3. มีเป้าหมายอย่างเดียวกัน
4. ความเกี่ยวข้องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
5. มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
6. มีการสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทาง

จุฑา บุรีภักดิ์ (2533) ได้ขยายความ กลุ่ม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่มีต่อกัน เพื่อที่จะกระตุ้นให้กลุ่มดำเนินกิจกรรมไปสู่เป้าหมายอันเป็นของกลุ่มและสมาชิกด้วย ลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิด กลุ่มได้แก่

1. มีจุดหมายร่วมกัน
2. มีการติดต่อเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยการสื่อความหมายที่ติดต่อถึงกัน
3. สมาชิกต้องกระทำกิจกรรม เพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางได้
4. มีผลของการร่วมกันตัดสินใจในรูปของกลุ่ม
5. มีความเข้าใจในสิ่งที่จะทำให้เกิดพลังกลุ่มเจริญก้าวหน้า

Cartwright and Zander (1968) ให้ความหมายว่า พลังกลุ่มเป็นวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการกลุ่ม เช่น การอภิปราย การสังเกต และการให้ข้อวิจารณ์ต่อกัน เพื่อช่วยในการตัดสินใจร่วมกัน

สรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน โดยมีวัตถุประสงค์และมีความสนใจร่วมกัน สมาชิกให้ความร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆ มีความสัมพันธ์กันทั้งด้าน ความคิด การกระทำ คำพูดและวาจา

ทองเรียม อมรัชกุล (2521) กล่าวว่า จากการที่กลุ่มได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่างๆ เป็นอันมาก ปัจจุบันจึงมีการนำกลุ่มไปใช้เป็นเครื่องมือในการทำงานรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำมาใช้ จึงต้องคำนึงการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522) กล่าวว่ากิจกรรมกระบวนการกลุ่ม หมายถึงการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีการดังกล่าว ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ประนอม เดชชัย (2531) ยังได้กล่าวถึงกิจกรรมกระบวนการกลุ่มว่าเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินโดยกลุ่ม ทำเป็นกลุ่ม กระบวนการกลุ่มประเภทนี้จะช่วยฝึกประสบการณ์ต่างๆ ของสมาชิกให้พัฒนาขึ้น เช่น ช่วยให้สมาชิกมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นฝึกทักษะทางสังคม ฝึกให้สมาชิกยอมรับมติของกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของสมาชิก

Barden (1955) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ว่าหมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ซึ่งกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลทุกคน

ทิสนา เขมมณี (2527) กล่าวว่า กระบวนการ กลุ่มเป็นวิทยาการแขนงหนึ่ง ซึ่งพยายามศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคน อันจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และการปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Chisen (1970) ได้สรุปความหมายของคำว่ากิจกรรมกระบวนการกลุ่มไว้ 2 แบบ คือ

1. กิจกรรมกระบวนการกลุ่มที่ผู้เป็นผู้นำเป็นผู้ให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ แก่สมาชิก หรือเป็นผู้นำการอภิปราย เพื่อที่สมาชิกจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายของกลุ่ม โดยผู้นำจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่เป็นจำเป็นแก่สมาชิก ในการทำกิจกรรมกลุ่มแบบนี้ ผู้นำจะเป็นผู้ดำเนินการวางแผนให้แก่สมาชิก
2. กิจกรรมกระบวนการกลุ่มที่สมาชิกได้วางแผนร่วมกันจัดขึ้นเอง เช่น กลุ่มอภิปรายในเรื่องต่างๆ ที่สมาชิกสนใจ หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด พอสรุปได้ว่า กิจกรรมกระบวนการกลุ่ม หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งได้จากการที่สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ มีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหา หรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน และสมาชิกแต่ละคนจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์จากพฤติกรรมของสมาชิกและผู้เข้าร่วมกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ในด้านทักษะทางสังคม ด้านการยอมรับตนเองอย่างเหมาะสม มีความสามารถในการฟัง การควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ การแสดงออกความรู้สึก แสดงความคิดเห็นและการเปิดเผยตนเอง

ความเป็นมาของกระบวนการกลุ่ม

ทฤษฎีและวิธีการในการศึกษาเรื่องพลังกลุ่ม เกิดจากแนวคิดของ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) นักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมันได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคนในแง่ของ พฤติกรรมมนุษย์ต่อมา ในปี ค.ศ. 1930 – 1934 เลวินและคนอื่นๆ ได้ศึกษาทำการทดลองเกี่ยวกับกลุ่มในสังคม การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในกลุ่ม และความเป็นผู้นำแบบต่างๆ และต่อมา เลวิน ก็ได้สร้างทฤษฎีขึ้นมาขึ้น และเริ่มใช้คำว่าพลังกลุ่ม (Group Dynamics) ทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการสร้างหลักการของพลังกลุ่ม คือ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ของฟรอยด์ (Freud) ซึ่งหน่วยงานแรกๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาพลังกลุ่ม คือ National Training Laboratory on Group Development ตั้งอยู่ที่เมือง Bethaic Maine ในปี ค.ศ. 1947 หน่วยงานนี้ทำงานเกี่ยวกับการฝึกทักษะที่จำเป็น หรือเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ตลอดจนการปฏิบัติของบุคคลแต่ละคน ในฐานะที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม สำหรับประเทศไทยเรื่องของกลุ่ม เริ่มเข้ามามีบทบาทในวงการต่างๆ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515 โดยมีนักการศึกษาหลายคน เช่น ดร. ทิศนา ขัมมณี , ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ทองจันทร์ หงส์ลดมร , รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ เมืองทอง ขัมมณี , ดร. สุธีพันธ์ กรลักษณ์ , ดร. หลุย จำปาเทศ และ ดร. ทองอินทร์ วงศ์โสธร เป็นต้น ได้นำความรู้ด้านนี้มาเผยแพร่ในวงการต่างๆ เช่น วงการฝึกหัดครู วงการศึกษา วงการธุรกิจ และในหน่วยงานต่างๆ มากมาย ทั้งของรัฐและเอกชน

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ทั้งหลาย จะมีส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการทำงานกลุ่ม มีดังนี้บุคคลแต่ละคน จะมีความสามารถพิเศษในตนเอง ความสามารถดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จที่ได้รับจากกลุ่ม จะส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้พัฒนาความสามารถขึ้นมา แล้วนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและกลุ่มบุคคลแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อกันและกันในขณะเดียวกัน กลุ่มก็จะมีอิทธิพลต่อบุคคลแต่ละคนเช่นเดียวกัน กลุ่มจะช่วยส่งเสริมสมาชิกแต่ละคนให้มีการพัฒนาทัศนคติทางด้านสังคมในทางที่ดี

จุดมุ่งหมายของกระบวนการกลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) กล่าวว่าการสอนวิธีการกระบวนการกลุ่ม มีหลักการในการจัดการ เรียนการสอนสรุปได้ดังนี้ ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน โดยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้ มากที่สุด

1. ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุดค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวของตัวเอง
2. ให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ครูจะต้องให้ความสำคัญของกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ
3. เป็นการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนโดยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดเพราะการเข้าร่วมและมีบทบาทในการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อม มีความกระตือรือร้น และมีความสุขในการเรียน
4. เป็นการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุดกลุ่มจะเป็นแหล่งความรู้ ที่สำคัญ ที่จะฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถปรับ ตัวและทำงานเข้ากับคนอื่น ได้
5. เป็นการสอนที่ยึดหลักการค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวของตัวเองโดยครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเองอันจะทำให้ผู้เรียนจดจำได้ดีและจำได้นาน
6. เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ครูจะต้องให้ความสำคัญของกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ ไม่ใช่มุ่งอยู่ที่คำตอบ โดยไม่คำนึงถึงกระบวนการและวิธีที่ได้มาซึ่งคำตอบ

Button (1974) กล่าวว่า การเป็นมนุษย์ย่อมต้องสื่อสารและมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ซึ่งหมายถึงเราต้องอยู่ในสังคม เพราะเราไม่สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพังได้ เราต้องดู ปฏิบัติจากบุคคลอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกัน กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วย ส่งเสริมให้มนุษย์ได้เติบโต โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมกลุ่มจึงเป็นการสร้างโอกาสให้มนุษย์ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับ คนอื่นๆ ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่ม และช่วยสมาชิกแต่ละคนเพื่อทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย

Traxler and North (1987) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกระบวนการกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างออกไปจากประสบการณ์ที่พึงได้รับ ได้แก่ การจัด กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน
3. เพื่อการปรับตัวและการพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคลในแต่ละกลุ่ม

วินิจ เกตุขำ (2522) กล่าวว่า กิจกรรมกระบวนการกลุ่มมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคคล โดยอาศัยผู้ใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีความสามารถ ตลอดจนรู้กระบวนการของการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็น อย่างดี สาเหตุที่เราใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นก็เพราะการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมจ ต่างๆ บุคคลจะได้รับประสบการณ์ตรง นอกจากจะได้ปฏิบัติแล้ว ยังเกิดความรู้สึกต่างๆ ขึ้นด้วย ผลจากการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้บุคคลซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการที่จะสอนบุคคลให้ มี การพัฒนาตนเองโดยใช้เวลาเพียงอย่างเดียว

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกระบวนการกลุ่มอาจแบ่ง ได้ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดการเข้าใจในตนเอง การอยู่ร่วมกับสมาชิกอื่นในกลุ่มจะมีส่วนช่วยให้ บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้ดีขึ้น เช่น รู้ความสามารถบางประการของตน รู้จักข้อบง พร่องบางอย่าง ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีกิริยาให้เห็นข้อเท็จจริงได้
2. เพื่อใช้กิจกรรมกลุ่มให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่น เมื่อสมาชิกในกลุ่มได้ทำกิจกรรม กลุ่มร่วมกัน ก็ย่อมจะทำให้รู้จักกันและกันดีขึ้น
3. เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน การจัด กิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านใดแก่สมาชิก ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายว่าต้องการจะให้ เกิดการเรียนรู้ในด้านใด ก็จัดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายนั้น

ประนอม เดชชัย (2521) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม ไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ คือความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ จะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และคิดจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. จากประสบการณ์ที่จัดในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในกระบวนการนั้นๆ
3. ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในกระบวนการนั้น

จันทิภา ลิ้มปิเจริญ (2522) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักสังเกต และมีระเบียบวินัยในตนเองมากขึ้น เข้าใจผู้อื่น และมีการวางแผนในการทำงานล่วงหน้า จากจุดหมายดังกล่าว สรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีจุดหมายเพื่อให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่น อันทำให้บุคคลแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

ขนาดของกลุ่ม

Ottaway (1976) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดเล็ก เพราะจะช่วยให้สมาชิกมีการแสดงออกอย่างอิสระโดยทั่วถึงกัน โดยกลุ่มควรมีขนาดอย่างมากที่สุดไม่ควร 15 คน

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มควรมีขนาด 5 – 15 คน ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไป อาจจะมีปัญหาต่อความร่วมมือในการทำงานของสมาชิก

Shaw (1971) กล่าวว่า การแบ่งกลุ่มควรประกอบด้วยคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปและไม่เกิน 8 คน แต่ถ้ามีสมาชิกมากก็ควรแบ่งกลุ่มให้เล็กลง เพื่อสมาชิกทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ นักจิตวิทยานิยมศึกษากลุ่มขนาดเล็กที่มีสมาชิก 5 – 9 คน เพราะจะดูแลการเปลี่ยนแปลงและขบวนการของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกได้ง่ายกว่าศึกษาจากกลุ่มใหญ่

จำเนียร ช่างโชติ (2521) กล่าวว่า กลุ่มเล็กยังจัดได้ว่ามีขนาดพอเหมาะที่จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น

ต้องการและความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้ามีจำนวนมากเกินไป สมาชิกทุกคนไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นได้เป็นรายบุคคล ก็จะทำให้บรรยากาศน่าเบื่อหน่าย

Deightan (1971) กล่าวว่า การที่กลุ่มมีขนาดใหญ่เกินไป จะทำให้โอกาสที่สมาชิกจะมีส่วนร่วมลดน้อยลงมีมากขึ้น อาจมีผลให้กลุ่มแตกแยกกัน

Watson and Here (1971) กล่าวว่า กลุ่มควรมีขนาดไม่ใหญ่มากนักและควรมีจำนวน 5 คนเป็นอย่างน้อย แต่บางที่อาจกำหนดให้มีจำนวน 12 –15 คนก็ได้ แต่ควรมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ 2 กลุ่ม เพื่อให้มีขนาดเหมาะสม

วัฒนาพร กระจับทุกซ์ (2542) ได้กล่าวถึงการออกแบบกลุ่มให้เหมาะสมกับผู้เรียนและกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบของการเรียนรู้ กลุ่มแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การออกแบบกลุ่มให้เหมาะสมกับผู้เรียนและกิจกรรม

ประเภทของกลุ่ม	ความหมาย	ข้อดี	ข้อจำกัด
กลุ่ม 2 คน (Pair Group)	ผู้เรียนจับคู่กันทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือปฏิบัติ	ขาดความหลากหลายทางความคิดและประสบการณ์
กลุ่ม 3 คน (Traid Group)	ผู้เรียนจับกลุ่ม 3 คนแต่ละคนมีบทบาทที่ชัดเจนและหมุนเวียนบทบาทกัน	ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามบทบาทและสามารถเรียนรู้ได้ครบทุกบทบาท	ขาดความหลากหลายและความกระจำงัดไปบ้าง อาจใช้เวลามาก
กลุ่มย่อยระดมสมอง (Buzz Group)	เป็นการรวมกลุ่ม 3-4 คน ขึ้นชั่วคราวเพื่อแสดงความคิดเห็นโดยไม่ต้องการสรุป	ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกันในเวลาสั้นๆ และไม่ต้องการข้อสรุป	ขาดความลึกซึ้ง
กลุ่มเล็ก (Small Group)	เป็นการจัดกลุ่ม 5-6 คน ทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายอย่างลึกซึ้ง	ใช้เวลามาก

การจัดกลุ่มที่มีรูปแบบหลากหลายอย่างเหมาะสมทำให้การจัดกิจกรรมแต่ละแผนการสอนจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างสูงสุด มีการเคลื่อนไหวการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจอย่างต่อเนื่อง

ประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม

กิจกรรมกลุ่มมีส่วนช่วยในการพัฒนาในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง นับตั้งแต่การเรียนรู้ที่จะรู้จักตนเองอย่างเหมาะสม เข้าใจตนเอง และการทำงานที่บุคคลได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันก็ย่อมจะช่วยพัฒนาทักษะในด้านการฟัง เป็นการฝึกให้เป็นผู้ฟังที่ดี รู้จักกล้าแสดงออก กล้าออกความคิดเห็น รู้จักการควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม กล้าที่จะเปิดเผยตนเองต่อบุคคลอื่นอันเป็นองค์ประกอบห้าประการที่สำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคลมีประสิทธิภาพดี

Roger (1970) กล่าวถึงผลการศึกษพบว่า กิจกรรมกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือจะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจ เป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่างๆ ของตนเอง มีการแสดงความประพฤติที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึงการเข้าใจในเรื่องการเข้าใจตนเอง การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่าบุคคลจะต้องยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องการมองเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง มีความมั่นคงยิ่งขึ้นในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่งานใช้เวลานานน้อยลง การควบคุมผู้อื่นมีส่วนร่วมใน กิจกรรมมากขึ้น มีความรู้สึกพึงพอใจซึ่งกันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มพร้อมๆ เป็นสมาชิกที่ดีต่อกลุ่ม

Button (1974) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมมนุษย์ให้เติบโตและพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัด กิจกรรมกลุ่มจึงเป็นจริงเป็นการสร้างโอกาส ให้มนุษย์เรียนรู้เกี่ยวกับการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่ม และช่วยบุคคลแต่ละคนทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลายๆ ด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นก็คือ

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2530) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าในด้านความเจริญงอกงาม เพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองที่ดีขึ้น เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มมีหลายด้าน เช่น มีคุณค่าในด้านการพัฒนา เพราะสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ มีคุณค่าในการพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม เพราะเมื่อบุคคลเข้าร่วมกิจกรรม เขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคม และในขณะเดียวกันเขาก็จะเรียนรู้เรื่องการควบคุมการแสดงออกทางด้านอารมณ์ด้วย ทั้งนี้เพราะเขาจะได้ประสบการณ์จากสมาชิกแต่ละคน มีคุณค่าในการพัฒนาการด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถและปกติวิสัยทางสังคมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความเคารพบุคคลอื่น จึงจะทำให้อยู่ร่วมกันกับกลุ่มได้ นอกจากนี้แล้วยังช่วยให้บุคคลที่มาจากครอบครัวต่างกันได้เรียนรู้เรื่องสังคม สามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสม นั้นหมายความว่ามีความเข้าใจในเรื่องปกติวิสัย (Social Norms) ดีขึ้น

วิไลวรรณ สันถะโกมล (2522) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยกิจกรรมกลุ่มช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นในหลายๆ ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้ ผู้รับ และรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่น
2. ทักษะในการค้นคว้า (Study Skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การอ่าน การทดลอง
3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล
4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

กิจกรรมของกระบวนการกลุ่ม

ทิสนา เขมมณี (2522) ได้เสนอรูปแบบในการจัดกิจกรรมที่ใช้ในการสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มที่สอดคล้องกับหลักทฤษฎีไว้หลายวิธี ดังนี้

1. เกม (Games) คือ การสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน

2. บทบาทสมมุติ (Role - Playing) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมุติ มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้น แสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความนึกคิดและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตาม

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์นั้นๆ และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจไม่กล้าแสดงออก เพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับ

4. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง นำมาดัดแปลงและให้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหนทางแก้ไขปัญหานั้น การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่างๆ ที่คล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีผลทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน

5. กลุ่มย่อย (Small Group) คือ แบ่งกลุ่มแยกเป็นกลุ่มขนาดเล็กลง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงออก

กิตติ พัทธวิชัย (2541) ได้กล่าวว่า กลุ่มย่อย เป็นการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ภายในชั้นเรียนตามความสามารถ ความถนัดหรือความสนใจ โดยมอบหมายให้ไปช่วยกันทำ ช่วยกันค้นคว้าแก้ปัญหาหรือปฏิบัติกิจกรรม เป็นวิธีที่จะช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้ประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน

การแบ่งกลุ่มจะมีขนาดและจำนวนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จะทำด้วย โดยทั่วไป ควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

1. จำนวนผู้เรียนและผู้สอน ต้องสมดุลกัน คือ ถ้าผู้เรียนมากกว่าผู้สอนมาก จะแบ่งกลุ่มย่อยได้มากกว่าผู้เรียนและผู้สอนน้อย

2. สภาพการณ์ของการสอน ผู้สอนต้องพิจารณาสภาพการต่างๆ เช่น ห้องเรียน เวลาเรียน เนื้อหาวิชา แสงสว่าง เป็นต้น

3. วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องใช้ ควรให้มีความสมดุลกับกลุ่มที่แบ่งนั้น

ลำดับขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม

ลำดับขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม เป็นการจัดลำดับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา กล่าวไว้ดังเช่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้สรุปรูปแบบการสอนโดยวิธีกระบวนการกลุ่ม ควรมีรูปแบบและมีขั้นตอน ดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
 2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง และมีการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งมีขั้นตอน
 - 2.1 ขั้นนำ เป็นการสร้างบรรยากาศและสมาธิของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนการสอน การจัดสถานที่ การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย แนะนำวิธีดำเนินการสอน กติกาหรือกฎเกณฑ์การทำงาน ระยะเวลาในการทำงาน
 - 2.2 ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูลงมือสอน โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดยที่กิจกรรมต่างๆ จะต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องในบทเรียน
 - 2.3 ขั้นวิเคราะห์ เมื่อดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้ว จะให้นักเรียนวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ความสัมพันธ์ในกลุ่ม ตลอดจนความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน โดยวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับจากความรู้สึกรับรู้ของผู้เรียน เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ของกันและกัน ขั้นวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และมองเห็นปัญหาและวิธีการทำงานที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงาน เป็นการถ่ายโอนประสบการณ์เรียนรู้ที่ดี
 - 2.4 ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ไปใช้ นักเรียนสรุป รวบรวมความคิดเป็นหมวดหมู่ โดยครูกระตุ้น ให้แนวทางและหาข้อสรุป จากนั้นนำข้อสรุปที่ค้นพบจากเนื้อหาวิชาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน
3. ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด โดยจะประเมินทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านกลุ่มสัมพันธ์ ได้แก่ ประเมินด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม เช่น ผลการทำงาน ความสามัคคี ประเมินความสัมพันธ์ในกลุ่มจากการให้สมาชิกติชมหรือวิจารณ์แก่กันโดยปราศจากอคติ จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้ และผู้สอนเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น

เฉลิม วราวิทย์ (2537) ได้กล่าวถึงการดำเนินการของกลุ่มว่า ไม่ว่าจะป็นกลุ่มในลักษณะใด จะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวมกลุ่ม (Forming Stage) เป็นขั้นแรกที่สมาชิกของกลุ่มมารวมกัน ถ้ายังไม่รู้จักกันพอดี ทุกคนจะสงวนท่าที ไม่ค่อยแสดงออกในระยะนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำกลุ่มที่ต้องประสานงานให้สมาชิกในกลุ่มรู้จักและคุ้นเคยกันก่อน
2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Norming Stage) เมื่อสมาชิกภายในกลุ่มรู้จักกันแล้วกลุ่มจะเริ่มคิดถึงเป้าหมายของกลุ่ม และภารกิจของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้ผู้นำกลุ่มจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียน ในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกของกลุ่มจะต้องทำงานร่วมกัน
3. ขั้นระดมความคิด (Storming Stage) เป็นขั้นที่บรรยากาศของการทำงานเริ่มจริงจังมากขึ้น สมาชิกภายในกลุ่มพยายามกำหนดร่างกฎเกณฑ์ และระเบียบของกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้นำอาจมีบทบาท 2 ประการ คือ ปล่อยให้ผู้เรียนดำเนินการไปโดยลำพัง หรือเข้าร่วมในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม
4. ขั้นกระชับความสัมพันธ์ (Reforming Stage) เป็นขั้นที่กลุ่มรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจบทบาทของตนเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างดี
5. ขั้นสลายตัว (Disbanding Stage) เป็นขั้นสุดท้าย เมื่อสมาชิกของกลุ่มได้ร่วมมือการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุเป้าหมายแล้ว ภารกิจของกลุ่มเริ่มลดลงไปด้วย

วีณา วจิตมะวิชัย (2530) กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยวิธีการกระบวนการ กลุ่ม ไว้ดังนี้

1. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Participation) เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ขั้นค้นพบ (Discovery) เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วม โดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้ว เขาจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเอง อันจะเป็นการไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ขั้นวิเคราะห์ (Evaluation) เป็นขั้นที่สำคัญที่สุด คือ เป็นการให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่างๆ ทั้งด้านความรู้ และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ให้รวมกันเป็นจุดเดียว
4. ขั้นนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้กับตนเอง และผู้อื่น (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง คือสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ตนเองและผู้อื่นได้

จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดกิจกรรมประสบผลสำเร็จมากขึ้น โดยในการลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานนั้น ได้ประมวลออกมาเป็นขั้นตอน 6 ขั้น คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 ; เฉลิม วราวิทย์ , 2537 ; วิณา วโรตมะวิชญ , 2530)

1. ขั้นตั้งจุดมุ่งหมายการเรียน
2. ขั้นรวมกลุ่ม
3. ขั้นระดมความคิด
4. ขั้นวิเคราะห์
5. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้
6. ขั้นประเมินผล

การประเมินผลในการใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้ตั้งเกณฑ์การประเมินผลไว้ว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย มากน้อยเพียงใด โดยจะประเมินทั้ง ด้านเนื้อหาวิชาและด้านกลุ่มสัมพันธ์ ได้แก่ ประเมินด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลสัมฤทธิ์ ของกลุ่ม เช่น ผลการทำงาน ความสามัคคี คุณธรรมหรือค่านิยมของกลุ่มประเมินความสัมพันธ์ในกลุ่ม จากการให้สมาชิกตีชม หรือวิจารณ์ แก่กันโดยปราศจากอคติ จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้และผู้สอนเข้าใจนัก เรียนได้ อันจะทำให้ผู้เรียนผู้ สอนเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกันอัน จะเป็นหนทางในการนำไป พิจารณา แก้ปัญหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

ประการ โสท์ทองคำ (2522) ได้เสนอแนะหลักการวัดและการประเมินผลผลการเรียนการสอนโดยกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

1. สังเกต โดยสังเกตจากการทำงาน กระบวนการทำงาน พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทผู้นำ ผู้ตาม ความริเริ่มสร้างสรรค์
2. ซักถาม การซักถามควรถามสมาชิกให้ทั่วถึง ปัญหาที่ถามควรให้เด็กได้มีโอกาสคิดค้น คำตอบและแก้ปัญหาพร้อมกัน ครูฟังและสังเกตจากคำตอบของนักเรียน
3. พิจารณาจากการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ
4. ทดสอบหรือสอบข้อเขียน ควรมีบ้างแต่ครูไม่ควรให้ความสำคัญมาก
5. ผลงานของนักเรียน ครูควรพิจารณาทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล

6. นักเรียนมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลด้วย ไม่ได้ประเมินผลจากครูฝ่ายเดียว
7. มีการประเมินผลทุกครั้งที่เรียน ซึ่งนักเรียนไม่จำเป็นต้องรู้ตัว
8. ถ้าเป็นงานกลุ่ม ผลสำเร็จและคะแนนของกลุ่ม คือ ผลสำเร็จและคะแนนของทุกคนในกลุ่มเท่ากัน
9. นักเรียนต้องรู้ผลการประเมินและวัดผลของตนเอง
10. นักเรียนมีโอกาสประเมินครูด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กำหนดบทบาทของครูและนักเรียนในการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มไว้ ดังนี้

บทบาทของครู

1. ครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้ประสานงาน โดยไม่ชี้นำหรือโน้มน้ำหนักความคิดของนักเรียน
2. ครู มีความเป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน สร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียน สนใจให้กำลังใจ สนทนา ไถ่ถาม
3. ครูให้กำลังใจ กระตุ้นให้ นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน และแสดงออก
4. ครูสนับสนุนให้นักเรียน สามารถวิเคราะห์ สรุปผล การเรียนรู้และประเมินผล

บทบาทของนักเรียน

1. นักเรียนเป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม พยายามค้นคว้าและแสวงหาความรู้ที่เรียนด้วยตนเอง
2. ให้ความช่วยเหลือกัน และแลกเปลี่ยน ความรู้ ซึ่งกันและกัน
3. แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นอย่างอิสระ
4. มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนในกลุ่ม
5. ทำความเข้าใจงานที่ได้รับ มอบหมายและทำงานร่วมกับกลุ่มได้ดี

นอกจากนี้ลักษณะของสมาชิกในกลุ่มมีอิทธิพลและมีความสำคัญมากต่อการทำงานของกลุ่ม การแบ่งกลุ่มโดยทั่วไปจะมีลักษณะของคนหลากหลาย แตกต่างกันไปเข้ามารวมกันเป็นกลุ่ม แต่มีบางกรณีที่มีการแบ่งกลุ่มหากให้คนหลากหลายมารวมกัน อาจทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเพราะฉะนั้นในการแบ่งกลุ่มบางครั้งอาจไม่จำเป็นต้องใช้คน

หลากหลายมาดละกันไป การจะตัดสินใจว่ากลุ่มแต่ละกลุ่มควรประกอบ ด้วยใครบ้าง ครูอาจจะ แบ่งกลุ่มโดย คำนึงถึงวัตถุประสงค์เป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้เสนอรูปแบบการแบ่งกลุ่มไว้ ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มตามเพศ ใช้ในกรณี ที่ครูมีวัตถุประสงค์ที่ชี้เฉพาะ ลงไป เช่น ต้องการสำรวจ ความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและชายในด้านต่างๆ เช่น ทักษะคิด ค่านิยม ฯลฯ ครูก็อาจแบ่ง กลุ่มแยกเพศชายและหญิงให้แยก ออกจากกันได้
2. แบ่งกลุ่มตามความสามารถ จะใช้ ในกรณีที่ครูมีภาระงานมอบ หมาย ให้แต่ละกลุ่มแตกต่างกันไป ตามความสามารถ หรือต้องการศึกษาความแตกต่างในการทำงานระหว่าง กลุ่มที่มี ความสามารถสูงและ ต่ำ
3. แบ่งกลุ่มตามความถนัด โดยการ แบ่งกลุ่มที่มีความถนัดเรื่องเดียว กันไว้ด้วยกัน
4. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ โดย ให้สมาชิกเลือกเข้ากลุ่มกับคนที่ ตนเองพอใจ ซึ่งครูทำได้ แต่ ไม่ควรบอยันักเพราะจะทำให้ นักเรียนขาดประสบการณ์ในการทำงานกับบุคคลที่หลากหลาย
5. แบ่งกลุ่มแบบเจาะจง ครูเจาะจง ให้เด็กบางคนอยู่ในกลุ่มเดียว กัน เช่น ให้เด็กเรียนเก่งอยู่กับ เด็กที่เรียนอ่อนเพื่อให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยเด็กที่เรียนอ่อน หรือให้ เด็กปรับตัวเข้าหากัน
6. แบ่งกลุ่มโดยการสุ่ม เป็นการ ไม่เจาะจงว่าให้ใครอยู่กับใคร
7. แบ่งกลุ่มตามประสบการณ์ คือการรวม กลุ่มโดยพิจารณาจากเด็กที่มี ประสบการณ์ คล้ายคลึงกันมาอยู่ ด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการช่วยกันวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาใดปัญหา หนึ่ง โดยเฉพาะ

นอกจากนี้ครูอาจพิจารณาแบ่งกลุ่มโดยใช้ปัจจัยอื่น ๆ เพื่อให้กลุ่มมีการหมุนเวียนในการ เรียนแต่ละครั้ง และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดย Taylor (อ้างถึงใน เกษร ธิตะจาวี , มปป) ได้คิด การจัดการห้องเรียนด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ เช่นการจัดกลุ่มเข้าเรียน อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกลุ่ม รูปแบบการเรียนที่ต้องทำงานกลุ่มและงานเดี่ยว โดยให้ผู้เรียนทำการฝึกสอนกันเอง เพื่อหา ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน แล้วให้นำไปทดลองสอนในชั้นเรียนของแต่ละคน และนำเสนอผลการ เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เกษร ธิตะจาวี (2542) ที่ได้ใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มในการจัด ชั้นเรียนโดยใช้เทคนิค เช่น

1. การใช้สื่อในการแบ่งกลุ่ม
2. การนับ
3. การจับฉลาก

การสอนศิลปะโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม

ทิสนา แคมมณี (2540) กล่าวว่า การสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งวิธีสอนแบบร่วมมือนี้จัดเป็นทฤษฎีหนึ่งของคณะปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ด้วย 5 แนวคิดหลัก คือ การเรียนรู้ที่มีความสุข การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรีและกีฬา และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยทางด้าน กาย วาจา และใจ

สุมณฑา พรหมบุญและคณะ (2541) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมคือ การที่ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมก็คือการที่ผู้เรียนเอาใจใส่ร่วมทำให้ตัวเองเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ครูอยากให้อำนาจ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของครูจึงต้องปรับเปลี่ยนไป การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่การเป็น “ คนเก่ง คนดี มีสุข ” นั้นครูจำเป็นต้องเปลี่ยนองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันทั้งระบบหนทางในการปรับเปลี่ยนอาจจะทำได้หลายวิธี หนทางในการปรับเปลี่ยนอาจจะทำได้หลายวิธี การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ซึ่งจะช่วยพัฒนาไปสู่การเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่ครู ผู้ปกครองและสังคมปรารถนาอย่างยิ่ง ครูจึงต้องแสวงหาแนวทางที่จะ นำเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน

ในปัจจุบันบทบาทการสอนของครูได้รับการเปลี่ยนแปลงไปตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติปี 2542 ที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

กรมวิชาการ (2539) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยมีลำดับขั้นของกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

ตารางที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ขั้นนำ	สร้าง / กระตุ้นความสนใจ หรือเตรียมความพร้อมในการเรียน
ขั้นกิจกรรม	จัดกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยกันเรียนรู้

	มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้กระบวนการ / ผลงานความรู้ นำความรู้ไปใช้
ขั้นวิเคราะห์	อภิปรายผลจากกิจกรรม วิเคราะห์ อภิปรายผลงานและข้อความที่สรุปได้จากกิจกรรม วิเคราะห์ อภิปราย กระบวนการเรียนรู้

เลิศ อานันท์ (2526) กล่าวถึงการเรียนการสอนศิลปะโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตาราง 3 ข้อเปรียบเทียบการสอนศิลปะแบบยึดครูเป็นศูนย์กลางและแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

	วิธีสอนศิลปะแบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง		วิธีสอนศิลปะแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
1.	ครู คือ ศูนย์กลางของห้องเรียนที่เด็กทุกคนจะต้องเชื่อฟังและทำตามคำสั่ง	1.	นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้โดยส่งเสริมให้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละคน
2.	ครูกำหนดเนื้อหาชนิดตายตัว	2.	เนื้อหาอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความสนใจของนักเรียน
3.	ครูมุ่งส่งเสริมให้เด็กทำตามตัวอย่างหรือผลงานของผู้คนที่สำเร็จแล้ว	3.	ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกโดยวิธีการแก้ปัญหา จึงไม่นิยมทำตามตัวอย่างให้ดูทุกครั้ง นอกจากบางกรณีที่จำเป็นเป็นครั้ง
4.	ครูถือเอาผลงานเป็นเป้าหมายปลายทางในการเรียนรู้	4.	คร่าว เน้นที่กระบวนการเรียนรู้และวิธีการแสดงออกของนักเรียน ไม่ถือเอาผลงานเป็นสิ่งสำคัญ ผลงานจึงเป็นเพียงผล
5.	ครูมีจุดหมายเพื่อฝึกคนให้เป็นศิลปินหรือช่างโดยเฉพาะ	5.	พลอยได้เท่านั้น มีจุดหมายเพื่อเตรียมนักเรียนให้มีคุณภาพโดยไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นช่างศิลป์ อาจมี
6.	ครูเน้นการพัฒนาที่อวัยวะบางส่วนโดยเฉพาะ เช่น ความแม่นยำในการใช้สายตาและกล้ามเนื้อ นิ้วมือ	6.	อาชีพอื่นๆ ก็ได้ มุ่งพัฒนานักเรียนตลอดทั้งชีวิต
7.	วัดและประเมินผลโดยครูเพียงผู้เดียว	7.	ครูและนักเรียนวัดและประเมิน ร่วมกัน

วุฒิ วัฒนสิน (2541) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีนักวิชาการทางศิลปศึกษาได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น

1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
2. เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด
3. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ได้เรียนรู้จากกันและกันโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุด
4. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการ ควบคุมไปกับผลงาน เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้

วิชาศิลปศึกษาจัดอยู่ใน รายวิชาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งในหมวดรายวิชาประกอบด้วย จริยศึกษา ศิลปะศึกษา ดนตรี นาฏศิลป์ พลศึกษา (กรมวิชาการ , 2532) ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2537) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะไม่ว่าจะเป็นระดับใดจะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 3 ประการ ใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ ผู้เรียน ผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การสอนแต่ละครั้งย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาสาระ การแสวงหาความรู้หรือกลวิธีสอนที่ผู้สอนเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา จึงขึ้นอยู่กับการจัดเตรียมรูปแบบที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามลักษณะเฉพาะตัว การสร้างเสริมประสบการณ์ประสบการณ์ที่กว้างขวาง การกระตุ้นบุคลิกภาพด้วยกลวิธีต่างๆ รวมทั้งการโยงใยความคิดไปสู่ประสบการณ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม

ชวลิต ดาบแก้ว และ สุดาวดี เหมทานนท์ (2525) กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนศิลปะนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและเน้นการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งกล่าวถึงหลักในการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมไว้ ดังนี้

1. สอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ (Creative) หมายถึง การส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความพอใจ และอย่างอิสระ โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความต้องการความพร้อมหรือวุฒิภาวะของเด็ก ควรมีวัสดุให้เด็กเลือกใช้ได้หลายๆ อย่าง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ในแบบแปลกๆ และเลือกเรื่องราวที่กระตุ้นให้เด็กสนใจเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็ก
2. สอนตามศูนย์ความสนใจของเด็ก (Interest) ในการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถม นั้น มีจุดมุ่งหมายที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของแต่ละบุคคล มุ่งให้

เด็กได้พัฒนาการในด้านต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัยและนำความรู้วิชาศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นครูจึงไม่ควรบังคับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกโดยเสรี และเป็นไปตามความสนใจของเด็กแต่ละคน

3. สอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ (Correlated) เป็นการสอนโดยการนำศิลปะศึกษาไปผสมผสานกับวิชาอื่นๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย เป็นต้น

การเรียนการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาศิลปะศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเสรี และเป็นไปตามความสนใจของเด็กแต่ละคน และควรบูรณาการกับวิชาอื่นๆ ได้ด้วย ทั้งหมดนี้ควรสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วัตถุประสงค์ของวิชาวาดภาพระบายสีให้นักเรียนได้มีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และได้ทดลองปฏิบัติงานศิลปะ จัดได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเพื่อให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียนที่มีความต้องการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม ดังนั้นแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนวาดภาพระบายสี

ซึ่ง วัฒนาพร ระจับทุกข์ (2542) กล่าวถึง หลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 อย่าง คือ

1. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ โดยเป็นการเรียนรู้เชิงรุก ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายและต่อเนื่อง
2. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ ได้สะท้อนความคิดและอภิปราย ได้สรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิด ซึ่งกระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสูงสุดและทำให้บรรลุผลงานสูงสุด

การสอนวาดภาพระบายสีโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้มีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ร่วมกันกันระดมความคิด ร่วมกันวิเคราะห์และสรุปหาคำตอบ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งได้รับทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปวิดา ชื่นเชย (2543) ได้ทำการศึกษาวาดภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 180 คน ภาคปลายปีการศึกษา 2543 เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1. แบบทดสอบวาดภาพคนและแบบตรวจให้คะแนนทดสอบการวาด

ภาพคน DAP ของนาเกลลี แพลโดย ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2536) 2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการวาดคน ผลการวิจัยพบว่า 1) การวาดภาพคนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนรวมในการวาดภาพคนมารมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามลำดับ 2) การวาดภาพคนรูปผู้ชาย รูปผู้หญิง และรูปตนเอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้คะแนนภาพวาดคนรูปผู้หญิงมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาพวาดรูปผู้ชาย และภาพวาดรูปตนเอง ตามลำดับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนภาพวาดคนรูปผู้ชายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาพวาดคนรูปตนเอง และภาพวาดคนรูปผู้หญิงตามลำดับ ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ได้คะแนนภาพวาดรูปผู้ชายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ภาพวาดรูปตนเอง และภาพวาดรูปผู้หญิง ตามลำดับ 3) ลักษณะรายละเอียดของภาพคนที่พบมากที่สุดในการวาดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ การติดของร่างกาย (การวาดแขนขา) และลักษณะที่พบน้อยที่สุดได้แก่ นิ้วมือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ลักษณะรายละเอียดของภาพคนที่พบมากที่สุดได้แก่ ลำตัว และลักษณะที่พบน้อยที่สุดได้แก่ นิ้วมือ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลักษณะรายละเอียดของภาพคนที่พบมากที่สุดได้แก่ ลำตัว และลักษณะที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ หู 4) ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการวาดภาพคนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบวาดภาพ โดยนักเรียนชอบวาดภาพคนเกี่ยวกับจินตนาการมากที่สุด และท่าทางของภาพคนที่นักเรียนอยากวาดมากที่สุดมีใกล้เคียงกัน 2 ท่าทางคือ ท่ายืนและท่ากำลังเคลื่อนไหวลักษณะต่าง ๆ ในส่วนของกรวาดภาพคน นักเรียนคิดว่ากรวาดอวัยวะส่วนต่างๆ เช่น แขน ขา นิ้วมือ นิ้วเท้า เป็นสิ่งที่วาดยากที่สุด และนักเรียนอยากให้มีการสอนเกี่ยวกับ “การวาดภาพคน” เพิ่มเติมในส่วนวิธีการวาด “ท่าทางการเคลื่อนไหว” มากที่สุด นักเรียนคิดว่ากรวาดภาพคนที่ยากที่สุดคือ การวาดภาพจากคนจริง และสิ่งที่นักเรียนอยากนำมาใช้ในการวาดภาพคนมากที่สุด ได้แก่ ดินสอ นักเรียนส่วนมากมีความรู้สึก สนุกสนานระหว่างเรียนในวิชาศิลปะ โดยกิจกรรมวาดภาพระบายสีเป็นกิจกรรมที่นักเรียนชอบมากที่สุด

ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์ (2543) ได้ทำการศึกษาการแสดงผลออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนไทยมุสลิม อายุ 7 ถึง 9 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนไทยมุสลิมที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4 จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แบบสอบถาม 2. แบบทดสอบการวาดภาพระบายสี 3. แบบประเมินค่า สร้างขึ้นจากหลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยตนเองแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และครูศิลปศึกษา สรุปผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไทย

มุสลิมสามารถวาดภาพพระบารมีได้ตามทฤษฎีของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ในขั้นที่ 3 คือ ขั้นวาดภาพได้คล้ายของจริง ดังนี้ 1) ด้านการวาดภาพคน ลักษณะที่นักเรียนไทยมุสลิมแสดงออกได้มากที่สุดคือ วาดภาพคนเฉพาะด้านหน้าคิดเป็นร้อยละ 90.47 และแสดงออกน้อยที่สุดคือ วาดภาพเน้นส่วนที่เห็นว่า สำคัญให้มีขนาดใหญ่ สิ่งที่เห็นว่าไม่สำคัญจะไม่วาด คิดเป็นร้อยละ 13.33 2) ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ลักษณะที่นักเรียนไทยมุสลิมแสดงออกได้มากที่สุดคือ วาดภาพมีลักษณะแบนราบ 2 มิติ คิดเป็นร้อยละ 95.23 แสดงออกน้อยที่สุดคือ วาดภาพแบบพับกลางหรือภาพแบบมอหะดูเห็นภายใน คิดเป็นร้อยละ 21.26 3) ด้านการใช้สี ลักษณะที่นักเรียนไทยมุสลิมแสดงออกได้มากที่สุดคือ วาดภาพมีลักษณะแบนราบแบบ 2 มิติ คิดเป็นร้อยละ 92.96 และแสดงออกน้อยที่สุดคือ ระบายสีตกแต่งบนเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายหรือรายละเอียดอื่น ๆ ในภาพ คิดเป็นร้อยละ 21.26 4) ด้านการออกแบบ ลักษณะที่นักเรียนไทยมุสลิมแสดงออกได้มากที่สุดคือ วาดภาพแสดงออกโดยอิสระและเป็นตัวของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 97.46 และแสดงออกน้อยที่สุดคือ วาดภาพมีรูปแบบ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ หรือ เครื่องประดับต่าง ๆ เช่น เครื่องใช้ ทรงผม กำไล คิดเป็นร้อยละ 13.65

เกษร ธิตะจารี (2542) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องผลการใช้วิธีการสอนแบบแก้ปัญหา โดยเน้นการจัดการชั้นเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาศิลปะศึกษาของนิสิตคณะครุศาสตร์ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนแบบแก้ปัญหาโดยเน้นการจัดการชั้นเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาศิลปะศึกษาของนิสิตคณะครุศาสตร์ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนิสิตจำนวน 39 คน ที่กำลังเรียนวิชากิจกรรมศิลปะสำหรับครู ภาคต้นปีการศึกษา 2542 ของภาควิชาศิลปะศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แผนการสอน แบบสำรวจความคิดเห็นของนิสิต และแบบสังเกตการสอน การออกแบบสำรวจทางการวิจัยเป็นแบบ Likert Scale 5 ระดับ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่านตรวจสอบผลงานที่สุ่มมา 12 กิจกรรมจากกว่า 50 กิจกรรม ด้วยการใช้นิเทศ Q – Sort ในการตรวจให้คะแนน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า ที (t – test) ซึ่งผลการวิจัยพบว่านิสิตที่เรียนแบบแก้ปัญหาโดยเน้นการจัดการชั้นเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่เรียนในปีที่ผ่านมาด้วยรูปแบบการสอนแบบปกติ รูปแบบการเรียนแบบปกติ และรูปแบบห้องเรียนแบบปกติ เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากปี 2542 กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ของปีก่อน ๆ ของปี 2540 กับ ปี 2541 ได้ดังนี้ คะแนนผลการเรียนปี 2540 พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับคะแนนปี 2541 ขณะที่ผลการวิจัยปี 2542 พบว่าอยู่ในระดับดี ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า .05 คะแนนค่าเฉลี่ยของผลการเรียน 12 กิจกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าอยู่ในระดับสูงกว่าปานกลาง ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนแบบแก้ปัญหา 15 ข้อ พบว่า

อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และการจัดกิจกรรม พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ผลของผู้สังเกตการณ์ทั้ง 12 ข้อ เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมของนิสิตในห้องเรียน ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ข้อเสนอแนะที่นอกเหนือไปจากคำถาม นิสิตได้ให้ข้อชี้แนะเพิ่มเติมส่วนใหญ่คือน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มทำให้กระตือรือร้น และบางกิจกรรมยากที่ถูkBังคับให้ใช้ความคิด

สนใจ สิทธิชัย (2535) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการเรียนภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและนำเสนอเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการเรียนภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยในการวิจัยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วยนักวิชาการด้านศิลปศึกษา 2 คน นักวัดผลและประเมินผล 2 คน ครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา 1 คน 2) กลุ่มครูศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 6 คน 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร 231 คน โดยเครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานและด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงาน แบบตรวจผลงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ค่าสถิติแบบบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา หน่วยการเรียนภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีกรอบโครงสร้างของการประเมิน 4 ด้านซึ่งเครื่องมือการประเมิน และน้ำหนักคะแนนของการประเมินแต่ละด้านมีต่อไปนี 1) กรอบโครงสร้างด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการเขียนภาพ มีน้ำหนักของการประเมินร้อยละ 15 2) กรอบโครงสร้างด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือแบบสังเกตพฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี มีน้ำหนักของการประเมินร้อยละ 30 3) กรอบโครงสร้างด้านผลงานเขียนภาพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบตรวจผลงาน ภาพเขียนระบายสี มีน้ำหนักของการประเมินร้อยละ 35 4) กรอบโครงสร้างด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานการเขียนภาพระบายสี มีน้ำหนักของการประเมินร้อยละ 20

โอบาส บุญครองสุข (2535) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยการทำกิจกรรม กับการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ได้แก่กลุ่มที่ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและกลุ่มที่ทำกิจกรรมรายบุคคล โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. ของทอร์เรนซ์ ซึ่งใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดละออ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มสูงกว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมรายบุคคล
2. คะแนนความคิดคล่องและความคิดยืดหยุ่นของนักเรียนที่ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มไม่แตกต่างกันกับกลุ่มที่ทำกิจกรรมรายบุคคล
3. คะแนนความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดละออของนักเรียนที่ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มสูงกว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมรายบุคคล

วิรัตน์ คุ่มคำ (2534) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง โดยได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 32 คน เป็นนักเรียนชาย 14 คนและหญิง 18 คนจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสี่สุท โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. ของทอร์เรนซ์ ซึ่งแบบทดสอบนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นการวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าซึ่งเป็นกระดาษรูปไข่สีเขียว 1 ภาพ ชุดที่ 2 เป็นการวาดภาพต่อเติมให้สมบูรณ์จากสิ่งเร้าซึ่งเป็นลักษณะต่างๆ จำนวน 10 เส้น ชุดที่ 3 เป็นการต่อเติมภาพจากสิ่งเร้าซึ่งเป็นเส้นคู่ขนานจำนวน 30 คู่ และแผนการสอนวิชาศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการทดลองสัปดาห์ละ 2 วันเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ซึ่งผลการทดลองพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ในทุกๆ ด้าน หลังจากเรียนศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมองสูงกว่าก่อนการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสอนศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง ช่วยส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้พัฒนาสูงขึ้น

กรวรรณ กันยะพงศ์ (2528) ได้ทำการศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคการต่อบทเรียนและการเสริมแรงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการร่วมมือในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2525 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 42 คน โดยกลุ่มทดลองเรียนด้วยวิธีแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการต่อบทเรียนพร้อมกับได้รับการเสริมแรงตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยวิธีการแบบปกติ ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้เวลาเรียนกลุ่มละ 5 สัปดาห์ ในการเรียนแต่ละครั้งมีการบันทึกพฤติกรรมการร่วมมือในชั้นเรียนทั้ง 2 กลุ่มด้วยเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบบันทึกพฤติกรรมการร่วมมือในชั้นเรียนของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่ม ควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน แต่นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการร่วมมือในชั้นเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เยาวพา เตชะคุปต์ (2517) ได้ทำการศึกษาทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา โดยสร้างแบบตัวอย่างทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา ให้เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้สนใจนำไปจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ให้เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้สนใจนำไปจัดการเรียนการสอนและสร้างบทเรียนนำไปทดลองใช้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 , 5 , 6 ผลการทดลองพบว่า 1) สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนที่มีระดับอายุและความสามารถที่แตกต่างกันได้จริง 2) พบว่าการเรียนการสอนตามทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์นี้จะได้รับความรู้ได้ฝึกทักษะปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมส่งเสริมมนุษย์สัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียน และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย

งานวิจัยต่างประเทศ

Jacobs (1996) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง Effect a Cooperative Learning Method on Achievement and Effective Outcomes of Students in a Private Elementary โดยศึกษากับนักเรียนที่นับถือศาสนาแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 266 คน ดำเนินการทดลองโดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 131 คน ได้รับการเรียนวิธีปกติ โดยแต่ละกลุ่มของตัวอย่างประชากรประกอบนักเรียนเกรด 2 , 3 , 5 ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนแต่ละระดับ แบบวัดการมีปฏิสัมพันธ์

ระหว่างนักเรียนในกลุ่ม แบบวัดเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ แบบทดสอบทุกประเภททำทั้งก่อน และหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนทุกๆ เกรดของแต่ละกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

Caroline (1994) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง Evaluation of two Teaching Methods used to Teach Art to Children โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอน โดยเน้นให้เด็กรู้จักงานของผู้ใหญ่ ซึ่งประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่าเด็กจะมีความกระตือรือร้นและภาคภูมิใจเมื่อได้ดูตัวอย่างผลงานของศิลปิน การวิจัยนี้ประเมินวิธีสอน 2 แบบในโรงเรียนคือ วิธีการสอนแบบอ้างอิงผลงานของศิลปิน ที่ให้เด็กศึกษา และ วิธีสอนแบบการปฏิบัติการ สอนในเรื่องมโนทัศน์ และแนวความคิด โดยทำการทดลองโดยให้นักเรียนระดับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรียนด้วยวิธีทั้งสอง และมีการวาดภาพและการรับรู้เรื่องรูปแบบของงาน โดยผู้วิจัยสรุปว่า การทดลองใช้รูปแบบวิธีการสอนทั้งสองวิธี สามารถส่งเสริมการแสดงออกของเด็กได้ดี ผู้วิจัยจึงแนะนำให้ใช้ทั้งสองวิธีประกอบกัน

Clark (1993) ทำการวิจัยเรื่อง Judging Children's Drawing as Measures of Art Abilities จากงานวิจัยนี้ได้ตรวจสอบรวบรวมสาระสำคัญที่ผ่านมาของการศึกษากวาดเส้นของเด็กและมีการอภิปรายถึงการวัดผลแนวใหม่ มีการวิจัยถึงเครื่องมือทดสอบความสามารถทางการวาดเส้น (DAT) มีการปรับปรุงเพื่อจะใช้วัดความสามารถขั้นสูงของนักเรียนศิลปะ ที่จะทดสอบไปพร้อมกับการหาความหมายสัมพันธ์กับคะแนน ในการทดสอบการวาดภาพคน (CEFT) มีการจัดตำแหน่งเฉพาะของระดับความสามารถของนักเรียน โดยทั่วไปการใช้เครื่องมือจะเป็นตัวชี้ความสามารถของนักเรียน โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์ของกระแสการพัฒนากวาดและการทดสอบของ (DAT) มีการใช้วัตถุประสงค์หลายจุดเพื่อจำแนกความสามารถขั้นสูงของนักเรียนที่เรียนวิชาทัศนศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า DAT สามารถใช้ให้เป็นผลสำเร็จโดยช่วยครูวัดเอกลักษณ์และความสามารถหลายๆ ระดับระหว่างนักเรียนด้วยกันกับการวัดหา ลักษณะเด่น ครูสามารถดัดแปลงการสอนและช่วยให้นักเรียนพบความต้องการของตนเอง ซึ่งได้ชี้ถึงการสอนในห้องเรียนที่ครูศิลปะจะเปลี่ยนสาระสำคัญให้นักเรียนได้แสดงผลของ DAT ในการทดสอบจะใช้เผยความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการสอนและจะช่วยปรับปรุงความสามารถของนักเรียนที่จะแสดงถึงคุณค่าของประสบการณ์ทางศิลปะ

Cook (1991) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง The Multi – Age Classroom : A Description of Multi – Age Group Teaching Practise in Elementary School. โดยได้ศึกษาใน

เรื่องการสอนในการจัดกลุ่มโดยใช้สมาชิกในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันในหลายระดับอายุ โดยในการทำการวิจัยนี้ทดลองโดยให้นักเรียนในระดับประถมหลายระดับอายุเข้ากลุ่มทำงานปฏิบัติงานร่วมกัน เน้นในด้าน การรับรู้ ทักษะคิด โดยการทดลองใช้การสังเกต การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์จากงานที่ทำมา โดยผลการทดลองพบว่า ในการจัดกลุ่มในการทำงานเป็นการร่วมมือในการทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อย นักเรียนช่วยกันทำงานแนะนำซึ่งกันและกัน ซึ่งผลการทดลองสรุปได้ว่าการทำงานลดความผิดพลาดในการทำงานของบุคคลในกลุ่ม และเด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนแบบทำงานร่วมกันในกลุ่ม ทำให้การเรียนแบบกลุ่มเป็นทางเลือกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มหลายๆ วัย ซึ่งเหมาะสำหรับการนำไปใช้ในการสอนกลุ่มใหญ่

Yager and Johnson (1985) ได้ทำการศึกษาเรื่อง A Comparative Study of Active Learning Cooperative in the Classroom ขั้นตอนการทดลอง คือ นักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานเป็นรายบุคคล วิธีที่นักเรียนเรียนแบบร่วมมือโดยมีการกำหนดโครงสร้างของการอภิปรายชัดเจน และวิธีที่นักเรียนเรียนแบบร่วมมือโดยไม่มีการกำหนดโครงสร้างของการอภิปรายรวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยทำการทดสอบนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม รวม 2 ครั้ง คือ หลังจากเรียนทั้ง 3 กลุ่มเรียนเนื้อหาวิชาครึ่งหนึ่งของทั้งหมดของหน่วยการเรียนรู้ และใช้เวลาในการทดลอง 14 ครั้ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่า มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นแตกต่างกันหรือไม่ ผลที่ได้จากการวิจัย พบว่า นักเรียนในกลุ่มที่มีการเรียนแบบร่วมมือทั้ง 2 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่เรียนเป็นรายบุคคล

Sharan (1984) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง A Group Investigation Method of Cooperative Learning in the Classroom . โดยจากการทำวิจัยเพื่อหาคำตอบว่าวิธีสอน 3 แบบ มีผลต่อพฤติกรรมทำให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มของนักเรียนอย่างไร วิธีสอน 3 แบบที่นำมาเปรียบเทียบในการศึกษานี้ คือ 1) วิธีสอนที่เน้นการบรรยายโดยครูให้กับนักเรียนทั้งชั้น 2) วิธีสอนแบบ STAD 3) วิธีสอนแบบกลุ่มศึกษาค้นคว้า (G1) โดยศึกษาจากครูสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 33 คน และดำเนินการวิจัยโดยการสุ่มนักเรียนให้เข้า 3 กลุ่ม และมีการอบรมให้กับครูเกี่ยวกับวิธีสอนที่ครูได้มอบหมายเป็นเวลา 3 วัน กลุ่มวิธีการสอน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะ การบรรยายที่เน้นทักษะการใช้คำถามระดับต่างๆ ตามการแยกพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของ Bloom นอกจากนี้ยังได้รับการอบรมเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมที่จะให้นักเรียนทำ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและการสร้างเจตคติให้ครูเกิดความรู้สึกเต็มใจและตั้งใจต่อการวิจัยการสอนนี้ กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ครูในกลุ่ม

นี้จะได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับวิธีสอนแบบให้นักเรียนร่วมมือกันเป็นกลุ่มย่อยและการเตรียมสื่อการเรียนที่ใช้สำหรับวิธีสอนนี้

Pariser (1979) ได้ทำการทดลองเรื่อง Two Method of Teaching Drawing Skills โดยในการทดลองเป็นการฝึกการวาดภาพแสดงทรง เป็นแบบที่ผู้วาดต้องจับจ้องสายตาไปที่วัตถุที่จะวาด โดยไม่ละสายตาจากกระดาษที่ตนวาด กับวิธีวาดภาพลักษณะลอกแบบ โดยใช้สองวิธีนี้กับนักเรียนที่มีอายุ 8 – 11 ปี ผลการวิจัยพบว่า ในการฝึกวาดภาพแบบไม่มองกระดาษนั้น ผลการวาดภาพของนักเรียนแสดงการใช้วิธีย่นระยะภาพ ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเด็กคงไม่สามารถถ่ายทอดได้ ถ้าใช้วิธีวาดแบบมองกระดาษ ส่วนผลงานวาดของเด็กที่ฝึกโดยการถ่ายแบบจะทำให้เกิดความเกร็งและปิดกั้นการแสดงออกของเด็ก จากการสังเกตรายงานว่าเด็กชายบางคนที่นิยมลอกภาพการ์ตูนสามารถลอกภาพที่สอดใส่จินตนาการและความคิดอย่างมีความสุข จากการวิจัยสรุปได้ว่าในการพัฒนาผลงานไม่ควรสรุปตามตัวอย่างผลงานภาพวาดของเด็กมาจากทางใดทางหนึ่ง เช่น ผลงานการเรียนรู้ที่ผ่านมาก่อนหน้าหรือขึ้นอยู่กับการสังเกตการณ์ของเด็กในขณะวาด เพราะมีความเป็นไปได้ทั้งสองทาง ผู้วิจัยคิดว่าการทดลองนี้จะเป็นประโยชน์ต่อจุดมุ่งหมายในการสอนวาดภาพ

Horovitz (1976) ได้ศึกษาภาพวาดของเด็กและกล่าวว่า เด็กจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว ในการวาดภาพ จากการสังเกตภาพวาดของเด็กแบ่งภาพที่เด็กวาดออกได้เป็น 4 แบบ คือ 1) วาดภาพตามความสนใจ เด็กจะวาดภาพตามความคิดของตนเอง 2) ภาพวาดอย่างอิสระ เด็กจะวาดภาพจากหัวเรื่องที่กำหนดให้ แต่เด็กจะเป็นคนคิดสิ่งที่จะวาดเอง 3) ภาพของจริง เด็กจะวาดภาพจากรูปที่กำหนดให้เป็นแบบอย่าง 4) ภาพวาดตามแบบที่กำหนดให้ เด็กจะวาดภาพโดยลอกเลียนแบบภาพที่เป็นแบบอย่างทุกประการ จากผลการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะ

Wright and William (1969) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง A Comparative Study of Two Leadership Styles in Goal – Bound Group Discussions . โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่ม ความพอใจในการทำงานของกลุ่มรวมทั้งความพอใจในด้านอารมณ์ของสมาชิกในกลุ่ม เกี่ยวกับการทำงาน ซึ่งมีผู้นำในการอภิปราย 2 ประเภท คือ ประเภทใช้กลุ่มเป็นศูนย์กลาง และประเภทใช้ผู้นำกลุ่มเป็นศูนย์กลาง โดยใช้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเวย์นจำนวนทั้งสิ้น 56 คน แบ่งเป็น 14 กลุ่ม ให้เวลาอภิปรายครั้งละ 20 นาที ผลจากการสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างผู้นำทั้ง 2 ประเภทต่อ

กระบวนการการทำงานกลุ่ม ความพอใจในผลงานของกลุ่มและความพอใจทางด้านอารมณ์และสมาชิกในกลุ่ม

Anastasi (1958) ได้ศึกษาและรวบรวมภาพวาดและภาพระบายสีของเด็กอายุ 6 – 12 ปี จาก 31 ประเทศ พบว่า ภาพวาดของเด็กจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเด็ก ซึ่งสังเกตได้ทุกรูปที่เด็กเลือกวาด ภาพที่เด็กเลือกวาดมากนั้น เช่น ภาพคน สัตว์ ต้นไม้ เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตามลักษณะเด่นของภาพในแต่ละประเทศก็แตกต่างกันออกไป เช่น เด็กอเมริกากับอินเดียแดง พอใจที่จะวาดสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน เด็กเดนมาร์กและเด็กญี่ปุ่น ก็สนใจสิ่งต่างๆ ภายนอกบ้าน นอกจากนี้ในแต่ละประเทศยังนิยมวาดภาพสัตว์ต่างๆ แตกต่างกันไป เช่น ในออสเตรเลียชอบวาดจิงโจ้ ในแอฟริกาชอบวาดอูฐ นอกจากนี้ภาพที่เด็กวาดก็แสดงให้เห็นถึงอาชีพที่สำคัญของแต่ละชาติ ส่วนภาพวาดจากจินตนาการเนื้อหาของภาพที่วาดยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละชาติ

จากการศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศได้พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มทำให้เด็กสามารถพัฒนาในการรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว และจากงานวิจัยยังพบอีกว่า การจัดการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอนโดยเทคนิคกระบวนการกลุ่มมาประยุกต์ใช้กับการสอนวาดภาพระบายสี จึงน่าจะมีคุณประโยชน์ต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค
กระบวนการ กลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
กรุงเทพมหานครผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูล
2. สมมติฐานการวิจัย
3. การกำหนดกลุ่มประชากร
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การสรุปผลการวิจัยและการนำเสนอผลงานวิจัย

การศึกษาข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือเอกสาร วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอน
ด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะศึกษาซึ่งอยู่ในหมวดสร้างเสริมลักษณะนิสัย
หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) คู่มือการสอน เพื่อเป็นแนวทาง
ในการจัดการเรียนการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม

2. ศึกษาการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม จากแนวคิดที่เป็นพื้นฐานในการศึกษา
โดยประมวลเป็นขั้นตอนการสอน 6 ขั้น คือ

1. ขั้นตั้งจุดมุ่งหมายการเรียน
2. ขั้นรวมกลุ่ม
3. ขั้นระดมความคิด
4. ขั้นวิเคราะห์
5. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้
6. ขั้นประเมินผล

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้เรียนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้ สุ่มเจาะจงโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเรวดีซึ่งเป็นนักเรียนที่ศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โดยสุ่มแบบเจาะจง เนื่องจากโรงเรียนเรวดีมีความพร้อมในด้านสถานที่ การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา และมีการจัดการเรียนการสอนภายใต้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งโรงเรียนนี้มีความร่วมมือและสนับสนุนให้ใช้โรงเรียนและนักเรียนในการทำวิจัยครั้งนี้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยทำการเลือกโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับฉลากเพื่อเข้ากลุ่มจำนวน 40 คน จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 ห้องซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 130 คน โดยกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้คิดเป็นร้อยละ 31 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย

1. แผนการสอน
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เกณฑ์ประเมินผลงานปฏิบัติ
4. แบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน
5. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองที่เรียกว่า Single Group Pretest – Posttest Design (ศิริชัย กาญจนวาสี , 2536)

	ทดสอบก่อน	ตัวแปรทดลอง	ทดสอบหลัง
E	Q1	X	O2

สัญลักษณ์ที่ใช้

E	=	กลุ่มทดลอง
Q1	=	การทดสอบก่อนการทดลอง
Q2	=	การทดสอบหลังการทดลอง
X	=	การจัดกระทำตามโปรแกรมการสอนวาดภาพระบายสี ด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม

การสร้างเครื่องมือ

1. **แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดตามโครงสร้างเนื้อหาการสอนวาดภาพระบายสี โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านเนื้อหาความรู้ เป็นแบบปรนัย จำนวน 15 ข้อ นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังแก้ไขส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา เมื่อผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน จากสูตร KR 20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson reliability) ได้ค่าความเที่ยง 0.68

ตอนที่ 2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะการวาดภาพระบายสี เป็นภาคปฏิบัติ จำนวน 1 ข้อ นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังแก้ไขส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในจากสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - coefficient) ของคอนบราซ (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง 0.72

ตอนที่ 3 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทัศนคติการวาดภาพระบายสี โดยการประเมินตนเองของผู้เรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังแก้ไขส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในจากสูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (α - coefficient) ของคอนบราซ (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง 0.73

2. การสร้างแผนการสอน โดยศึกษาคู่มือ หลักสูตร ตัวอย่างแผนการสอน ศึกษาแนวคิดในการสอนโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากเอกสาร หนังสือและบทความ เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแผนการสอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนในการเขียนแผนการสอนโดยใช้แผนของกรมวิชาการ (2533)

1. ชื่อเรื่อง
2. จำนวนคาบ
3. สาระสำคัญ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้
5. เนื้อหาสาระ
6. ขั้นตอนในการสอน
7. สื่อการเรียนการสอน
8. การวัดและประเมินผล
9. หนังสืออ้างอิง

2.2 ขั้นตอนการดำเนินการสอน

1. ขั้นตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้
2. ขั้นรวมกลุ่ม
3. ขั้นระดมความคิด
4. ขั้นวิเคราะห์
5. ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้
6. ขั้นประเมินผล

2.3 สร้างแผนการสอน 6 แผนๆ ละ 50 นาที ได้แก่เรื่อง เส้น รูปทรง , สี , การจัดองค์ประกอบ , รูปและพื้นหลัง , การวาดภาพจากประสบการณ์ , การวาดภาพประเพณีไทย นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังแก้ไขส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา เมื่อผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายในจากสูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (α - coefficient) ของคอนบราซ (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยง 0.78

3. **เกณฑ์ประเมินผลงานปฏิบัติ** เป็นเกณฑ์ประเมินใช้ประเมินผลงาน โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นมา นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังแก้ไขส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเป็นผู้ตรวจผลงาน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) ซึ่งโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	10	คะแนน
การวาดภาพ (30 คะแนน)		
ความสมบูรณ์ในการวาด	10	คะแนน
การจัดภาพ	10	คะแนน
ความสามารถในการวาดภาพ	10	คะแนน
การระบายสี (30 คะแนน)		
การลงสี	10	คะแนน
ความสามารถในการระบายสี	20	คะแนน
ความคิดสร้างสรรค์	20	คะแนน
ภาพรวมของผลงาน	10	คะแนน
รวมคะแนนทั้งหมด	100	คะแนน

ค่าของคะแนนที่ได้ จะมีความหมายดังนี้

คะแนน 80 – 100	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก
คะแนน 70 – 79	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับดี
คะแนน 60 – 69	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง
คะแนน 50 – 59	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย
ต่ำกว่า 50 คะแนน	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับต้องปรับปรุง

4. **แบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน** เป็นพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน เกี่ยวกับการเรียนวาดภาพระบายสี โดยแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังแก้ไขส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความเหมาะสมเพื่อประเมินในบริบทของการเรียนโดยแบ่งเป็น มาตรฐานส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

หน้าหนัก 5	ความหมาย	พฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด
หน้าหนัก 4	ความหมาย	พฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก
หน้าหนัก 3	ความหมาย	พฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง
หน้าหนัก 2	ความหมาย	พฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย
หน้าหนัก 1	ความหมาย	พฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยของคำตอบที่ได้ จะมีความหมายดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	อยู่ในเกณฑ์ระดับน้อยที่สุด

5. **แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน** เป็นแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนโดยการประเมินจากนักเรียนที่ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และค่าความถี่ นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังแก้ไขส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความเหมาะสม

ตอนที่ 1 เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

หน้าหนัก 5	ความหมาย	อยู่ในเกณฑ์ระดับเหมาะสมมาก
หน้าหนัก 4	ความหมาย	อยู่ในเกณฑ์ระดับเหมาะสม
หน้าหนัก 3	ความหมาย	อยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้
หน้าหนัก 2	ความหมาย	อยู่ในเกณฑ์ระดับต้องปรับปรุง
หน้าหนัก 1	ความหมาย	อยู่ในเกณฑ์ระดับต้องปรับปรุงมาก

ตอนที่ 2 เป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น

6. **เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้**

1) นักวิชาการด้านศิลปศึกษา ที่มีความเข้าใจด้านการสอนศิลปศึกษา หลักสูตรและมีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน

7.2) นักวิชาการด้านการศึกษา ที่มีความรู้ในเรื่องการใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอนและมีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 1 ท่าน

7.3) ครูศิลปศึกษาที่สอนระดับประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนศิลปศึกษา อย่างไม่ต่ำกว่า 5 ปีและมีผลงานทางวิชาการออกเผยแพร่หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง จำนวน 3 ท่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในภาคผนวก ก) ดังนี้

1.) ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย จำนวน 5 ท่าน
2.) ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบวิเคราะห์ภาพผลงาน จำนวน 3 ท่าน (มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กลุ่มประชากรทำเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Pre – test)
2. นำแผนการสอนไปใช้สอนกับกลุ่มประชากร โดยสอนสัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวมระยะเวลา 8 สัปดาห์

แผนการดำเนินการสอน

สัปดาห์	วันที่	เนื้อหา
1	อังคาร 4 ธันวาคม 2544	* ทดสอบก่อนเรียน อธิบายและทำความเข้าใจในเทคนิค กระบวนการกลุ่มและการวาดภาพระบายสี
2	อังคาร 11 ธันวาคม 2544	เส้น รูปร่าง รูปทรง
3	อังคาร 18 ธันวาคม 2544	สี
4	อังคาร 25 ธันวาคม 2544	การจัดองค์ประกอบ
5	อังคาร 9 มกราคม 2545	รูปและพื้นหลัง
6	อังคาร 16 มกราคม 2545	วาดภาพจากประสบการณ์
7	อังคาร 23 มกราคม 2545	วาดภาพแสดงเอกลักษณ์ไทย
8	อังคาร 30 มกราคม 2545	* ทดสอบหลังเรียน

3. เมื่อสอนครบตามที่กำหนดไว้ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมที่ทดสอบก่อนเรียนมาให้กลุ่มประชากรทำการสอบอีกครั้ง (Post – test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. **แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งทางด้านเนื้อหาความรู้ ทักษะการวาดภาพระบายสี ทักษะคิดทางกรวาดภาพระบายสี มาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการใช้ค่าที (t – test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. **การประเมินผลงานปฏิบัติ** ใช้เกณฑ์ประเมินผลงานปฏิบัติ โดยการประเมินในแต่ละแผนการสอน โดยมีคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยนำมาแจกแจงเป็นค่าร้อยละ

3. **แบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน** เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า นำมาแจกแจงความถี่แต่ละข้อแล้วมานำเสนอเป็นค่าร้อยละ

4. **สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน** เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า นำมาแจกแจงความถี่แต่ละข้อแล้วนำเสนอเป็นค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) จากสูตร KR 20 ของ คูเออร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson reliability)

$$r_{xx} = \frac{k}{k-1} \left[\frac{1 - \sum pq}{s_x^2} \right]$$

เมื่อ r_{xx} = สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

k = จำนวนข้อสอบ

p = สัดส่วนของคน que ตอบข้อสอบได้ถูกต้อง = $\frac{\text{จำนวนคนที่ตอบถูก}}{\text{จำนวนคนที่ตอบผิด}}$

q = สัดส่วนของคน que ตอบแต่ละข้อผิด $q = 1 - p$

pq = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ (ผลคูณของสัดส่วนผู้ที่ตอบถูกและตอบผิด

s_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

(ประคอง กรวรรณสูตร, 2535)

3. หาค่าเฉลี่ย (Mean) จากสูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ \bar{x} = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร

$\sum fx$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนน

N = จำนวนข้อมูลในกลุ่มประชากร

(บุญเรียง ขจรศิลป์ , 2539)

4. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \frac{(\sum fx)^2}{N}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร

$\sum fx^2$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนนนั้นยกกำลังสอง

$(\sum fx)^2$ = ผลบวกของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนนนั้นทั้งหมดยกกำลังสอง

N = จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มประชากร

(บุญเรียง ขจรศิลป์ , 2539)

5. การทดสอบค่าที (t-test) จากสูตร

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{(N - 1)}}}$$

เมื่อ t = ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤต เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D = ผลต่างของคะแนนจากการวัดแต่ละครั้งของประชากรแต่ละคน

N = จำนวนประชากร

(บรรจบ อรชร, 2541)

6. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ทำถูก} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

(บุญเรียง ขจรศิลป์ , 2539)

การนำเสนอผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC + (Statistical Package for the Social Science / Personal Computer Plus) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended questionnaire) มาหาความถี่ของคำตอบและสรุปนำเสนอในรูปความเรียง และสรุปจากความเรียง โดยเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล “ เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร “ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดีที่เรียนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 10
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละการประเมินผลงานแต่ละแผนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดีที่เรียนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 11 ถึงตารางที่ 17
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดีที่เรียนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 18 ถึง ตารางที่ 23
- ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวรดี ที่เรียนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 24

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหา
ความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

ระยะเวลา	N	\bar{X}	S.D.	t	P
ก่อนการทดลอง	40	9.53	1.85	-18.58	0.000 *
หลังจากทดลอง	40	13.1	1.55		

* $P < .05$

$t_{.05} (df = 39) = 2.23 *$

จากตารางที่ 4 เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้าน
เนื้อหาความรู้ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่า
ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 แสดงว่าค่าเฉลี่ยทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้หลัง
การเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีก่อนการเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	73.2	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	67.5	เกณฑ์ระดับปานกลาง
3	การจัดภาพ	75.0	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	68.1	เกณฑ์ระดับปานกลาง
5	การใช้สี	62.0	เกณฑ์ระดับปานกลาง
6	ความสามารถในการระบายสี	61.0	เกณฑ์ระดับปานกลาง
7	ความคิดสร้างสรรค์	78.3	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	71.0	เกณฑ์ระดับดี
	รวมเฉลี่ย	69.6	เกณฑ์ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีก่อนเรียนของกลุ่มทดลองมีค่ารวมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 69.6 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และค่าคะแนนรายการประเมินย่อยพบว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์มีค่าคะแนนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 78.7 รองลงมาคือ การจัดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 75.0 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 73.2 ภาพรวมของผลงาน ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ความสามารถในการวาดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 68.1 ความสมบูรณ์ในการวาด ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 67.5 การใช้สี ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 62.0 ความสามารถในการระบายสี ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 61.0 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีหลังการเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	74.1	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	71.0	เกณฑ์ระดับดี
3	การจัดภาพ	77.6	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	71.2	เกณฑ์ระดับดี
5	การใช้สี	70.2	เกณฑ์ระดับดี
6	ความสามารถในการระบายสี	67.2	เกณฑ์ระดับปานกลาง
7	ความคิดสร้างสรรค์	79.0	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	77.1	เกณฑ์ระดับดี
	รวมเฉลี่ย	73.3	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีหลังเรียนของกลุ่มทดลองมีค่ารวมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.3 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี และค่าคะแนนรายการประเมินย่อยพบว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์มีค่าคะแนนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 79.0 รองลงมาคือการจัดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 77.6 ภาพรวมของผลงาน มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 77.1 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 74.1 ความสามารถในการวาดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.2 ความสมบูรณ์ในการวาด มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.0 การใช้สี มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ความสามารถในการระบายสี มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 67.2 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

ระยะเวลา	N	\bar{x}	S.D.	t	P
ก่อนการทดลอง	40	68.3	5.89	-4.42	0.002 *
หลังจากทดลอง	40	73.7	5.41		

* P < .05

t .05 (df = 39) = 2.23 *

จากตารางที่ 7 เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 แสดงว่าค่าเฉลี่ยทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ด้านทัศนคติในการวาดภาพระบายสีของผู้เรียนก่อนการเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ความหมาย
1	นักเรียนชอบวาดภาพ	3.73	1.01	มาก
2	นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการวาดภาพ	3.60	0.90	มาก
3	นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด	3.60	1.12	มาก
4	นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง	3.23	1.16	ปานกลาง
5	นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ	3.43	1.13	ปานกลาง
6	นักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู	3.08	1.23	ปานกลาง
7	นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจากผู้อื่น	3.65	1.02	มาก
8	นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ	3.42	1.12	ปานกลาง
9	นักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ	3.80	0.96	มาก
10	นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.35	1.21	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.48		ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมกรวาดภาพระบายสีก่อนเรียนของกลุ่มทดลองมีคะแนนรวมเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.48$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยรายการประเมินย่อยนักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ ($\bar{X} = 3.80$) มากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนชอบวาดภาพ ($\bar{X} = 3.73$) นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจากผู้อื่น ($\bar{X} = 3.65$) นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการวาดภาพ ($\bar{X} = 3.60$) นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด ($\bar{X} = 3.60$) ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับมากตามลำดับ นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ ($\bar{X} = 3.43$) นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ ($\bar{X} = 3.42$) นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.35$) นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง ($\bar{X} = 3.20$) และ นักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู ($\bar{X} = 3.08$) ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ด้านทัศนคติในการวาดภาพระบายสีของผู้เรียนหลังการเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	SD	ความหมาย
1	นักเรียนชอบวาดภาพ	4.00	0.75	มาก
2	นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการวาดภาพ	4.12	0.72	มาก
3	นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด	3.75	1.00	มาก
4	นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง	3.50	1.01	มาก
5	นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ	3.55	1.08	มาก
6	นักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู	3.22	1.09	ปานกลาง
7	นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจากผู้อื่น	3.77	0.97	มาก
8	นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ	3.80	0.88	มาก
9	นักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ	3.95	0.87	มาก
10	นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.55	1.08	มาก
รวมเฉลี่ย		3.72		ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมกรวาดภาพระบายสีหลังเรียนของกลุ่มทดลอง มีคะแนนรวมเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.72$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยรายการประเมินย่อยพบว่านักเรียนมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการวาดภาพ ($\bar{X} = 4.12$) มากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนชอบวาดภาพ ($\bar{X} = 4.00$) นักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ ($\bar{X} = 3.95$) นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ ($\bar{X} = 3.80$) นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจากผู้อื่น ($\bar{X} = 3.77$) นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด ($\bar{X} = 3.75$) นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.55$) นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ ($\bar{X} = 3.55$) นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง ($\bar{X} = 3.50$) ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับมาก และนักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู ($\bar{X} = 3.22$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติในการวาดภาพ ระบายสีก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

รายการประเมิน ข้อที่	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
นักเรียนชอบวาดภาพ	3.73	1.01	4.00	0.75	- 3.13
นักเรียนมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ในการวาดภาพ	3.60	0.90	4.12	0.72	- 5.992
นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด	3.60	1.12	3.75	1.00	- 1.77
นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง	3.23	1.16	3.50	1.01	- 3.13
นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ	3.43	1.13	3.55	1.08	- 1.00
นักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู	3.08	1.23	3.22	1.09	- 1.29
นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจาก ผู้อื่น	3.65	1.02	3.77	0.97	- 1.70
นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ	3.42	1.12	3.80	0.88	- 3.20
นักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการ วาดภาพ	3.80	0.96	3.95	0.87	- 1.29
นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	3.35	1.21	3.55	1.08	- 1.951
รวมเฉลี่ย	3.48		3.72		-4.69

* P < .05

t .05 (df = 39) = 2.23 *

จากตารางที่ 10 เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้าน พฤติกรรมการวาดภาพระบายสีระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่าค่าเฉลี่ยของ ผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนและหลังการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 แสดงว่าค่าเฉลี่ยทางการเรียนด้านพฤติกรรมหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แต่มีบางรายการที่ไม่มีความแตกต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน คือ ความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด ชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ เคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู ยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจาก ผู้อื่น ได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ และ นำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 11 ค่าร้อยละของคะแนนการประเมินผลงาน ครั้งที่ 1 ในแผนการเรื่อง “ เส้น รูปร่าง รูปทรง “

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	74.3	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	69.7	เกณฑ์ระดับปานกลาง
3	การจัดภาพ	71.1	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	72.4	เกณฑ์ระดับดี
5	การใช้สี	68.6	เกณฑ์ระดับปานกลาง
6	ความสามารถในการระบายสี	69.2	เกณฑ์ระดับปานกลาง
7	ความคิดสร้างสรรค์	74.8	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	68.3	เกณฑ์ระดับปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	71.7	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 11 พบว่าค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 1 แผนการสอนเรื่อง “ เส้น รูปร่าง รูปทรง “ มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 71.7 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมา คือการปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 74.3 ความสามารถในการวาดภาพ คิดเป็นร้อยละ 72.4 การจัดภาพ คิดเป็นร้อยละ 71.1 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 69.7 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 69.2 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 68.6 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 68.3 ซึ่งในเกณฑ์ระดับปานกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ค่าร้อยละของคะแนนการประเมินผลงาน ครั้งที่ 2 ในแผนการสอนเรื่อง “ สี ”

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	76.3	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	71.2	เกณฑ์ระดับดี
3	การจัดภาพ	70.2	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	71.6	เกณฑ์ระดับดี
5	การใช้สี	73.2	เกณฑ์ระดับดี
6	ความสามารถในการระบายสี	69.4	เกณฑ์ระดับปานกลาง
7	ความคิดสร้างสรรค์	72.3	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	69.7	เกณฑ์ระดับปานกลาง
รวมเฉลี่ย		73.5	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 12 พบว่าค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 2 แผนการสอนเรื่อง “ สี ” มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.5 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 76.3 รองลงมา การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 73.2 ความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 72.3 ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 71.6 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 71.2 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 69.7 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 69.4

ตารางที่ 13 ค่าร้อยละของคะแนนการประเมินผลงาน ครั้งที่ 3 ในแผนการเรื่อง “การจัดองค์ประกอบ “

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	75.2	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	72.4	เกณฑ์ระดับดี
3	การจัดภาพ	72.7	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	74.6	เกณฑ์ระดับดี
5	การใช้สี	71.5	เกณฑ์ระดับดี
6	ความสามารถในการระบายสี	71.4	เกณฑ์ระดับดี
7	ความคิดสร้างสรรค์	76.2	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	71.2	เกณฑ์ระดับดี
	รวมเฉลี่ย	73.1	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 13 พบว่าค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 3 แผนการสอนเรื่อง “การจัดองค์ประกอบ “ มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.1 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 76.2 รองลงมา การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 75.2 ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 74.6 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 72.7 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 72.4 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 71.5 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 71.4 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 71.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ค่าร้อยละของคะแนนการประเมินผลย่อย ครั้งที่ 4 ในแผนการสอนเรื่อง “รูปและพื้นหลัง”

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	76.3	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	75.2	เกณฑ์ระดับดี
3	การจัดภาพ	74.4	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	76.7	เกณฑ์ระดับดี
5	การใช้สี	75.2	เกณฑ์ระดับดี
6	ความสามารถในการระบายสี	73.2	เกณฑ์ระดับดี
7	ความคิดสร้างสรรค์	78.1	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	74.2	เกณฑ์ระดับดี
	รวมเฉลี่ย	75.7	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 14 พบว่าค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 4 แผนการสอนเรื่อง “รูปและพื้นหลัง” มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.7 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมา ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 76.7 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 76.3 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 75.2 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 75.2 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 74.4 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 74.2 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 73.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ตารางที่ 15 ค่าร้อยละของคะแนนการประเมินผลงาน ครั้งที่ 5 ในแผนการ สอนเรื่อง “ การวาดภาพจากประสบการณ์ ”

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	76.4	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	75.5	เกณฑ์ระดับดี
3	การจัดภาพ	74.4	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	76.8	เกณฑ์ระดับดี
5	การใช้สี	76.2	เกณฑ์ระดับดี
6	ความสามารถในการระบายสี	73.7	เกณฑ์ระดับดี
7	ความคิดสร้างสรรค์	78.3	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	76.2	เกณฑ์ระดับดี
รวมเฉลี่ย		75.9	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 15 พบว่าค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 5 แผนการสอนเรื่อง “การวาดภาพจากประสบการณ์” มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.9 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมา ความสามารถในการวาดภาพ คิดเป็นร้อยละ 76.8 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 76.4 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 76.2 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 76.2 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 75.5 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 74.4 ความสามารถในการระบายสี คิดเป็นร้อยละ 73.7 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 ค่าร้อยละของคะแนนการประเมินผลงาน ครั้งที่ 6 ในแผนการสอนเรื่อง “ การวาดภาพประเพณีไทย “

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด	76.7	เกณฑ์ระดับดี
2	ความสมบูรณ์ในการวาด	75.8	เกณฑ์ระดับดี
3	การจัดภาพ	76.2	เกณฑ์ระดับดี
4	ความสามารถในการวาดภาพ	77.1	เกณฑ์ระดับดี
5	การใช้สี	75.9	เกณฑ์ระดับดี
6	ความสามารถในการระบายสี	75.8	เกณฑ์ระดับดี
7	ความคิดสร้างสรรค์	78.1	เกณฑ์ระดับดี
8	ภาพรวมของผลงาน	77.2	เกณฑ์ระดับดี
	รวมเฉลี่ย	76.6	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 16 พบว่าค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 6 แผนการสอนเรื่อง “ การวาดภาพประเพณีไทย “ มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.6 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมา ภาพรวมของผลงาน คิดเป็นร้อยละ 77.2 ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 77.1 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 76.7 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 76.2 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 75.9 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 75.8 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 75.8 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ค่าร้อยละของคะแนนการประเมินผลงาน 6 แผนการสอน

กิจกรรม	N	ร้อยละ	ความหมาย
แผนการสอนที่ 1	40	71.7	เกณฑ์ระดับดี
แผนการสอนที่ 2	40	73.5	เกณฑ์ระดับดี
แผนการสอนที่ 3	40	73.1	เกณฑ์ระดับดี
แผนการสอนที่ 4	40	75.7	เกณฑ์ระดับดี
แผนการสอนที่ 5	40	75.9	เกณฑ์ระดับดี
แผนการสอนที่ 6	40	76.6	เกณฑ์ระดับดี

จากตารางที่ 17 พบว่าค่าคะแนนในการประเมินผลงานเฉลี่ยในทุกแผนการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยทุกกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี กิจกรรมที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ แผนการสอนที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 76.6 รองลงมาคือ แผนการสอนที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 75.9 แผนการสอนที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 75.7 แผนการสอนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 73.5 แผนการสอนที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 73.1 แผนการสอนที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 71.7 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ตารางที่ 18 ค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 1 แผนการสอนเรื่อง “ เส้น
รูปร่าง รูปทรง “

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	ความพร้อมในการเรียน	75.5	มาก
2	ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน	73.5	มาก
3	การให้ความร่วมมือในกลุ่ม	73.5	มาก
4	ความตั้งใจและสนใจเรียน	73.0	มาก
5	การแสดงความคิดเห็น	76.5	มาก
6	ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	70	มาก
7	ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม	70	มาก
8	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	66.5	ปานกลาง
9	ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน	73.5	มาก
10	การควบคุมพฤติกรรม	60.5	ปานกลาง

จากตารางที่ 18 พบว่าค่าร้อยละของแบบสังเกตในแผนการสอนที่ 1 เรื่อง “ เส้น
รูปร่าง รูปทรง “ พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด
คือ การแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 76.5 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียนคิดเป็นร้อย
ละ 75.5 ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน การให้ความร่วมมือในกลุ่ม และปฏิบัติงานตลอด
คาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 , ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 73 ทำงานอย่างเต็ม
ความสามารถ ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก
เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.5 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 60.5
ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 ค่าร้อยละของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 2 แผนการสอนเรื่อง เรื่อง “ สี่ ”

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	ความพร้อมในการเรียน	75.5	มาก
2	ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน	73.5	มาก
3	การให้ความร่วมมือในกลุ่ม	73.5	มาก
4	ความตั้งใจและสนใจเรียน	75.5	มาก
5	การแสดงความคิดเห็น	70.0	มาก
6	ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	70.0	มาก
7	ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม	69.5	ปานกลาง
8	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	66.0	ปานกลาง
9	ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน	73.0	มาก
10	การควบคุมพฤติกรรม	62.0	ปานกลาง

จากตารางที่ 19 พบว่าค่าร้อยละของแบบสังเกตในแผนการสอนที่ 2 เรื่อง “ สี่ ” พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความพร้อมในการเรียนและความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาคือ ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน การให้ความร่วมมือในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 73.5 ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.0 การแสดงความคิดเห็น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 69.5 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 62.0 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ค่าร้อยละของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 3 แผนการสอนเรื่อง
“ การจัดองค์ประกอบ “

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	ความพร้อมในการเรียน	75.5	มาก
2	ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน	72.5	มาก
3	การให้ความร่วมมือในกลุ่ม	72.0	มาก
4	ความตั้งใจและสนใจเรียน	76.5	มาก
5	การแสดงความคิดเห็น	71	มาก
6	ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	70	มาก
7	ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม	70	มาก
8	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	66	ปานกลาง
9	ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน	73.5	มาก
10	การควบคุมพฤติกรรม	62.5	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 พบว่าค่าร้อยละของแบบสังเกตในแผนการสอนที่ 3 เรื่อง “ การจัดองค์ประกอบ “ พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.5 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.5 ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.5 การให้ความร่วมมือในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 72.0 การแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 71.0 ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.0 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 62.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ค่าร้อยละของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 4 แผนการสอนเรื่อง “ รูปและพื้นหลัง “

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	ความพร้อมในการเรียน	76.0	มาก
2	ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน	73.5	มาก
3	การให้ความร่วมมือในกลุ่ม	74.0	มาก
4	ความตั้งใจและสนใจเรียน	77.0	มาก
5	การแสดงความคิดเห็น	71.5	มาก
6	ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	72.0	มาก
7	ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม	71.5	มาก
8	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	66.5	ปานกลาง
9	ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน	74.0	มาก
10	การควบคุมพฤติกรรม	64.5	ปานกลาง

จากตารางที่ 21 พบว่าค่าร้อยละของแบบสังเกตในแผนการสอนที่ 4 เรื่อง “ รูปและพื้นหลัง “ พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.0 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.0 การให้ความร่วมมือในกลุ่ม ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.0 ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 72.0 การแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 71.5 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.5 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 64.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 22 ค่าร้อยละของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 5 แผนการสอนเรื่อง
“ การวาดภาพจากประสบการณ์ ”

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	ความพร้อมในการเรียน	76.0	มาก
2	ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน	73.5	มาก
3	การให้ความร่วมมือในกลุ่ม	74.0	มาก
4	ความตั้งใจและสนใจเรียน	78.0	มาก
5	การแสดงความคิดเห็น	71.5	มาก
6	ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	72.0	มาก
7	ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม	71.5	มาก
8	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	69.5	ปานกลาง
9	ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน	74.0	มาก
10	การควบคุมพฤติกรรม	65.5	ปานกลาง

จากตารางที่ 22 พบว่าค่าร้อยละของแบบสังเกตในแผนการสอนที่ 5 เรื่อง “การวาดภาพจากประสบการณ์” พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุดคือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.0 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.0 การให้ความร่วมมือในกลุ่ม ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.0 ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 72.0 การแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 71.5 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 69.5 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 65.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 23 ค่าร้อยละของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน ครั้งที่ 6 แผนการสอนเรื่อง
“ การวาดภาพประเพณีไทย “

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	ความพร้อมในการเรียน	76.0	มาก
2	ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน	76.5	มาก
3	การให้ความร่วมมือในกลุ่ม	75.5	มาก
4	ความตั้งใจและสนใจเรียน	80.0	มากที่สุด
5	การแสดงความคิดเห็น	72.5	มาก
6	ทำงานอย่างเต็มความสามารถ	72.0	มาก
7	ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม	73.5	มาก
8	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม	70.0	มาก
9	ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน	75.0	มาก
10	การควบคุมพฤติกรรม	71.5	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่าค่าร้อยละของแบบสังเกตในแผนการสอนที่ 6 เรื่อง “การวาดภาพประเพณีไทย “พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.5 ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.0 การให้ความร่วมมือในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 75.5 ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 73.5 การแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 72.5 ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 72.0 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 71.5 เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ค่าร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม

ข้อ	รายการประเมิน	ร้อยละ	ความหมาย
1	กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	80.5	มากที่สุด
2	กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากสมาชิก	79.0	มาก
3	กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับงานทำ	80.5	มากที่สุด
4	กิจกรรมกลุ่มช่วยให้กล้าแสดงออก	75.5	มาก
5	กิจกรรมกลุ่มช่วยให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงาน	75.0	มาก
6	รูปแบบการจัดกลุ่มทำให้อยากทำกิจกรรม	73.0	มาก
7	กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดความคิดหลากหลาย	82.5	มากที่สุด
8	กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการแข่งขันการทำงาน	75.5	มาก
9	กิจกรรมกลุ่มทำให้อยากเรียนศิลปะ	70.0	มาก
10	กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เพลิดเพลินและสนุกกับการเรียน	84.5	มากที่สุด

จากตารางที่ 24 พบว่าค่าร้อยละของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เพลิดเพลินและสนุกกับการเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.5 รองลงมาคือ กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดความคิดหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 82.5 กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับงานทำ คิดเป็นร้อยละ 80.5 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 79.0 , กิจกรรมกลุ่มช่วยให้กล้าแสดงออก กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการแข่งขันการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 75.5 กิจกรรมกลุ่มช่วยให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 75.0 รูปแบบการจัดกลุ่มทำให้อยากทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 73.0 กิจกรรมกลุ่มทำให้อยากเรียนศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

จากแบบสอบถามความคิดเห็นปลายเปิดของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม สามารถนำมาจัดความถี่ของผู้เสนอแนะได้ดังนี้

	ความถี่
1) สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ	13 คน
2) กิจกรรมแปลกและทำให้อยากทำ	9 คน
3) ชอบการจัดกลุ่มเพราะทำให้ตื่นเต้นว่าในแต่ละสัปดาห์ จะจัดกลุ่มด้วยวิธีการใด	8 คน
4) ทำให้มีความคิดหลากหลาย	4 คน
5) ทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน	2 คน
6) ให้เวลาน้อย ทำงานไม่ทำ	2 คน
7) มีคนไม่ทำงานทำให้ในกลุ่มต้องทำงานเพิ่มขึ้น	2 คน
8) งานไม่เยอะเกิน ทำให้อยากเรียน	1 คน

จากแบบสอบถามปลายเปิด นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม โดยนักเรียนมีความเห็นว่า สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ มากที่สุด โดยมีจำนวน 13 คน รองลงมาคือ กิจกรรมแปลกทำให้อยากทำ 9 คน และน้อยที่สุดคืองานไม่เยอะทำให้อยากเรียน 1 คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิค กระบวนการกลุ่ม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร “

สมมุติฐานการวิจัย คาดว่านักเรียนที่ได้เรียนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการ กลุ่มจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเรวัต ที่ศึกษาในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 เลือกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบ เจาะจง (Purposive Population) โดยเลือกนักเรียนเพื่อใช้เป็นกลุ่มประชากรจำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียน และหลังเรียน วัดด้านเนื้อหาความรู้ ด้านทักษะในการวาดภาพระบายสี และด้านทัศนคติในการ วาดภาพระบายสี 2) แผนการสอนการวาดภาพระบายสี 6 แผน 3) แบบสังเกตพฤติกรรม ทาง การเรียน 4) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการ กลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ประชากรทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทาง การเรียนวาดภาพระบายสีก่อนทำการทดลอง แล้วผู้วิจัยทำการสอนในกลุ่มทดลองด้วย ตนเอง และหลังจากทำการทดลองเสร็จ ได้ให้ประชากรทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวาดภาพระบายสีในอีกครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยได้นำคะแนนของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล โดย ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทดสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดย ใช้ค่าที่ (t – test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาสู่การสรุปผลการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม 6 แผน
3. ด้านการสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน
4. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการศึกษา “ ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตกรุงเทพมหานคร ” พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวาดภาพระบายสีหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน สรุปผลการวิจัยแยกเป็นรายด้าน พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้ สูงขึ้นหลังจากที่เรียนด้วยเทคนิคกระบวนการ กลุ่มและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสี สูงขึ้นหลังจากที่เรียนด้วยเทคนิคกระบวนการ กลุ่มและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติการวาดภาพระบายสี สูงขึ้นหลังจากที่เรียนด้วยเทคนิคกระบวนการ กลุ่มและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05

เมื่อศึกษาเป็นเฉพาะด้าน ได้พบรายละเอียดแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้

ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้หลังเรียน ($\bar{X} = 68.3$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 73.7$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที่ (t -test) แล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสี

ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีหลังเรียน ($\bar{X} = 68.3$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 73.7$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t - test) แล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีก่อนเรียนของกลุ่มทดลองมีค่ารวมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 69.6 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และค่าคะแนนรายการประเมินย่อยพบว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์มีค่าคะแนนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 78.7 รองลงมาคือ การจัดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 75.0 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 73.2 ภาพรวมของผลงาน ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ความสามารถในการวาดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 68.1 ความสมบูรณ์ในการวาด ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 67.5 การใช้สี ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 62.0 ความสามารถในการระบายสี ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 61.0 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีหลังเรียนของกลุ่มทดลองมีค่ารวมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.3 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี และค่าคะแนนรายการประเมินย่อยพบว่าคะแนนความคิดสร้างสรรค์มีค่าคะแนนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 79.0 รองลงมาคือ การจัดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 77.6 ภาพรวมของผลงาน มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 77.1 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 74.1 ความสามารถในการวาดภาพ ค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.2 ความสมบูรณ์ในการวาด มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.0 การใช้สี มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ความสามารถในการระบายสี มีค่าคะแนนคิดเป็นร้อยละ 67.2 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติการวาดภาพระบายสี

ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติทางการวาดภาพระบายสีโดยการประเมินตนเองของผู้เรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 3.72$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t - test) แล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติการวาดภาพระบายสีก่อนเรียน พบว่า นักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ ($\bar{X} = 3.80$) มากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนชอบวาดภาพ ($\bar{X} = 3.73$) นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจากผู้อื่น ($\bar{X} = 3.65$) นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการวาดภาพ ($\bar{X} = 3.60$) นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด ($\bar{X} = 3.60$) ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับมากตามลำดับ นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ ($\bar{X} = 3.43$) นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ ($\bar{X} = 3.42$) นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.35$) นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง ($\bar{X} = 3.20$) และ นักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู ($\bar{X} = 3.08$) ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติทางการวาดภาพระบายสีหลังเรียน พบว่านักเรียนมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการวาดภาพ ($\bar{X} = 4.12$) มากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียนชอบวาดภาพ ($\bar{X} = 4.00$) นักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ ($\bar{X} = 3.95$) นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ ($\bar{X} = 3.80$) นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจากผู้อื่น ($\bar{X} = 3.77$) นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด ($\bar{X} = 3.75$) นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.55$) นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ ($\bar{X} = 3.55$) นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง ($\bar{X} = 3.50$) ทั้งหมดนี้อยู่ในระดับมาก และนักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู ($\bar{X} = 3.22$) อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม 6 แผน

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 1 แผนการสอนเรื่อง "เส้น รูปว่าง รูปทรง" มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 71.7 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 74.8 รองลงมา คือ การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 74.3 ความสามารถในการวาดภาพ คิดเป็นร้อยละ 72.4 การจัดภาพ คิดเป็นร้อยละ 71.1 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ความสมบูรณ์ในการวาด คิดเป็นร้อยละ 69.7 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 69.2 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 68.6 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 68.3 ซึ่งในเกณฑ์ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 2 แผนการสอนเรื่อง " สี " มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.5 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 76.3 รองลงมา การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 73.2 ความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 72.3 ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 71.6 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 71.2 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 69.7 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 69.4

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 3 แผนการสอนเรื่อง " การจัดองค์ประกอบ " มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.1 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 76.2 รองลงมา การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 75.2 ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 74.6 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 72.7 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 72.4 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 71.5 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 71.4 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 71.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 4 แผนการสอนเรื่อง " รูปและพื้นหลัง " มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.7 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมา ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 76.7 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 76.3 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 75.2 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 75.2 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 74.4 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 74.2 ความสามารถในการระบายสีคิดเป็นร้อยละ 73.2 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 5 แผนการสอนเรื่อง " การวาดภาพจากประสบการณ์ " มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75.9 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.3 รองลงมา ความสามารถในการวาดภาพ คิดเป็นร้อยละ 76.8 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนดคิดเป็นร้อยละ 76.4 การใช้สีคิดเป็นร้อยละ 76.2 ภาพรวมของผลงานคิดเป็นร้อยละ 76.2 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 75.5 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 74.4 ความสามารถในการระบายสี คิดเป็นร้อยละ 73.7 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนในการประเมินผลงานครั้งที่ 6 แผนการสอนเรื่อง " การวาดภาพ ประเพณีไทย "มีค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.6 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ค่ารายการประเมินย่อยที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมา ภาพรวมของ ผลงาน คิดเป็นร้อยละ 77.2 ความสามารถในการวาดภาพคิดเป็นร้อยละ 77.1 การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 76.7 การจัดภาพคิดเป็นร้อยละ 76.2 การใช้สีคิดเป็น ร้อยละ 75.9 ความสมบูรณ์ในการวาดคิดเป็นร้อยละ 75.8 ความสามารถในการระบายสีคิด เป็นร้อยละ 75.8 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

เมื่อพิจารณาค่าคะแนนในการประเมินผลงานเฉลี่ยในทุกแผนการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ย ทุกกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 74.4 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับดี กิจกรรมที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ แผนการสอนที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 76.6 , รองลงมาคือ แผนการสอนที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 75.9 , แผนการสอนที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 75.7 , แผนการสอนที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 73.5 , แผนการสอนที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 73.1 , แผนการสอนที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 71.7 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

3. ด้านการสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนครั้งที่ 1 แผนการสอนเรื่อง “ เส้น รูปร่าง รูปทรง “ พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ การแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 76.5 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียนคิด เป็นร้อยละ 75.5 , ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน การให้ความร่วมมือในกลุ่ม และปฏิบัติงาน ตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 , ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 73 , ทำงาน อย่างเต็มความสามารถ ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับ มาก เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.5 , การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 60.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนครั้งที่ 2 แผนการสอนเรื่อง “ สี “ พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความ พร้อมในการเรียนและความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาคือ ปฏิบัติตาม ระเบียบของการเรียน การให้ความร่วมมือในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 73.5 , ปฏิบัติงานตลอดคาบ เรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 , ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.0 , การแสดง ความ คิดเห็น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ร่วม

ปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 69.5 , การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 62.0 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนครั้งที่ 3 แผนการสอนเรื่อง “ การจัดองค์ประกอบ “พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.5 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.5 ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.5 , การให้ความร่วมมือในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 72.0 การแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 71.0 ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.0 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 62.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนครั้งที่ 4 แผนการสอนเรื่อง “ รูปและพื้นหลัง “ พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.0 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.0 การให้ความร่วมมือในกลุ่ม ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.0 ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 72.0 การแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 71.5 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66.5 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 64.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนครั้งที่ 5 แผนการสอนเรื่อง “ การวาดภาพจากประสบการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ “ พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.0 รองลงมาคือ ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.0 การให้ความร่วมมือในกลุ่ม ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 74.0 ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.5 ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 72.0 การแสดงความคิดเห็น ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 71.5 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 69.5 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 65.5 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาคำร้อยละของแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนครั้งที่ 6 แผนการสอน เรื่อง “ การวาดภาพประเพณีไทย ” พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายการประเมินย่อยที่มีค่ามากที่สุด คือ ความตั้งใจและสนใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.5 ความพร้อมในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 76.0 การให้ความร่วมมือในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 75.5 ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 73.5 การแสดงความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 72.5 , ทำงานอย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 72.0 การควบคุมพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 71.5 เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

4. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม

ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มได้ ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนด้วย เทคนิคกระบวนการกลุ่ม ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปดังนี้

เมื่อพิจารณาคำร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนหัวข้อที่มีคะแนนมากที่สุด คือ กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เพลิดเพลินและสนุกกับการเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.5 รองลงมาคือ กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดความคิดหลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 82.5 , กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับงานทำ คิดเป็นร้อยละ 80.5 ซึ่งทั้งหมด อยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 79.0 กิจกรรมกลุ่มช่วยให้กล้าแสดงออก กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการแข่งขันการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 75.5 กิจกรรมกลุ่มช่วยให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 75.0 รูปแบบการจัดกลุ่ม ทำให้อยากทำกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 73.0 กิจกรรมกลุ่มทำให้อยากเรียนศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

จากการแสดงความคิดเห็นปลายเปิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิค กระบวนการกลุ่ม ผู้วิจัยได้สรุปตามลำดับความคิดเห็นที่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ 1) สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ 13 คน 2) กิจกรรมแปลกและทำให้อยากทำ 9 คน 3) ชอบการจัด กลุ่มเพราะทำให้ตื่นเต้นว่าในแต่ละสัปดาห์จะจัดกลุ่มด้วยวิธีการใด 8 คน 4) ทำให้มี

ความคิดหลากหลาย 4 คน 5) ทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน 2 คน 6) ให้เวลาน้อย ทำงานไม่ทำ 2 คน 7) มีคนไม่ทำงานทำให้ในกลุ่มต้องทำงานเพิ่มขึ้น 2 คน 8) งานไม่เยอะเกิน ทำให้อยากเรียน 1 คน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ผลการสอวตภาพพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ด้านคือด้านเนื้อหาความรู้ ทักษะการวาดภาพพระบายสี และพฤติกรรมทางการเรียน หลังการเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนต้องแก้ปัญหาเป็นกลุ่มซึ่งจะต้องระดมความคิดหาคำตอบ (เกษร ธิตะจาวี , 2541) อีกทั้งกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดความพยายามและตั้งใจพัฒนาตัวเองให้ดีที่สุด (ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช , 2540) ในการวิจัยครั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้เป็นผลที่ได้จากการประเมินความรู้ ความเข้าใจและนำไปใช้ในการเรียน ซึ่งผู้เรียนได้มีโอกาสเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ดำเนินการค้นคว้าหาความรู้ ครูเป็นเพียงผู้แนะแนวไปสู่การค้นคว้า (เสริมศรี ไชยศร , 2539) ซึ่งโดยธรรมชาติของผู้เรียนในวัยนี้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น และต้องการแก้ปัญหาด้วยตนเองและมักจะเลือกตัดสินใจสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม , 2527) ซึ่งสอดคล้องกับประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่ต้องการให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ความรู้ที่ได้จะสามารถจดจำได้นาน (เฉลิม วราวิทย์ , 2537) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมทางการเรียน เป็นผลจากการที่ผู้เรียนประเมินความต้องการของตนเองในบริบทของการเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ผลการประเมินออกมาโดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยกิจกรรมและการจัดการเรียนเป็นตัวกระตุ้นความคิดให้เกิดความอยากรู้ เกิดความผูกพันกับการทำงานกิจกรรมกลุ่ม (Jones and Jones , 1982) ซึ่งสอดคล้องกับเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีส่วนร่วมและมีความสุขในการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2540) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพพระบายสี เป็นผลมาจากการประเมินผลงานปฏิบัติที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติก่อนเรียน หลังจากเรียนและการประเมินผลงานรายสัปดาห์ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผลการเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมองเห็นข้อดีของคนอื่นจึงสามารถนำมาปรับปรุงผลงาน

ของตนเอง ช่วยให้มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้นและสามารถนำความคิดเห็นที่ได้แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มมาพัฒนาผลงานของตนเอง (Taylor , อ้างถึงในเกษร ธิตะจारी , 2542)

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้

จากผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหาความรู้ของนักเรียนมีความแตกต่างกันระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน ด้วยเหตุผลที่ว่านักเรียนได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มและมีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนต้องมีการระดมความคิด ช่วยกันในการทำงาน การสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากเพื่อนๆ ในกลุ่ม ด้วยการช่วยกันค้นคว้าจะช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่ (เกษร ธิตะจारी , 2542) โดยผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนำสิ่งที่ได้รับรู้มามารับเข้ากับประสบการณ์เดิมของตัวเองทำให้เกิดโครงสร้างทางปัญญา แต่ผู้สอนไม่สามารถไม่สามารถปรับโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ผู้สอนก็สามารถไม่สามารถปรับโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive Structure) ของผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยให้ผู้เรียนปรับโครงสร้างทางปัญญาเองได้โดยผู้สอนจัดสภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นเอง (Yager , 1991) และฝึกคิดอย่างหลากหลาย อีกทั้งได้รับการเสริมแรงให้ให้หาคำตอบ แก้ไขปัญหาทั้งด้วยตนเอง และช่วยกันโดยการแสดงออกได้อย่างชัดเจนและมีเหตุผล (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2540) ซึ่งช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนก็จะมีบทบาทในการเรียนรู้มากช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นรู้สึกตื่นตัว มีความจดจ่อกับสิ่งที่ทำ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ตามมาคือการเกิดการเรียนรู้ที่ดี (ทิศนา แชนมณี , 2542) และการเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนพัฒนาการเรียน ให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์วิจารณ์ ช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจได้ว่าอะไร (Gisen , D and Bruner , 1996) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจัย ไรทิม (2536) ที่ว่าการพัฒนาระบบการสอนที่เหมาะสม จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น

อีกประเด็นหนึ่งคือเทคนิคกระบวนการกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตัวเอง จนในที่สุดจะสามารถสร้างความรู้ความคิดอย่างต่อเนื่อง (สมนึก นนธิจันทร์ , 2542) อีกทั้งส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจ ความมั่นใจในการทำงาน และเป็นการสร้างแรงจูงใจอย่างหนึ่ง

อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเกิดความตั้งใจที่จะตอบสนองเป้าหมายด้วยการสร้างสรรค์ที่มีความหมายมากขึ้น ก่อให้เกิดความจำที่แม่นยำขึ้น (Huffman , 1998)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสี

จากผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการวาดภาพระบายสีของนักเรียนมีความแตกต่างกันระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน เป็นการประเมินจากผลงาน ปฏิบัติจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางทักษะการวาดภาพ โดยประเมินก่อนเรียน หลังเรียนและการประเมินรายสัปดาห์ ที่มีหัวข้อการประเมิน ดังนี้ การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด ความสมบูรณ์ในการวาด การจัดภาพ ความสามารถในการวาดภาพ การลงสี ความสามารถในการระบายสี ความคิดสร้างสรรค์ ภาพรวมของผลงานซึ่งหลังเรียนโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทักษะที่นักเรียนสามารถทำได้ดีที่สุด คือ ความคิดสร้างสรรค์ ด้วยเหตุผลที่ว่า การเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรม โดยเด็กแต่ละคนจะแสดงออกมาจากประสบการณ์และสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนรู้มา (พิระพงศ์ กุลพิศาล , 2531) ซึ่งการที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ทำให้รู้มากและเห็นมาก ย่อมเปิดโอกาสให้คิดมากตามไปด้วย ประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น (วิรุณ ตั้งเจริญ , 2532) การเรียนที่ให้ความรู้สึกอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่ง ครัดเกินไป รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักการแก้ปัญหา เป็นการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน (อารี รังสินันท์ , 2532) กระบวนการเรียนและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ธรรมดา จะเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกและแตกต่างไปเข้ากับความคิดของคนอื่น ๆ ซึ่งอาจเกิดจาก การสังเกต การคิด การรับรู้จากสิ่งที่มองเห็น และนำแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น สรุปเป็นหลักการของตนเอง (ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ , 2543) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิพนธ์ ทวีกาญจน์ (2530) ว่าการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ ฝึกหัดให้มีความคิด รู้จักเปรียบเทียบและประเมินผลงาน ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอิสระที่จะคิด สามารถแก้ปัญหาและแสดงความคิดเห็นในวิถีทางที่ถูกต้อง ทำให้กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ คุ้มคำ (2534) และโอภาส บุญครองสุข (2535) ที่ว่าการเรียนด้วยกิจกรรมกลุ่มจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทัศนคติการวาดภาพระบายสี

จากผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน โดยเฉลี่ยมีความแตกต่างกันระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน และการประเมินเป็นการประเมินจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านพฤติกรรมทางการเรียนโดยการประเมินตนเองของผู้เรียน แต่ถ้ามาสังเกตเป็นแต่ละหัวข้อการประเมินแล้วมีแค่บางรายการประเมินเท่านั้นที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 คือ นักเรียนชอบวาดภาพ นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการวาดภาพ นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง และนักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ ด้วยเหตุผลเนื่องจากการเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน ทำให้นักเรียนไม่มีความกดดันที่จะต้องทำตามครูสั่งทุกขั้นตอน และนักเรียนยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งจากการพูดคุย สังเกตงานที่แต่ละคนทำทำให้วาดภาพโดยไม่ต้องกังวลกับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ซึ่งกิตติวดี บุญซื่อและคณะ (2541) กล่าวว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขต้องประกอบด้วยการที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับและได้มีโอกาสสัมผัสกับสรรพสิ่งรอบตัวสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ซึ่งวิธีสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มก็เน้นให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Smith R (อ้างถึงในเกษร ธิตะจारी , 2542) ที่ว่าวิธีสอนที่ทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้นักเรียนพบความแตกต่างในทักษะการทำงานของเพื่อน ๆ และเรียนรู้การทำงานที่หลากหลาย และอีกประเด็นคือนักเรียนจะวาดภาพด้วยความมั่นใจขึ้น เนื่องจากกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าออกความคิดเห็น กล้าที่จะตัดสินใจ (Chartier , 1974) ซึ่งสอดคล้องกับ Roger (1970) ที่กล่าวว่ากิจกรรมกลุ่มจะส่งเสริมผลทางด้านจิตวิทยา โดยจะมีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึก รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง

2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม 6 แผน

จากผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 6 แผนการประเมินผลงานอยู่ในเกณฑ์ระดับดีด้วยเหตุผลที่ว่า การเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนได้เห็นการทำงานของเพื่อนกลุ่มของตนเองและในห้อง การที่ได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นในการทำงาน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถที่แตกต่างกันไป การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของเด็กวัยนี้ที่ต้องการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการทำงาน (วิชัย วงศ์ใหญ่ , 2537) การที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่ได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ทำให้นักเรียนรู้มากและเห็นมาก

ย่อมเปิดโอกาสให้คิดมากตามไปด้วย ประสพการณ์จากสิ่งแวดล้อมย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น (วิรุณ ตั้งเจริญ , 2532) การทำงานที่มีการช่วยเหลือกันเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ทั้งด้านความรู้ ทักษะและลักษณะนิสัย (กรมวิชาการ , 2532) ซึ่งจากที่กล่าวมาทั้งหมดส่งผลให้การปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 6 แผนอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

3. ด้านการสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

จากผลการสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน เพื่อประเมินในบริบทของการเรียนการสอน ด้านศิลปนิสัย พบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีในการเรียน เนื่องจากการเรียนวาดภาพระบายสีเป็นวิชาที่เน้นการทำกิจกรรม ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระทางความคิด จินตนาการ (เลิศ อานันท์ , 2527) และการจัดกระบวนการเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม เป็นการเรียนที่มีผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยที่ครูเป็นเพียงแค่เป็นแนะนำ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ (ทิศนา แชมมณี , 2541) จึงทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ เกษร ธิตะจาวี (2542) ที่กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างจากที่นักเรียนเคยเรียนมา ทำให้ผู้เรียนให้ความร่วมมือและตั้งใจในการเรียนสูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนและมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

4. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม

จากผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม เพื่อประเมินในบริบทของความพึงพอใจในรูปแบบการจัดการเรียน พบว่านักเรียนมี ทัศนคติที่ดีในการเรียนในทุกหัวข้อการประเมิน เนื่องจากความคิดเห็นมีผลต่อการสอน สงัด อุทรานันท์ (2529) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์และความคิดเห็นของผู้เรียนจะเป็นผลย้อนกลับต่อระบบการจัดการเรียนการสอน โดยหัวข้อการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เพลิดเพลินและสนุกกับการเรียน รองลงมาคือกิจกรรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากผลที่พบแสดงว่านักเรียนเมื่อเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม มีความสนใจและสนุกกับการเรียนเนื่องจากกิจกรรมกลุ่มช่วยให้มีพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม และในขณะที่เดียวกันช่วยพัฒนาด้านทัศนคติ ความสนใจ และความสามารถ (คมเพชร ฉัตรศุภกุล , 2530) และผู้เรียนในวัยนี้มีความต้องการที่จะแสดงออกในกลุ่มเพื่อน การจัดกิจกรรมในรูปแบบกระบวนการกลุ่มเป็นการ

ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียน และอีกประเด็นหนึ่งคือ กิจกรรมช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากการสอนเทคนิคกระบวนการกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนการสอน Taylor (อ้างถึงใน เกษร ธิตะจาวี , 2542) กล่าวว่า การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานที่หลากหลาย มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น และมีความตั้งใจ ในการทำงาน และ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2529) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ ผู้เรียนได้แสวงหาประสบการณ์ ทดลองและแก้ปัญหาต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้ จะ สามารถทำให้นักเรียนสนใจ เห็นคุณค่าและมีทัศนคติที่ดี โดยเทคนิคการสอนด้วยกระบวนการ กลุ่มเป็นการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียน ด้วยการสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตือรือร้น และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของกรวรรณ กันยะพงศ์ (2528) ที่นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นและมีพฤติกรรมในการร่วมมือในชั้นเรียนสูงกว่า

ข้อสังเกตที่พบจากการวิจัย

จากการศึกษาผลการสอนवादภาพระบายนี่ด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประเด็นน่าสนใจที่พบจากการศึกษา ดังนี้

1. **ขั้นตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้** ขั้นตอนนี้ถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอันดับแรก เนื่องจากผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือครูและนักเรียน ในส่วนของครูต้องทำความเข้าใจและปรับ กระบวนการเรียนการสอนให้มาเป็นรูปแบบที่นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ต้องมีการวางแผนล่วงหน้า อย่างรอบคอบในทุกๆ ด้าน ทั้งต้องทำความเข้าใจถึงวิธีการเรียน การปฏิบัติกิจกรรมและการ ประเมินผล ซึ่งในส่วนของผู้เรียนเมื่อทำการสอนไปได้สักระยะแล้วนักเรียนจะสามารถปรับตัวให้ เกิดความเข้าใจในกระบวนการเรียนและ ปฏิบัติกิจกรรมได้โดยราบรื่น จะมีอุปสรรคสรรคใน ช่วงแรกที่นักเรียนยังไม่ทราบถึงกระบวนการในการเรียนการสอน ทำให้เกิดความสับสนใน ห้องเรียนว่าต้องทำกิจกรรมอะไร แต่สักระยะผู้เรียนก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการสอนนี้ ได้

2. **ขั้นรวมกลุ่ม** ในขั้นตอนนี้นักเรียนจะมีความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากในแต่ละ ครั้งเทคนิคในการรวมกลุ่มจะแตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในกิจกรรมขั้นตอนนี้ แต่ปัญหาที่พบคือ เมื่อทำการแบ่งกลุ่มแล้วนักเรียนไม่พอใจกับเพื่อนในกลุ่มที่แบ่งได้ แต่ปัญหานี้ครูผู้สอนจะต้องแก้ปัญหาให้นักเรียนโดย การบอกว่าถ้าสมาชิกในกลุ่มคนใดไม่ทำงานให้จด ชื่อมาในใบรายชื่อของกลุ่ม แต่สักระยะหนึ่งผู้เรียนก็สามารถปรับตัวได้

3. **ขั้นระดมความคิด** เป็นขั้นตอนที่นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม โดย กิจกรรมที่เตรียมครูเป็นผู้จัดเตรียมควรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ทุกๆ

คน โดยในขั้นตอนนี้ผู้สอนสามารถแนะนำให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้ โดยการพุดให้นักเรียนเห็นประเด็นในการแสดงความคิดเห็น

4. **ขั้นวิเคราะห์** เป็นขั้นที่นักเรียน รวบรวมความคิดของแต่ละคนเพื่อให้รวบรวมความคิดเห็นที่กระจายกันอยู่ออกมาให้เหลือแต่ประเด็นที่สำคัญ และสามารถสรุปออกมาได้ โดยในขั้นตอนนี้ครูสามารถชี้จุดที่สำคัญให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความคิดเห็นออกมาเป็นประเด็นสำคัญได้

5. **ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้** เป็นขั้นที่นักเรียนจะได้ออกมาอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียน เพื่อรวบรวมความคิดของแต่ละกลุ่มให้มาเป็นข้อสรุปของเนื้อหาและกิจกรรมของแต่ละสัปดาห์นั้น และนักเรียนร่วมกันสรุปให้ออกมาเป็นประโยชนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปในการปฏิบัติงานและชีวิตจริง โดยครูสามารถที่จะชี้จุดที่สำคัญให้นักเรียนไม่หลงประเด็นที่สำคัญ แต่ต้องให้ความสำคัญกับความเห็นของนักเรียนด้วย

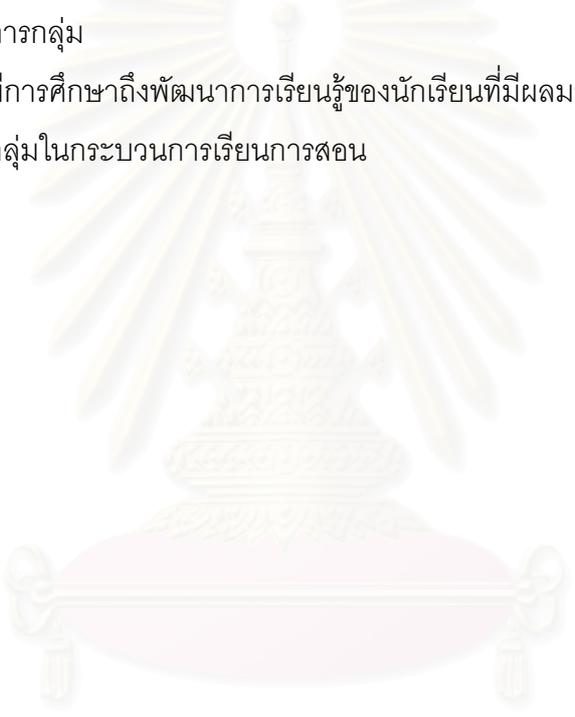
6. **ขั้นประเมินผล** เป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากเป็นการประเมินผลงานที่ทำมาและประเมินลักษณะนิสัยในการทำงาน เพราะในการเรียนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มไม่ได้เพียงแค่ทักษะเพียงเท่านั้น แต่เป็นการประเมินทั้งทั้งทางด้านจิตพิสัยและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วย ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะมีความพึงพอใจในผลประเมินที่ได้รับ และมีความภาคภูมิใจในผลงานที่สำเร็จด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเตรียมผู้เรียนให้รู้จักกับวิธีการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม
2. การเตรียมแผนการสอน
 - 2.1 แผนการสอน
 - 2.2 สื่อการเรียนการสอน
 - 2.3 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน
3. การประเมินผล
 - 3.1 ประเมินความรู้ด้วยข้อสอบ
 - 3.2 ประเมินผลงานตลอดภาคการศึกษา
 - 3.3 ประเมินพฤติกรรมทางการเรียนด้วยการประเมินของตัวผู้เรียนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องผลการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ในกลุ่มวิชาศิลปศึกษา ทั้งการปรับ การออกแบบ และการแกะสลัก โดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ควรมีการวิจัยเรื่องผลการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ในกลุ่มวิชาศิลปศึกษา ทั้งการปรับ การออกแบบ และการแกะสลัก โดยใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อพัฒนาการทางศิลปะ
3. ควรมีการศึกษาถึงปฏิกิริยาตอบสนองของครูและนักเรียนที่เรียนด้วยเทคนิค กระบวนการกลุ่มในการเรียนศิลปศึกษาและรายวิชาอื่น ๆ
4. ควรศึกษาถึงความเห็นของผู้บริหารและผู้สอนเกี่ยวกับนโยบายการใช้การสอนด้วย เทคนิคกระบวนการกลุ่ม
5. ควรมีการศึกษาถึงพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลมาจากการใช้การสอนด้วย เทคนิคกระบวนการกลุ่มในกระบวนการเรียนการสอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมการฝึกหัดครู . การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยเล่มที่ 2 : ศิลปะศึกษา . 2530
- กรมวิชาการ . , กระทรวงศึกษาธิการ . กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน . ในเอกสาร
ประกอบการประชุมปฏิบัติการกำหนดผลการเรียนรู้ (กันยายน 2539) .
- กรมวิชาการ . , กระทรวงศึกษาธิการ . หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) . กรุงเทพมหานคร . โรงพิมพ์คุรุสภา
- กรมวิชาการ . กระทรวงศึกษาธิการ . คู่มือการประเมินผลการเรียนหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) . กรุงเทพมหานคร .
โรงพิมพ์คุรุสภา
- กรมวิชาการ . , กระทรวงศึกษาธิการ . แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 , 2537
- กมลรัตน์ หล้าสูงวงษ์ . จิตวิทยาสังคม . กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2527
- กมลรัตน์ หล้าสูงวงษ์ . สุขภาพจิตในโรงเรียน . กรุงเทพมหานคร : , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒประสานมิตร , 2524
- เกษร ธิตะจारी . ศิลปะขั้นนำ . กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,
. มปป.
- เกษร ธิตะจारी . การสอนศิลปะในระดับอุดมศึกษา . กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 .
- เกษร ธิตะจारी . ผลการใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหาโดยการเน้นการจัดการชั้นเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ในการเรียนวิชาศิลปะศึกษาของนิสิตคณะครุศาสตร์ . กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542
- โกวิทย์ ประवालพฤษ . แฟ้มสะสมงาน . วารสารข้าราชการครู . (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2541) :
2 – 5 .
- โกศล ภูพลอย . การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 เขตการศึกษา 10 . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2532 .

- คมเพชร ฉัตรศุภกุล . กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒประสานมิตร , 2530
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ . คู่มือจัดกิจกรรมและสื่อเพื่อการพัฒนาจิตพิสัย ในระบบการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา . กรมการศาสนา , 2542
- ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ . เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน . ชลบุรี : โรงพิมพ์งามช่าง , 2543
- จุฑา บุรีภักดี . มนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู . กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา , 2533
- จุฑารัตน์ วิทยา . เทคนิควิธีสอนศิลปะเพื่อการสร้างเสริมศิลปะนิสัย . วารสารครุศาสตร์ 3 (มกราคม – มีนาคม 2536) : 5 – 12
- จันทิภา ลิ้มปิเจริญ . กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน . ภูเก็ต : ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว วิทยาลัยครูภูเก็ต , 2522
- จำเนียร ชวงโชติ . ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล . กรุงเทพมหานคร . โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2521
- ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม . พัฒนาการวัยรุ่นและบทบาทครู . เชียงใหม่ : โครงการตำรามหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2527
- เฉลิม วราวิทย์ . หลักและวิธีการสอน . กรุงเทพฯ : หน่วยพัฒนาคณาจารย์ ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2537
- ชวลิต ดาบแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ . วิธีสอนศิลปศึกษา ภาคทฤษฎีและแนวปฏิบัติตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 . กรุงเทพมหานคร . โอเดียนสโตร์ , 2525
- ชลุด นิมเสมอ . องค์ประกอบของศิลปะ . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2531
- ชูจิตต์ วัฒนารมย์ . ศึกษาคุณค่าของกิจกรรมศิลปะศึกษาต่อนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตามการรับรู้ของศิลปะศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษา . วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2528.
- ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์ . การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนไทยมุสลิมอายุ 7 ถึง 9 ปีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน . วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร . ศิลปะศึกษากับครูประถม . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตีรณสาร , 2525 .
- ทองเยี่ยม อมรรักษ์กุล . กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก , 2521
- ทัศนีย์ สงวนสัตย์ . บทบาทของครูกับกระบวนการเรียนการสอน . สารพัฒนาหลักสูตร 104 (มกราคม - มีนาคม 2534) : 14 – 17

- ทิตินา แชมมณี . 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543
- ทิตินา แชมมณี . กลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 . กรุงเทพมหานคร . บุรพาการพิมพ์ , 2522
- ทิตินา แชมมณี . การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา . กรุงเทพฯ : จุฬาฯ, 2528
- ทิตินา แชมมณี . การพัฒนากระบวนการคิด . วารสารครุศาสตร์ (ตุลาคม – ธันวาคม 2534) : 20-34 , 2534
- บรรจบ อรรถ . การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการใช้นวัตกรรม . วารสารครุศาสตร์ – อุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (พฤษภาคม 2541) : 19 –31 .
- บุญชม ศรีสะอาด . การพัฒนาการสอน . กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น , 2537
- บุญเรียง ขจรศิลป์ . สถิติวิจัย 1 . กรุงเทพฯ ฯ : พี เอ็น การพิมพ์ , 2539
- ประคอง กรวรรณสูตร . สถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535
- ประนอม เดชชัย . นวัตกรรมการเรียนการสอนและแนวปฏิบัติสังคมศึกษา . กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531
- ประนอม เดชชัย . แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา . คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2521
- ประภากร โฉมทองคำ . กลุ่ม : การสอนกลุ่มสัมพันธ์ในโรงเรียน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา 2522.
- ประเวศ วะสี . ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญา ทางรอดจากความหายนะ . กรุงเทพฯ ฯ : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์ , 2541 .
- ประภัศร นิยมธรรม . ศิลปะของเด็กเชิงจิตวิทยา . ภาควิชาพัฒนาตำราและเอกสาร กรมการฝึกหัดครู , 2522
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ . จิตวิทยาการศึกษา . กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ , 2534
- ประเทิน มหาจันทร์ . การสอนศิลปะในชั้นประถม . กรุงเทพมหานคร . โอเดียนสโตร์ , 2531
- বিদ্যা শীনেচয় . การศึกษาการวาดภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- พีระพงศ์ กุลพิศาล . “การสอนศิลปะเด็ก” ในมโนภาพทางการรับรู้ทางศิลปะ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการฝึกหัดครู. 2531

- พีระพงศ์ กุลพิศาล , นิพนธ์ ทวีกาญจน์ และ ทวีเกียรติ ไชยยงยศ . 3 มิติทัศนะทางศิลปะและ
ศิลปะศึกษา . กรมการฝึกหัดครู , 2533
- ไพโรจน์ สโมสร . จิตรกรน้อย . ใน ศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต , กรุงเทพฯ , อมรินทร์
การพิมพ์ , 2527
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ . เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาปรัชญาและทฤษฎีทางศิลปะศึกษา .
กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . 2542
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ . เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีความรู้และศิลปะศึกษา .
กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . ปปป
- เยาวพา เดชะคุปต์ . ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา .
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2516
- รณรงค์ รื่นกิจ . ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะศึกษาสำหรับเด็กชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,
2539
- รุ่ง แก้วแดง . ปฏิวัติการศึกษาไทย . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน , 2541 .
- เลิศ อานันท์ . ศิลปะกับเด็ก . กรุงเทพมหานคร . กราฟิคอาร์ต , 2518
- เลิศ อานันท์ . ความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะเด็กและจินตนาการใน ศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบัน
และอนาคต , อมรินทร์การพิมพ์ , 2527
- วัฒนาพร กระจุก . แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง . กรุงเทพฯ : บริษัท แอล ที เพรส
จำกัด , 2542
- วิชัย ไร่ทิม . การนำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอน วิชาศิลปะการตกแต่งระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เน้นทักษะกระบวนการ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์
ภาควิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536 .
- วิชัย วงศ์ใหญ่ . ศิลปะเด็ก:สภาพปัจจุบัน และ อนาคต . พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์
การพิมพ์, 2529.
- วิชัย วงศ์ใหญ่ . ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ .วารสารวิจัยทางการศึกษา
17 (2530) : 99 – 105
- วิชัย วงศ์ใหญ่ . กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ . กรุงเทพมหานคร
: สุวีริยาสาส์น , 2537

- วิรัตน์ คุ่มคำ . การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนศิลปะด้วยวิธีการระดมสมอง . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533
- วิจิตร เกตุคำ . กระบวนการกลุ่ม . กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522
- วิไลวรรณ สันถะโกมล . การเปรียบเทียบผลการสอนนิชาวรรณคดีไทย เรื่อง "ลิลิตตะเลงพ่าย" โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา . วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2522
- วิรัตน์ พิชญ์ไพญญ์ . ศิลปะในโรงเรียนประถม . กรุงเทพมหานคร . ไทยวัฒนาพานิช , 2529
- วิรุณ ตั้งเจริญ . ศิลปศึกษา . กรุงเทพมหานคร . วัฒนาพานิช , 2526
- วิโรจน์ ชาทอง และ ทำนอง จันทิมา . เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถม . กรุงเทพมหานคร . โอเดียนสโตร์ , 2517
- วีณา วัชรมาวิชัย . กลวิธีการเรียนและการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา . เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530
- วุฒิ วัฒนสิน . ศิลปะระดับมัธยมศึกษา . มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี , 2541
- ศิริชัย กาญจนวาสี . การวิจัยเชิงทดลองทางพฤติกรรมศาสตร์ : การออกแบบและการวิเคราะห์ข้อมูลในคณะครุศาสตร์ , ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาจากงานวิจัย , หน้า 101 – 120 . กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536
- ศิริพร ฉันทานนท์ . แก้ปัญหาชั้นเรียนขนาดใหญ่โดยใช้กิจกรรมกลุ่ม . สารพัฒนาหลักสูตร 11 (เมษายน – พฤษภาคม) , 2535
- สมจิต ธนสุกาญจน์ . จิตวิทยากับการศึกษา . กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา , 2522
- สมใจ สิทธิชัย . การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปศึกษา . หน่วยการเขียนภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) . วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535
- สมนึก นนธิจันทร์ . การเรียนการสอนและประเมินผลจากสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานดีเด่น . สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปราสาท : หน่วยศึกษานิเทศก์ . สุรินทร์ ; โรงพิมพ์รุ่งอรุณเกียรติออฟเซ็ท , 2540

สมนึก นนธิจันทร์ . การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลจากสภาพจริงของผู้เรียนโดยใช้

Portfolio .กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2544

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ และคณะ . หนังสือเรียน ส.ล.น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 . กรุงเทพมหานคร .

ไทยวัฒนาพานิช , 2529

สุรศักดิ์ หลาบมาลา . การสังเกตห้องเรียนที่ใช้วิธีเรียนแบบร่วมมือ . สารพัฒนาหลักสูตร 104

(ตุลาคม - ธันวาคม 2535) : 96 - 99

สุรางค์ ไคว์ตระกูล . จิตวิทยาการศึกษา . กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2537

สุพิน บุญชูวงศ์ . หลักการสอน . พิมพ์ครั้งที่ 7 . กรุงเทพมหานคร . สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ,

2538

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี .

กรุงเทพมหานคร . โอเดีย สแควร์ , 2542

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี . แผนพัฒนาการศึกษา

แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) . กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์ , 2539 .

อรรถัย มูลคำ , สุวิทย์ มูลคำ และ นกุล ศษุทธิ . การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดย

เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง . ทีพีพรินท์ , 2542

อรรถวรรณ พรสีมา . การคิด . กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาทักษะการคิด , 2543

อรอนงค์ ฤทธิธำชัย . การศึกษาการวาดภาพการ์ตูนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใน

กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538.

อารี รังสินันท์ . การสังเกตและฝึกงานพฤติกรรมเด็ก . โรงพิมพ์จุรินทร์ไทย . 2523

อุบล ตูจินดา . หลักและวิธีการสอนศิลปะ . กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ , 2532

อำไพ ตีรณสาร . แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนศิลปะที่พึงประสงค์ . ครุศิลป์ 4 : 2534

อำไพ ตีรณสาร . ขยายมุมมองการเรียนรู้ศิลปะ . วารสารครุศาสตร์ 1 (กรกฎาคม – กันยายน

2536) : 64 - 76

โสภาส บุญครองสุข . การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มกับการทำกิจกรรม

เป็น

รายบุคคล . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533

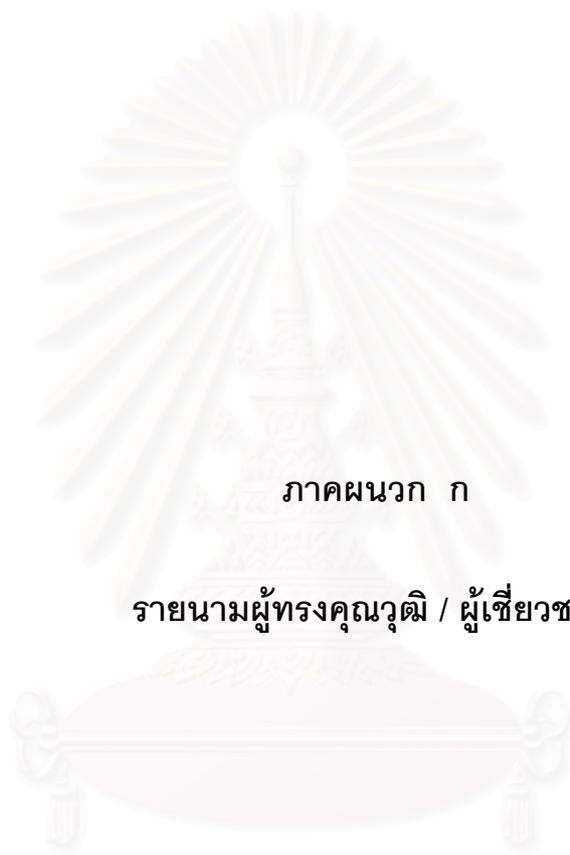
อุทุมพร จามรมาน , การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน , กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วน

จำกัด ฟีนีเพล็กซ์ซิ่ง , พิมพ์ครั้งที่ 2 , 2532 .

ภาษาอังกฤษ

- Anastasi Anne . Differential Psychology . New York : The Macmillian Company , 1958
- Barken , Manueal . Foundation for Art Education . New York : The Ronail press company , 1955.
- Button L. 1974 . Development Group Work With Andolent . London : University of London Press , Ltd .
- Catright , Dorwin and Alwin Zender . 1968 . Group Dynamics . (3 rd. ed.) New York : Harper and Row Publishers .
- Freeman , Patricia charlene. The Impact of a learning styles intervention on work group effectiveness. ED.D . North Carolina State University , 1997 .
Dissertation Abstracts International . 58 (1997) : 2114 A .
- Gully . H.E. 1968 . Discussion Conference and Group Process . New York : Mc Graw – Hill
- Herberholz, Donald ; and Alexander, Kay. 1985. Developing artistic and perceptual awareness : art practice in elementary classroom. Iowa : Wm.C. Brown Publisher Dubuque.
- Henry, I Fah Jean . The effect of group process training on team effectiveness (collaborative learning) . Ph.D Dissertation . Texas Woman's University , 1997 . Dissertation Abstracts International . 58 (1997) : 1607 A .
- Horovitz , Betty Lark , Understanding Children's Art for Better Teaching . Columbus , Ohio : Charles E. Merrill .
- Hubbard . G. (1969) Art in High School . Wadsworth Publishing .
- Huffman , E. Authen Rubrics . Art Education 51 (January 1998) : 64 – 68
- Huwitz, Al.;and Day ,Micheal. 1991 . Children and their art. Florida : Harcourt Brace Jovanovich Inc.
- Italo L. Francesco . Art Education . Harper&Brother Publishers . NY , 1958
- Jacob,et al. (1996) Effect a cooperative Learning Method on Maththematics Achievement and Effective Outcomes of Students in a Private Elementary Schools . Journal of Reasearch and Development in Education . 29 (4) : 195 - 201

- Kellogg, Rhoda. 1967. Understanding children's art. Psychology Today 1:16-25.
- Lowenfeld, V.; and Brittain, W.L. 1987. Creative and mental growth. New Jersey : Macmillan Publishing Company.
- Marzan, Betty.;and Mattil, L. Edward. 1981 Meaning in children's art.New Jersey : Prentice-Hall.
- Mayesky, Mary. 1995. Creative activities for young children.New York : Delmar Publisher
- Miller. William Cook . The Multi – Age Classroom : A Description of Multi – Age Group Teaching Practise in Elementary School. PH.D . Micigan State University , 1991 . Dissertation Abstracts International . 52-06 (1997) : 2010 A .
- Piaget, J and Inhelder, Barbel.1966.The psychology of the child. Translated by Helen Weaver.New York : Basic Books.
- Schirmacher, Robert. 1993. Art and creative development for young.New York : Delmar Publisher .
- Sharan . et . al.(1984) Cooperative Learning in the Classroom . Research in Desegregated Schools . Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum Associates .
- Town and Grant . (1997) I Believe I will Out of This Class Actually knowing Something : Cooperative Learning Activities in Physical Chemistry . Journal of Research in Science Teaching . 34 (August) : 819 - 835
- Vidakovic, Draga . Cooperative learning : Differences between group and individual process of construction of the concept of inverse function . Ph.D Dissertation. Purdue University , 1993 . Dissertation Abstracts International . 54 (1993) : 3361 A .
- Ohlsen . M.E. 1970 . Group Couseling . New York : Holt , Rinehart and Winston .
- Ottaway . A.K.G. 1966 . Learning Through Group Experienees . London : Routhiedge and Kegan Paul.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

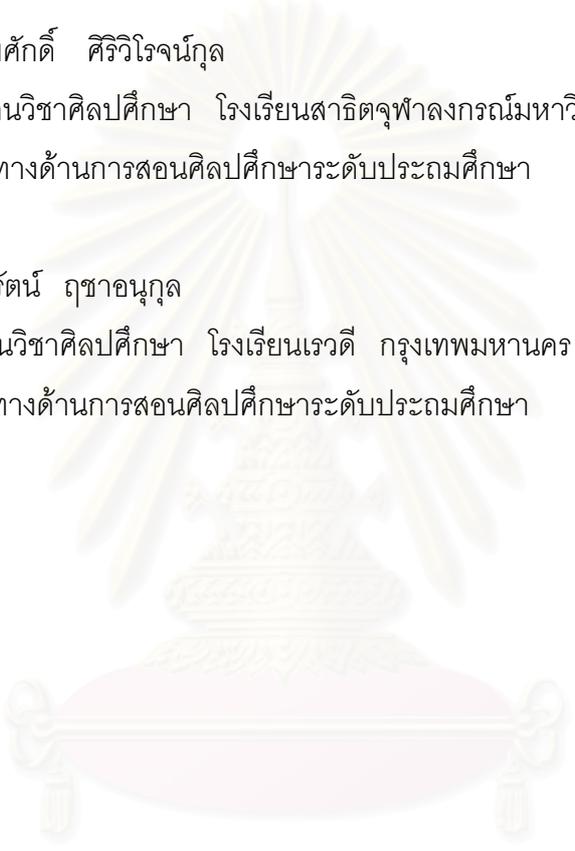
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สันติ คุณประเสริฐ
อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศิลปศึกษา
2. รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ พรสีมา
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่ม
3. อาจารย์สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์กุล
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา
4. อาจารย์วิรัตน์ คุ่มคำ
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา โรงเรียนวัดสี่สุก กรุงเทพมหานคร
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา
5. อาจารย์สุวรรณี ฤชาอนุกุล
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา โรงเรียนเรวดี กรุงเทพมหานคร
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา

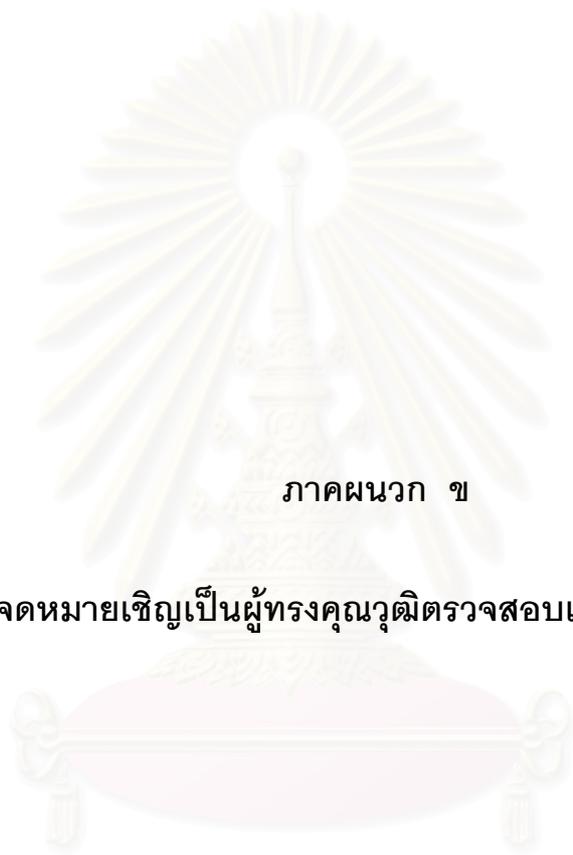
สถาบันวิจัยปฏิบัติการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจผลงาน

1. อาจารย์ ทินกร บัวพลู
รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปศึกษา
2. อาจารย์ สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์กุล
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา
3. อาจารย์ สุวรรตน์ ฤชาอนุกุล
อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา โรงเรียนเวรดี กรุงเทพมหานคร
ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

จดหมายเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)2181

วันที่ ๕ ธันวาคม 2544

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ

ด้วย นายกิริติ ศรีสุชาติ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจारी เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น ตามเอกสารที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2770.0603)306

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

23 มกราคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อรพวรรณ พรสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายกิริติ ศรีสุชาติ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจारी เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2680

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)1876

วันที่ พฤศจิกายน 2544

เรื่อง ขออนุญาตเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองคณบดีและผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

ด้วย นายกิริติ ศรีสุชาติ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจารี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ อาจารย์สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์กุล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ อาจารย์สมศักดิ์ ศิริวิโรจน์กุล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีนุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ทม.0302(2770.0603)1877

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

พฤศจิกายน 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

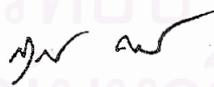
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสี่ศอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายกิริติ ศรีสุชาติ นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร จิตะจาร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ อาจารย์วิรัตน์ คุ้มคำ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ อาจารย์วิรัตน์ คุ้มคำ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2680

ที่ ทม.0302(2770.0603)1878

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

พฤษภาคม 2544

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

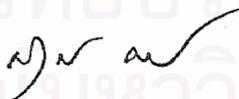
เรียน ผู้จัดการโรงเรียนเรวัต

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายกิริติ ศรีสุชาติ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "ผลการสอนวาดภาพระบายสีด้วยเทคนิคกระบวนการกลุ่มที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจาวี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ อาจารย์สุวรรณี ฤชาอนุกุล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ อาจารย์สุวรรณี ฤชาอนุกุล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร.218-2680

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมในการวาดภาพระบายสี

เวลา 5 นาที

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วใส่เครื่องหมาย ๕ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็น

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. นักเรียนชอบวาดภาพ					
2. นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการวาดภาพ					
3. นักเรียนมีความพึงพอใจในผลงานที่ตัวเองวาด					
4. นักเรียนชอบวาดภาพเมื่อมีเวลาว่าง					
5. นักเรียนชอบดูภาพวาดตามสถานที่ต่างๆ					
6. นักเรียนเคยแสดงภาพที่ตัวเองวาดให้ผู้อื่นดู					
7. นักเรียนยอมรับคำวิจารณ์ผลงานตนเองจากผู้อื่น					
8. นักเรียนวาดภาพด้วยความมั่นใจ					
9. นักเรียนคิดว่าตนเองได้รับประโยชน์จากการวาดภาพ					
10. นักเรียนนำความรู้ด้านการวาดภาพไปใช้ในชีวิตประจำวัน					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

คำสั่ง ให้ใส่เครื่องหมาย ๕ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่เป็นจริง

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้สังเกตการณ์

ชื่อนักเรียน..... เลขที่

วันที่ เวลา

เรื่อง

ลำดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ความพร้อมในการเรียน					
2	ปฏิบัติตามระเบียบของการเรียน					
3	การให้ความร่วมมือในกลุ่ม					
4	ความตั้งใจและสนใจเรียน					
5	การแสดงออกความคิดเห็น					
6	ทำงานอย่างเต็มความสามารถ					
7	ร่วมปรึกษากับเพื่อนในกลุ่ม					
8	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมกลุ่ม					
9	ปฏิบัติงานตลอดคาบเรียน					
10	การควบคุมพฤติกรรม					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ - นามสกุล เลขที่ ชั้น

ตอนที่ 4 แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

เวลา 5 นาที

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
2. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากสมาชิก					
3. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับงานทำ					
4. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้กล้าแสดงออก					
5. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงาน					
6. รูปแบบการจัดกลุ่มทำให้อยากทำกิจกรรม					
7. กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดความคิดหลากหลาย					
8. กิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการแข่งขันการทำงาน					
9. กิจกรรมกลุ่มทำให้อยากเรียนศิลปะ					
10. กิจกรรมกลุ่มช่วยให้เพลิดเพลินและสนุกกับการเรียน					

ความคิดเห็นอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินผลงานศิลปะ

หัวข้อการประเมิน	ลำดับผลงาน																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
การปฏิบัติงานตามหัวข้อที่กำหนด (10 คะแนน)																				
การวาดภาพ																				
ความสมบูรณ์ในการวาด (10 คะแนน)																				
การจัดภาพ (10 คะแนน)																				
ความสามารถในการวาดภาพ (10 คะแนน)																				
การระบายสี																				
การใช้สี (10 คะแนน)																				
ความสามารถในการระบายสี (20 คะแนน)																				
ความคิดสร้างสรรค์ (20 คะแนน)																				
ภาพรวมของผลงาน (10 คะแนน)																				
รวม 100 คะแนน																				

แผนการสอน 1

เรื่อง เส้น รูปร่าง รูปทรง

เวลา 50 นาที

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

วันที่

สาระสำคัญ เส้นลักษณะต่างๆ รูปร่าง รูปทรง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเขียนภาพระบายสี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถบอกถึงลักษณะ ของเส้นและรูปร่าง รูปทรง ประเภทต่างๆ ได้
2. สามารถนำเส้นมาประกอบเป็นรูปร่าง รูปทรงได้

เนื้อหา

1. ลักษณะเส้น รูปร่าง รูปทรง ประเภทต่างๆ
2. การนำเส้นมาประกอบเป็นรูปร่าง รูปทรง

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายถึงกิจกรรมและเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันถึงกิจกรรมที่จะทำในสัปดาห์นี้
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ตามรูปเหลี่ยมต่างๆ กลุ่มละ 5 คน ดังนี้
 - รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส
 - รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
 - รูปสามเหลี่ยม
 - รูปวงกลม
 - รูปวงรี
 - รูปหลายเหลี่ยม
 - รูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน
 - รูปสี่เหลี่ยมคางหมู
3. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามรูปที่ได้รับ
4. ให้นักเรียนเขียนชื่อลงในกลุ่มที่กำหนดไว้บนโต๊ะ
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเส้นมาประกอบเป็นรูปร่าง รูปทรง ให้ได้มากที่สุด ในเวลา 10 นาที
6. ให้นักเรียนนำรูปร่าง รูปทรง ที่แต่ละกลุ่มเสนอความคิดออกมานั้นมาร่วมกันอภิปรายร่วมกัน

7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มมาสร้างผลงานคนละ 1 ภาพ โดยให้นำรูปร่าง รูปทรง มาประกอบเป็นภาพบ้าน ภาพคน หรือภาพสิ่งของและลงสีให้สวยงาม
8. ทำยี่สิบโมงครูและนักเรียนมาร่วมกันประเมินกิจกรรมที่ทำในชั่วโมงนี้ว่าได้รับความรู้ อะไรบ้าง

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. สื่อเกี่ยวกับเรื่อง เส้น รูปร่าง รูปทรง
3. กระดาษ 80–100 ปอนด์
4. อุปกรณ์การวาดภาพ (ดินสอ ยางลบ สี)

การวัดและประเมินผล

ประเมินจากผลงาน

ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

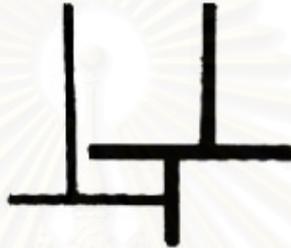
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาในการสอน

แผนการสอนที่ 1 เส้น รูปว่าง รูปทรง

เส้น หมายถึง จุดหลายๆ จุดที่เรียงชิดติดกัน หรือการลากจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ในทางศิลปะเส้นจะให้ความรู้สึกและความหมายแตกต่างกัน โดยอาจแบ่งชนิดของเส้นได้ ดังนี้

1. **เส้นตั้ง** หมายถึง เส้นที่ลากตั้งลงมาหรือลากขึ้นไปจากระดับพื้นและทำมุมฉากกับระดับพื้น ให้ความรู้สึกถึงความมั่นคง ความมีระเบียบ ความแข็งแรง

2. **เส้นนอน** หมายถึง เส้นที่ลากขนานกับพื้น ให้ความรู้สึกไม่เคลื่อนไหว สงบนิ่ง กว้างขวาง

3. **เส้นเฉียง** หมายถึง เส้นที่ลากให้เอนจากแนวตั้งแต่ไม่เอนจนขนานกับพื้น เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ความไม่แน่นอนและเกิดทิศทาง

4. **เส้นโค้ง** หมายถึง เส้นที่ถูกลากให้โค้งไม่ตรง ไม่เป็นเหลี่ยม ให้ความรู้สึกอ่อนโยน นุ่มนวล แสดงความอ่อนน้อม

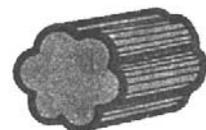
5. **เส้นซิกแซก** หมายถึง เส้นที่ลากเฉียงขึ้นและลงสลับกัน เหมือนฟันปลาหรือฟันเลื่อย เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวรุนแรง

รูปร่าง

รูปทรง

รูปร่าง รูปทรง เกิดจากเส้นที่เดินครบวงจร โดยรูปร่างมีลักษณะ 2 มิติ ได้แก่ ความกว้างกับความยาวในระนาบแบน เหมือนกับการฉายไฟไปที่วัตถุแล้วเกิดเงาตกทอดที่ฉาก ลักษณะของเงานั้นถือเป็นรูปร่าง ส่วนรูปทรงมี 3 มิติ ได้แก่ ความกว้าง ความยาว และความลึก ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า วัตถุคือรูปทรง ส่วนเงาของวัตถุเป็นรูปร่าง

แผนการสอน 2

เรื่อง สี

เวลา 50 นาที

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

วันที่

สาระสำคัญ สีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเขียนภาพระบายสี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถบอกลักษณะและประเภทของสีต่างๆได้
2. สามารถผสมสีได้ตามขั้นของสี

เนื้อหา

1. การแบ่งประเภทสีตามการผสมสีในแต่ละขั้น
2. การแบ่งประเภทสีออกเป็น สีร้อน สีเย็น สีตรงข้าม สีกลมกลืน

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายถึงกิจกรรมและเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันถึงกิจกรรมที่จะทำในสัปดาห์นี้
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ตามสีของกระดาษแก้วต่างๆ กลุ่มละ 5 คน ดังนี้
กระดาษแก้วสีแดง กระดาษแก้วสีเหลือง กระดาษแก้วสีน้ำเงิน กระดาษแก้วสีส้ม
กระดาษแก้วสีเขียว กระดาษแก้วสีม่วง กระดาษแก้วสีขาว กระดาษแก้วสีดำ
3. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามรูปที่ได้รับ
4. ให้นักเรียนเขียนชื่อลงในกลุ่มที่กำหนดไว้บนโต๊ะ
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มดูภาพตัวอย่างแล้ว แล้วแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าภาพที่ให้ดูนั้นส่วนใหญ่ในภาพมีสีอะไร และให้ความรู้สีได้อย่างไร ให้เวลา 5 นาที
6. ให้นักเรียนช่วยกันนำสีโปสเตอร์สีเหลือง แดง น้ำเงิน ที่ครูแจกให้นำมาผสมกันเป็นคู่สีลง คือ สีแดง + สีน้ำเงิน , สีแดง + สีเหลือง , สีเหลือง + สีน้ำเงิน แล้วระบายลงบนกระดาษวงกลมที่เตรียมไว้ให้ พร้อมกับอธิบายว่าเกิดจากสีอะไรผสมกันในสัดส่วนเท่าใด
7. ให้นักเรียนนำผลงานที่ทำออกมานำเสนอหน้าห้อง และร่วมกันอภิปราย
8. ทำขั้วโมงครูและนักเรียนมาร่วมกันประเมินกิจกรรมที่ทำในชั่วโมงนี้ว่าได้รับความรู้อะไรบ้าง

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. สื่อเกี่ยวกับเรื่อง สี
3. กระดาษ 80-100 ปอนด์
4. อุปกรณ์การวาดภาพ (ดินสอ ยางลบ สี)
5. สีน้ำ หรือ สีโปสเตอร์

การวัดและประเมินผล

ประเมินจากผลงาน

ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาในการสอน

แผนการสอนที่ 2 สี

สี หมายถึง ความเข้มของแสงที่ปรากฏในสายตาซึ่งทำให้เรามองเห็นเป็นสีต่างๆ กัน

แม่สี คือ สีที่ผสมเป็นสีต่างๆ ได้หลายสี แม่สีหลักมีอยู่ด้วยกัน 3 สี คือ เหลือง แดง น้ำเงิน

สีขั้นที่ 2 เกิดจากการผสมสีของแม่สีทั้ง 2 สีอย่างละเท่ากัน คือ

สีเหลือง + สีแดง จะเป็น **สีส้ม**

สีเหลือง + สีน้ำเงิน จะเป็น **สีเขียว**

สีแดง + สีน้ำเงิน จะเป็น **สีม่วง**

สีขั้นที่ 3 เกิดจากการผสมของแม่สีขั้นที่ 2 จะเกิดเป็นสีดังนี้

สีแดง + สีส้ม จะเป็น **สีส้ม – แดง**

สีแดง + สีม่วง จะเป็น **สีแดง – ม่วง**

สีน้ำเงิน + สีม่วง จะเป็น **สีน้ำเงิน – ม่วง**

สีน้ำเงิน + สีเขียว จะเป็น **สีน้ำเงิน – เขียว**

สีเหลือง + สีน้ำเงิน จะเป็น **สีน้ำเงิน – เหลือง**

สีเหลือง + สีส้ม จะเป็น **สีเหลือง – ส้ม**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอน 3

เรื่อง การจัดองค์ประกอบ

เวลา 50 นาที

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

วันที่

สาระสำคัญ การจัดองค์ประกอบเป็นสิ่งสำคัญในการเขียนภาพระบายสี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถวาดภาพได้โดยใช้หลักการจัดภาพ

เนื้อหา

1. ลักษณะการจัดองค์ประกอบ เรื่อง หน่วย ความสมดุล จุดเด่นหรือจุดสนใจ
2. การวาดภาพโดยใช้หลักการจัดองค์ประกอบ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายถึงกิจกรรมและเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันถึงกิจกรรมที่จะทำในสัปดาห์นี้
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ตามรูปภาพต่างๆ กลุ่มละ 5 คน ดังนี้ ภาพบ้าน ต้นไม้ พุ่มไม้ สุนัข นก กอหญ้า พระอาทิตย์ กระจอก
3. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามรูปที่ได้รับ
4. ให้นักเรียนเขียนชื่อลงในกลุ่มที่กำหนดไว้บนโต๊ะ
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดภาพจากองค์ประกอบที่กำหนดให้ได้แก่ ภาพบ้าน ต้นไม้ พุ่มไม้ สุนัข นก กอหญ้า พระอาทิตย์ กระจอก ลงในกระดาษแข็งที่กำหนด เมื่อจัดวางจนเป็นที่พอใจนักเรียนสามารถเพิ่มเติมส่วนต่างๆของภาพตามที่ต้องการ และลงสีให้สวยงาม ให้เวลา 30 นาที
6. ให้นักเรียนนำภาพที่แต่ละกลุ่มทำมา ออกมาร่วมกันวิจารณ์ระหว่างครูและนักเรียน
7. ทำขั้วโมงครูและนักเรียนมาร่วมกันประเมินกิจกรรมที่ทำในชั่วโมงนี้ว่าได้รับความรู้ อะไรบ้าง

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. แผนภูมิเกี่ยวกับเรื่องการจัดองค์ประกอบ
3. กระดาษแข็ง
4. อุปกรณ์การวาดภาพ (ดินสอ ยางลบ สี)
5. กาว

การวัดและประเมินผล

ประเมินจากผลงาน

ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาในการสอน

แผนการสอนที่ 3 การจัดองค์ประกอบ

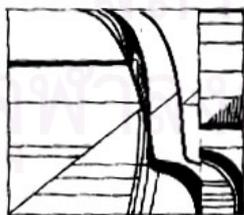
การจัดองค์ประกอบ คือ การนำเอาสิ่งต่างๆ ทั้ง เส้น รูปว่าง รูปทรง สี มาจัดวางให้สวยงาม หากในการวาดภาพไม่คำนึงถึงหลักการจัดภาพแล้ว ภาพที่เขียนออกมาจะขาดความสมบูรณ์ หลักการจัดภาพมีดังนี้

1. **หน่วย (Unit)** หมายถึง รูปต่างๆ ในภาพ รูปควรมีขนาดที่เหมาะสมกับขนาดของกรอบภาพไม่ใหญ่และไม่เล็กจนเกินไป และไม่วางกระจัดกระจาย ควรวางเป็นกลุ่มรวมกันอย่างเหมาะสม

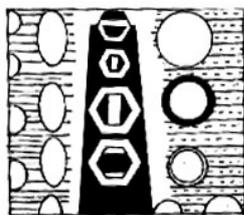
2. **ความสมดุลย์ (Balance)** หมายถึง การจัดองค์ประกอบที่ให้ความรู้สึกภาพนั้นๆ มีน้ำหนักเท่ากัน การจัดองค์ประกอบจะจัดวางส่วนประกอบให้มากไปข้างหนึ่งก็ไม่ดี เพราะจะทำให้ภาพนั้นดูแล้วไม่ สมดุลย์กัน การจัดภาพให้เกิดการสมดุลย์กันทำได้ 2 แบบ คือ

3. **จุดเด่นหรือจุดสนใจ (Emphasis)** ความงามของงานนั้นๆ จะต้องมีส่วนใดส่วนหนึ่งในภาพที่สะดุดตา เพื่อให้ผู้พบเห็นสนใจ งานที่ไม่มีจุดเด่นก็ทำให้งานขาดความน่าสนใจ จุดเด่นนั้นเป็นจุดที่ส่วนอื่นๆ ในพื้นภาพต้องพียงพียงเพื่อให้ภาพสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน จุดเด่นอาจเกิดได้จากขนาด (เช่น ขนาดใหญ่เป็นคุณสมบัติที่ดึงดูดความสนใจได้ง่าย คล้ายสิ่งที่อยู่ใกล้สายตา) หรือสี (เช่น สีร้อนที่เข้มข้มย่อมดึงดูดสายตาได้เร็วกว่าสีเย็นที่เข้มข้ม) หรือ ตำแหน่ง (เช่น ตำแหน่งเหนือจุดศูนย์กลางภาพไปทางซ้ายหรือขวา)

การจัดภาพที่ดีต้องมีการจัดภาพให้มีเอกภาพ (Unity) หรือจัดให้สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาพวาดใดก็ตามถ้าขาดเอกภาพก็จะเป็นงานที่สมบูรณ์ไม่ได้ เช่น ภาพเขียนที่มีหลายเรื่องและแต่ละเรื่องก็ไม่มีความสัมพันธ์กัน ก็ไม่จัดว่าเป็นภาพเขียนที่ไม่มีเอกภาพ เพราะผู้ดูจะไม่รู้เรื่องว่าเป็นอะไรกันแน่

การสร้างจุดเด่นด้วยเส้น

การสร้างจุดเด่นด้วยรูปว่าง รูปทรง

แผนการสอน 4

เรื่อง รูปและพื้นหลัง

เวลา 50 นาที

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

วันที่

สาระสำคัญ รูปและพื้นหลังเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเขียนภาพระบายสี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถแยกความแตกต่างระหว่างรูปและพื้นหลังได้
2. สามารถวาดภาพแสดงความผสมผสานกลมกลืนของรูปและพื้นได้

เนื้อหา

1. ความหมายของรูปและพื้น
2. การนำรูปและพื้นมาใช้ในการวาดภาพ

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายถึงกิจกรรมและเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันถึงกิจกรรมที่จะทำในสัปดาห์นี้
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ตามกระดาษสีต่างๆ กลุ่มละ 5 คน ดังนี้ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน สีส้ม สีเขียว สีม่วง สีขาว สีดำ
3. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามกระดาษสีที่ได้รับ
4. ให้นักเรียนเขียนชื่อลงในกลุ่มที่กำหนดไว้บนโต๊ะ
5. ให้นักเรียนดูภาพที่ครูให้มาเป็นประโยชน์ แล้วร่วมกันอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาพว่ามีอะไรบ้าง คือ ส่วนใดเป็นภาพหลักและส่วนใดเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ภาพสมบูรณ์ (พื้นหน้าและพื้นหลัง)
6. ให้นักเรียนช่วยกันสร้างภาพให้สมบูรณ์จากรูปที่ครูกำหนดให้ (บ้าน ต้นไม้) และให้นักเรียนเพิ่มเติมส่วนที่เป็นพื้นหน้า พื้นหลังและส่วนอื่นๆตามความเหมาะสมให้นักเรียนนำภาพบ้านที่แต่ละกลุ่มเพิ่มเติมส่วนพื้นหน้าและพื้นหลังออกมานำเสนอ
7. ให้นักเรียนนำภาพที่แต่ละกลุ่มทำมา ออกมาร่วมกันวิจารณ์ระหว่างครูและนักเรียน
8. ให้นักเรียนวาดภาพโดยมีภาพ บ้านและต้นไม้ โดยใช้หลักการของรูปและพื้นหลังพร้อมทั้งลงสีให้สวยงาม คนละ 1 ภาพ
9. ท้ายชั่วโมงครูและนักเรียนมาร่วมกันประเมินกิจกรรมที่ทำในชั่วโมงนี้ว่าได้รับความรู้อะไรบ้าง

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. สื่อเกี่ยวกับเรื่องรูปและพื้นหลัง
3. กระดาษ 80-100 ปอนด์
4. อุปกรณ์การวาดภาพ (ดินสอ ยางลบ สี)

การวัดและประเมินผล

ประเมินจากผลงาน

ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาในการสอน

แผนการสอนที่ 4 รูปและพื้นหลัง

ภาพต่างๆ ไปจะแบ่งสิ่งต่างๆ ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นรูปและส่วนที่เป็นพื้นหลัง ดังนั้นรูปกับพื้นหลังจึงมีความสัมพันธ์กันมาก ส่วนที่เป็นรูปจัดเป็นส่วนสำคัญของภาพทั้งหมด สิ่งต่างๆ คือ เมื่อมองไปที่ภาพจะเห็นส่วนที่เป็นรูปก่อน ส่วนที่เป็นพื้นหลังนั้นเพียงแต่ช่วยให้ภาพนั้นสวยงามและน่าสนใจขึ้น

การระบายสีต้องพิจารณาทั้งรูปและพื้นหลัง ถ้ารูปเป็นสีอ่อนพื้นหลังควรเป็นสีเข้ม ถ้ารูปเป็นสีเข้มพื้นหลังก็ควรเป็นสีอ่อน ถ้ารูปเป็นรูปภาพเรื่องราวต่างๆ ควรทำให้ความเข้มอ่อนต่างกัน โดยยึดเอาส่วนที่ถูกบังให้เป็นพื้นหลัง อย่างไรก็ตามบางส่วนของภาพเป็นได้ทั้งรูปและพื้นหลัง

บทบาทระหว่างรูปและพื้นหลัง

หลักการง่ายๆ ที่สามารถใช้สังเกตว่าส่วนใดแสดงบทบาทของรูป ส่วนใดเป็นส่วนที่เป็นพื้นหลังสามารถสรุปอย่างง่าย ๆ ดังนี้

1. พื้นมักจะมีอาณาบริเวณมากกว่ารูปและพื้นมักจะเป็นส่วนที่มีความเรียบง่ายกว่าส่วนที่เป็นรูป โดยรายละเอียดสำคัญจะเน้นไปที่ส่วนที่เป็นรูป
2. ในกรณีของการทับซ้อนของภาพ เรามักเห็นว่าสิ่งที่อยู่ด้านหน้าเป็นรูป ในขณะที่ส่วนที่ถูกทับหรือบังอยู่นั้นเป็นส่วนที่เป็นพื้นหลัง
3. พื้นหลังอาจเป็นบริเวณที่เรารับรู้ในลักษณะของพื้นระนาบแบนหรือบริเวณว่างที่มีระยะลึกต้นประกอบอยู่ก็ได้
4. ในกรณีของสี สีที่มีความเข้มข้นสูงจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ด้านการเห็นได้มากกว่า เช่น การใช้สีในกลุ่มสีร้อนจะวิ่งเข้าสู่สายตาได้ชัดเจนกว่าสีในกลุ่มเย็น ดังนั้นสีในวรรณะนี้จึงมีความเป็นส่วนของรูปได้มากกว่า
5. ขนาดที่ใหญ่กว่ามักให้ความรู้สึกใกล้กว่า จึงดูจะมีความเป็นรูปมากกว่าขนาดที่เล็กกว่า

แผนการสอน 5

เรื่อง การวาดภาพถ่ายทอดประสบการณ์และ เหตุการณ์ต่าง ๆ **เวลา** 50 นาที
วันที่
ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

สาระสำคัญ การถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ในชุมชนหรือเหตุการณ์ที่ประทับใจออกมา ทำให้เกิดการแสดงออกทางความคิด ปลูกฝังให้เป็นคนช่างสังเกต

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถเขียนภาพระบายสีจากเหตุการณ์และประสบการณ์ที่นักเรียนที่พบเห็น ออกมาได้สนุกสนานเพลิดเพลินในการเขียนภาพอย่างอิสระ

เนื้อหา

1. การเขียนภาพจากเหตุการณ์ – ประสบการณ์

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายถึงกิจกรรมและเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันถึงกิจกรรมที่จะทำใน สัปดาห์นี้
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ตามไปสการ์ดรูปทิวทัศน์ต่างๆกลุ่มละ 5 คน ดังนี้ ภาพทะเล ภาพภูเขา ภาพวัด ภาพน้ำตก ภาพบ้านตากอากาศ ภาพสวนสัตว์ ภาพสวนสนุก ภาพพระราชวัง
3. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามไปสการ์ดที่ได้รับ
4. ให้นักเรียนเขียนชื่อลงในกลุ่มที่กำหนดไว้บนโต๊ะ
5. ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าประสบการณ์ที่ประทับใจมากที่สุดเล่าให้กลุ่มฟัง และให้ในกลุ่มเลือกตัวแทนออกมาเล่าเหตุการณ์ประทับใจให้เพื่อนฟัง ใช้เวลา 10 นาที
6. ให้แต่ละกลุ่มสร้างผลงานโดยให้แต่ละกลุ่มวาดภาพเหตุการณ์ที่ในกลุ่มประทับใจ พร้อมเขียนอธิบาย แล้วลงสีให้สวยงาม
7. ให้นักเรียนนำภาพที่แต่ละกลุ่มทำมา ออกมาร่วมกันวิจารณ์ระหว่างครูและนักเรียน
8. ให้นักเรียนวาดภาพเหตุการณ์ที่นักเรียนประทับใจมาคนละ 1 ภาพ พร้อมทั้งลงสีให้สวยงาม
9. ทำขั้วโมงครูและนักเรียนมาร่วมกันประเมินกิจกรรมที่ทำในชั่วโมงนี้ว่าได้รับความรู้ อะไรบ้าง

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. สื่อเรื่องการจัดองค์ประกอบ
3. กระดาษ 80-100 ปอนด์
4. อุปกรณ์การวาดภาพ (ดินสอ ยางลบ สี)

การวัดและประเมินผล

ประเมินจากผลงาน

ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาในการสอน

แผนการสอนที่ 5 ภาพเขียนถ่ายทอดประสบการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ

ประสบการณ์ หมายถึง เหตุการณ์ต่างๆ ที่เคยเกิดขึ้นกับทุกคน ซึ่งทุกคนจะสามารถจำเหตุการณ์เหล่านั้นได้ดี

การเขียนภาพถ่ายทอดประสบการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ นอกจากจะเป็นการฝึกให้รู้จักการถ่ายทอดความคิดและประสบการณ์โดยการเขียนภาพระบายสี ยังทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในการแสดงออกอย่างอิสระ ประสบการณ์แบ่งออกเป็นลักษณะใหญ่ๆ 3 ลักษณะคือ

1. ประสบการณ์ที่น่าภาคภูมิใจหรือน่ายินดี
2. ประสบการณ์ที่น่าเศร้าหรือเสียใจ
3. ประสบการณ์ที่สนุกสนาน ตลก ขบขัน

ส่วนภาพเหตุการณ์ต่างๆ ในชุมชน ได้แก่ การทำบุญตักบาตร งานแสดงบนเวที งานแข่งขันกีฬา งานสงกรานต์ งานปีใหม่ เป็นต้น

นอกจากนี้การเขียนภาพระบายสีจากประสบการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ต้องคำนึงถึงการจัดภาพและการใช้สีประกอบด้วย กล่าวคือ การจัดภาพใดภาพหนึ่งจะต้องมีจุดเด่นหรือจุดสนใจของภาพจุดเดียวเท่านั้นตามเนื้อเรื่อง ขนาดของภาพจะต้องเหมาะสมกับหน้ากระดาษ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการสอน 6

เรื่อง การวาดภาพประเพณีไทย

เวลา 50 นาที

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5

วันที่

สาระสำคัญ การวาดภาพประเพณีไทย เป็นการวาดภาพที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของศิลปะสากลและศิลปะไทยช่างชัดเจน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถอธิบายถึงลักษณะประเพณีไทยได้
2. สามารถแยกความแตกต่างของภาพศิลปะไทยและศิลปะสากลอย่างถูกต้อง

เนื้อหา

1. การการเขียนภาพศิลปะและประเพณีไทย
2. ลักษณะภาพไทย

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายถึงกิจกรรมและเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตรงกันถึงกิจกรรมที่จะทำในสัปดาห์นี้
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ตามไปสการ์ดรูปศิลปะไทยต่างๆ กลุ่มละ 5 คน ดังนี้ ภาพพระพุทธรูป ภาพเจดีย์ ภาพวัด ภาพโบสถ์ ภาพลายไทย ภาพงานประเพณี สงกรานต์ ภาพประเพณีลอยกระทง ภาพเวียนเทียน
3. ให้นักเรียนเข้ากลุ่มตามไปสการ์ดที่ได้รับ
4. ให้นักเรียนเขียนชื่อลงในกลุ่มที่กำหนดไว้บนโต๊ะ
5. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นอกจากภาพที่ครูนำมาแสดงให้ดูแล้ว ยังมีภาพศิลปะไทยหรือประเพณีไทยอะไรอีก ให้เวลา 10 นาที
6. ให้นักเรียนนำสิ่งที่ร่วมอภิปรายกันแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ
7. ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มมาสร้างผลงานคนละ 1 ภาพ โดยวาดภาพประเพณีไทยหรือความเป็นอยู่แบบไทย และลงสีให้สวยงาม
8. ทำขั้วโมงครูและนักเรียนมาร่วมกันประเมินกิจกรรมที่ทำในชั่วโมงนี้ว่าได้รับความรู้ อะไรบ้าง

สื่อการเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. แผนภูมิเรื่องศิลปะและประเพณีไทย
3. กระดาษ 80-100 ปอนด์
4. อุปกรณ์การวาดภาพ (ดินสอ ยางลบ สี)
5. ภาพตัวอย่างประกอบการสอน

การวัดและประเมินผล

ประเมินจากผลงาน

ประเมินจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาในการสอน

แผนการสอนที่ 6 การเขียนภาพศิลปะและประเพณีไทย

ศิลปะและประเพณีไทยมีความสง่างาม นุ่มนวล เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นจากความบันดาลใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่เป็นศิลปะที่มีความงามเนื้อธรรมชาติ

ภาพเขียนไทยหรือจิตรกรรมไทยแต่โบราณได้สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิด ชีวิตและความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมของคนไทยในอดีต

ภาพเขียนไทยจะบันทึกไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม ของสังคมตามกาลสมัยของภาพนั้นๆ ภาพเขียนที่อยู่ตามภาคต่างๆ จะสะท้อนลักษณะชีวิตวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ ให้ปรากฏออกมา

ลักษณะที่เด่นชัดที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของภาพไทย พอสรุปได้ดังนี้

1. **การใช้สี** การระบายสีในภาพไทย จะระบายสีแบบแบนไม่แสดงแสงเงา เน้นภาพให้ชัดเจนด้วยการตัดเส้น ซึ่งมักจะใช้สีดำหรือสีน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่

2. **การใช้เส้น** เส้นในภาพไทยส่วนใหญ่ จะใช้เส้นโค้ง ภาพไทย จึงเป็นภาพที่มีความรู้สึกที่อ่อนช้อย นุ่มนวล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัตรคำสั่งครั้งที่ 1

เรื่อง เส้น รูปร่าง รูปทรง

1. สํารวจตัวเองว่าเข้ากลุ่มถูกต้อง
2. ลงชื่อ – นามสกุล เลขที่ ประจำกลุ่มบนกระดานที่เตรียมไว้ให้ และเลือกหัวหน้ากลุ่ม
3. บนโต๊ะจะมีอุปกรณ์วางไว้สำหรับใช้ทำกิจกรรมกลุ่ม
4. เมื่อสำรวจเรียบร้อยแล้ว ยกมือขึ้นแสดงความพร้อมของแต่ละกลุ่ม
5. **เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้**
 - 5.1 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสร้าง รูปร่าง รูปทรง ต่างๆจากเส้นให้ได้มากที่สุดและเขียนชื่อกำกับแต่ละภาพด้วย ในเวลา 10 นาที เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มแสดงผลงานให้เพื่อนๆดู
 - 5.2 ให้นักเรียนแต่ละคนนำรูปร่าง รูปทรง มาจัดเป็นภาพภาพบ้าน ภาพคน หรือภาพสิ่งของ และลงสีให้สวยงาม

บัตรคำสั่งครั้งที่ 2

เรื่อง สี

1. สํารวจตัวเองว่าเข้ากลุ่มถูกต้อง
2. ลงชื่อ – นามสกุล เลขที่ ประจำกลุ่มบนกระดานที่เตรียมไว้ให้ และเลือกหัวหน้ากลุ่ม
3. บนโต๊ะจะมีอุปกรณ์วางไว้สำหรับใช้ทำกิจกรรมกลุ่ม
4. เมื่อสำรวจเรียบร้อยแล้ว ยกมือขึ้นแสดงความพร้อมของแต่ละกลุ่ม
5. **เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้**
 - 5.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มดูภาพตัวอย่างแล้ว แล้วแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าภาพที่ให้ดูนั้นส่วนใหญ่ในภาพมีสีอะไร และให้ความรู้สีๆอย่างไร ให้เวลา 5 นาที
 - 5.2 ให้นักเรียนช่วยกันนำสีโปสเตอร์สีเหลือง แดง น้ำเงิน ที่ครูแจกให้นำมาผสมกันเป็นคู่สีลงคือ สีแดง + สีน้ำเงิน , สีแดง + สีเหลือง , สีเหลือง + สีน้ำเงิน แล้วระบายลงบนกระดานวงกลมที่เตรียมไว้ให้ พร้อมกับอธิบายว่าเกิดจากสีอะไรผสมกันในสัดส่วนเท่าใด

บัตรคำสั่งครั้งที่ 3

เรื่อง การจัดองค์ประกอบ

1. สํารวจตัวเองว่าเข้ากลุ่มถูกต้อง
2. ลงชื่อ – นามสกุล เลขที่ ประจำกลุ่มบนกระดาษที่เตรียมไว้ให้ และเลือกหัวหน้ากลุ่ม
3. บนโต๊ะจะมีอุปกรณ์วางไว้สำหรับใช้ทำกิจกรรมกลุ่ม
4. เมื่อสำรวจเรียบร้อยแล้ว ยกมือขึ้นแสดงความพร้อมของแต่ละกลุ่ม
5. **เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้**
 - 5.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันจัดภาพจากองค์ประกอบที่กำหนดให้ได้แก่ ภาพบ้าน ต้นไม้ พุ่มไม้ สุนัข นก กอหญ้า พระอาทิตย์ กระจก ลงในกระดาษแข็งที่กำหนด เมื่อจัดวางจนเป็นที่พอใจแล้วจึงใช้กาวติด และนักเรียนสามารถเพิ่มเติมส่วนต่างๆของภาพตามที่ต้องการ และลงสีให้สวยงาม ให้เวลา 30 นาที

บัตรคำสั่งครั้งที่ 4

เรื่อง รูปและพื้นหลัง

1. สํารวจตัวเองว่าเข้ากลุ่มถูกต้อง
2. ลงชื่อ – นามสกุล เลขที่ ประจำกลุ่มบนกระดาษที่เตรียมไว้ให้ และเลือกหัวหน้ากลุ่ม
3. บนโต๊ะจะมีอุปกรณ์วางไว้สำหรับใช้ทำกิจกรรมกลุ่ม
4. เมื่อสำรวจเรียบร้อยแล้ว ยกมือขึ้นแสดงความพร้อมของแต่ละกลุ่ม
5. **เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้**
 - 5.1 ให้นักเรียนดูภาพที่ครูให้มาเป็นประโยชน์ แล้วร่วมกันอภิปรายในกลุ่มเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาพว่ามีอะไรบ้าง คือ ส่วนใดเป็นภาพหลักและส่วนใดเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ภาพสมบูรณ์ (พื้นหน้าและพื้นหลัง)
 - 5.2 ให้นักเรียนช่วยกันสร้างภาพให้สมบูรณ์จากรูปที่ครูกำหนดให้ (บ้าน ต้นไม้) และให้นักเรียนเพิ่มเติมส่วนที่เป็นพื้นหน้า พื้นหลังและส่วนอื่นๆตามความเหมาะสมให้นักเรียนนำภาพบ้านที่แต่ละกลุ่มเพิ่มเติมส่วนพื้นหน้าและพื้นหลังออกมานำเสนอ
 - 5.3 ให้นักเรียนนำภาพ (บ้าน ต้นไม้) มาเติมส่วนที่เป็นพื้นหน้า พื้นหลังและส่วนอื่นๆตามความเหมาะสม พร้อมทั้งลงสีให้สวยงามคนละ 1 ภาพ

บัตรคำสั่งครั้งที่ 5

เรื่อง การวาดภาพจากประสบการณ์

1. สำนวญตัวเองว่าเข้ากลุ่มถูกต้อง
2. ลงชื่อ – นามสกุล เลขที่ ประจำกลุ่มบนกระดาศที่เตรียมไว้ให้ และเลือกหัวหน้ากลุ่ม
3. บนโต๊ะจะมีอุปกรณ์วางไว้สำหรับใช้ทำกิจกรรมกลุ่ม
4. เมื่อสำนวนเรียบร้อยแล้ว ยกมือขึ้นแสดงความพร้อมของแต่ละกลุ่ม
5. เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้
 - 5.1 ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าประสบการณ์ที่ประทับใจมากที่สุดเล่าให้กลุ่มฟัง และให้ในกลุ่มเลือกตัวแทนออกมาเล่าเหตุการณ์ประทับใจให้เพื่อนฟัง ใช้เวลา 10 นาที
 - 5.2 ให้แต่ละกลุ่มสร้างผลงานโดยให้แต่ละกลุ่มวาดภาพเหตุการณ์ที่ในกลุ่มประทับใจพร้อมเขียนอธิบาย แล้วลงสีให้สวยงาม
 - 5.3 ให้นักเรียนวาดภาพความประทับใจของตนเองคนละ 1 ภาพ พร้อมทั้งลงสีให้สวยงามคนละ 1 ภาพ

บัตรคำสั่งครั้งที่ 6

เรื่อง การวาดภาพเกี่ยวกับประเพณีไทย

1. สำนวญตัวเองว่าเข้ากลุ่มถูกต้อง
2. ลงชื่อ – นามสกุล เลขที่ ประจำกลุ่มบนกระดาศที่เตรียมไว้ให้ และเลือกหัวหน้ากลุ่ม
3. บนโต๊ะจะมีอุปกรณ์วางไว้สำหรับใช้ทำกิจกรรมกลุ่ม
4. เมื่อสำนวนเรียบร้อยแล้ว ยกมือขึ้นแสดงความพร้อมของแต่ละกลุ่ม
5. เมื่อนักเรียนพร้อมแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้
 - 5.1 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า นอกจากภาพที่ครูนำมาแสดงให้ดูแล้ว ยังมีภาพศิลปะไทยหรือประเพณีไทยอะไรอีก ให้เวลา 10 นาที
 - 5.2 ให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมกลุ่มมาสร้างผลงานคนละ 1 ภาพ โดยวาดภาพประเพณีไทยหรือความเป็นอยู่แบบไทย และลงสีให้สวยงาม

ประวัติผู้เขียน

นาย กิรติ ศรีสุชาติ เกิดเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2519 ที่เขตบางเขน จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2541 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย